

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на земеделието и храните

Дирекция „Развитие на селските райони“

30.10.2025 г.

X 93-5235/30.10.2025

Signed by: Olya Kirilova Todorova

ДО
Д-Р ЛОЗАНА ВАСИЛЕВА
ЗАМЕСТИК-МИНИСТЪР НА
ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ И
РЪКОВОДИТЕЛ НА
УПРАВЛЯВАЩИЯ ОРГАН НА
СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ПЛАН ЗА
РАЗВИТИЕТО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ ЗА ПЕРИОДА
2023-2027 Г.

„ВЯРНО С ЕЛЕКТРОННО
ПОДПИСАНИЯ ОРИГИНАЛ“

⑦

ОДОБРИЛ:

30.10.2025 г.

X

д-р Лозана Василева, заместник-министър
Ръководител на УО на Стратегическия план
Signed by: Lozana Ilieva Vasileva

ДОКЛАД

от Елена Иванова – директор на дирекция „Развитие на селските райони“

ОТНОСНО: Прием на заявления за подпомагане по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция II.Ж.1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ЗАМЕСТИК-МИНИСТЪР,

На основание чл. 68, ал. 2 от Закона за подпомагане на земеделските производители, Ви представям за издаване проект на заповед за утвърждаване на насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция II.Ж.1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г.

Със Закона за изменение и допълнение на Закона за подпомагане на земеделските производители (обн., ДВ, бр. 102 от 2022 г.), се създава законовата делегация в чл. 68, ал. 2 от Закона за подпомагане на земеделските производители, където е предвидено, че Ръководителят на Управляващия орган на Стратегическия план утвърждава със заповед за всеки прием по интервенциите по чл. 73, 74, 75, чл. 77, параграф 1, букви "а", "в" - "е" и чл. 78 от Регламент (ЕС) 2021/2115, включени в Стратегическия план, насоки, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане. Със заповедта се определя и краен срок за публикуване на разясненията и начална и крайна дата за подаване на заявленията за подпомагане.

Финансиране по интервенциите се отпуска по реда на Наредба № 4 от 25 октомври 2024 г. за реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, за сключване и изменение на административни договори, за налагане на административни санкции за интервенциите по

чл. 73, 74, 75, чл. 77, параграф 1, букви „а“, „в“, „е“ и чл. 78 от Регламент (ЕС) 2021/2115, за условията и реда за изплащане, за отказ за изплащане и намаления на плащанията, и за оттегляне на изплатената финансова помощ за интервенциите по чл. 73, 74, 75, 77 и 78 от същия регламент (обн., ДВ, бр. 92 от 2024 г.), наричана по-нататък „Наредба № 4 от 2024 г.“.

Прилагането на интервенция II.Ж.1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“, включена в Стратегическия план, има за цел да насърчи нови форми на сътрудничество, допринасящи в най-голяма степен за засилване и укрепване на връзките между земеделското производство и изследователската дейност чрез прилагането на проекти с потенциал за иновации, базирани на интерактивни иновационни модели.

Предвижда се подкрепата по процедурата да предостави възможност за изпълнение на най-малко 100 успешни новаторски проекта, представени от оперативни групи, в т.ч. оперативни групи, чието създаване е подпомогнато чрез финансова помощ, предоставена по първа стъпка на интервенцията II.Ж.1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“.

В представения проект на насоки се уреждат условията за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и условията за изпълнение на одобрени заявления по процедура „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция II.Ж.1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“.

В проекта на насоки са посочени допустимите за подпомагане кандидати, допустимите за подпомагане дейности, допустимите разходи, размерът на финансовата помощ, условията за допустимост към проектите и критериите за подбор на заявленията за подпомагане.

1. Цел на приема:

Подкрепа за функциониране на оперативни групи за постигането на целите на Европейското партньорство за иновации (ЕПИ) за селскостопанска производителност и устойчивост.

2. Допустими кандидати/партньори (ако е приложимо):

За безвъзмездна финансова помощ могат да кандидатстват оперативни групи, учредени като дружества по смисъла на чл. 357 - 364 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), като участниците в групата сключват договор за дружество по чл. 357 от ЗЗД (Приложение № 1), което към датата на подаване на заявлението за кандидатстване следва да е регистрирано в регистър БУЛСТАТ.

Участниците в оперативната група са най-малко двама, и могат да бъдат представители на една или повече от изброените категории допустими участници:

- Земеделски стопани регистрирани съгласно Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани (ДВ, бр. 10 от 1999 г.), в т.ч. групи или организации на производители, признати от министъра на земеделието и храните;
- Физически или юридически лица, собственици/ползватели на горски територии, вписани в публичния регистър по чл. 235 или 241 от Закона за горите;
- Браншови организации за производство и преработка на селскостопански продукти;
- Научни институти или опитни станции, които извършват научни изследвания и научно обслужване в областта на селското стопанство или горското стопанство или биотехнологиите или хранителните технологии, които са организации по Закона за Селскостопанската академия или Закона за Българската академия на науките, както и специализирани държавни структури в областта на науката и научните изследвания и анализа и оценката на риска по агрохранителната верига;
- Висши училища, акредитирани по Закона за висшето образование с актуални акредитации по професионални направления „Растениевъдство“, „Растителна защита“, „Животновъдство“, „Ветеринарна медицина“, „Горско стопанство“, „Хранителни

технологии“, „Биотехнологии“, „Науки за земята“, „Икономика (специалност аграрен бизнес и екоикономика)“ и професионални гимназии в областта на селското стопанство;

- Юридически лица с нестопанска цел с предмет на дейност в областта на селското стопанство или в областта на горското стопанство или опазване на околната среда или водите или дигиталните/цифрови технологии;
- Микро, малки и средни предприятия (МСП) в областта на преработката на селскостопански продукти, посочени в Приложение № I от ДФЕС (Приложение № 2);
- Консултантски организации или индивидуални съветници с предмет на консултантската дейност в областта на селското стопанство или храните или горите в т.ч. НССЗ.

3. Допустими дейности

1. По процедурата се подкрепят новаторски проекти, включващи следните дейности:

- осъществяване на сътрудничеството във връзка с изпълнение на новаторския проект;
- преки дейности за изпълнение на новаторския проект;
- дейности, свързани с разпространение на резултатите от проекта.

4. Финансова помощ:

Кандидатите по процедурата имат право да подадат само едно заявление за подпомагане. Общият размер на бюджета за подкрепа по подадените заявления в периода на прием е в размер на левовата равностойност на 30 000 000 евро. Максималният размер на допустими разходи за едно заявление за подпомагане, представено от един кандидат е левовата равностойност на 400 000 евро, а за проекти, попадащи извън обхвата на Анекс I от ДФЕС левовата равностойност на 350 000 евро.

Интензитетът на помощта помощ е в размер на 100 % от размера на одобрените разходи за текущи разходи за сътрудничеството; разходи за разпространение на резултатите от проекта и преките неинвестиционни разходи и на 60 % от одобрените допустими преки разходи.

5. Критерии за подбор:

Критериите за подбор, по които ще бъдат класирани постъпилите заявления за подпомагане предоставят предимство чрез критерии, свързани с:

- Качество на новаторския проект (35 т.);
- Принос и очаквано въздействие на новаторския проект във връзка със заложените цели в Стратегическия план (10 т.);
- Оценка на участниците в оперативната група (до 32 т.);
- Популяризиране на резултатите (18 т.)
- Оценка на риска (до 12 т.).

Максималният брой точки за едно заявление за подпомагане е 107 точки. Минималният брой точки за финансиране на едно заявление за подпомагане е 35 т.

В съответствие с чл. 68, ал. 3 от Закона за подпомагане на земеделските производители проектът на заповед, ведно с условията за кандидатстване и условията за изпълнение, бяха публикувани на интернет страницата на Стратегическия план и в Системата за електронни

услуги за представяне на писмени предложения и възражения в периода 16 - 23 октомври 2025 г. Направените целесъобразни бележки и предложения са отразени.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР,

Във връзка с гореизложеното и на основание чл. 68, ал. 2 от Закона за подпомагане на земеделските производители предлагам да издадете заповед за утвърждаване на насоки, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. и за определяне на начална и крайна дата за подаване на заявленията за подпомагане, както и краен срок за публикуване на разяснения.

Приложение: *Справка за отразени бележки и коментари в рамките на проведеното обществено обсъждане*

С уважение,

30/10/2025

X

Елена Иванова

Директор

Signed by: Milen Miroslavov Krastev

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

№	Данни на подателя	Дата на получаване	Коментар/Предложение	Становище на УО на СПРЗСР
1.	ДФЗ	17.10.2025	<p>Във връзка с публикуван за обществено обсъждане проект на насоки за кандидатстване по процедура „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от СПРЗСР 2023-2027 г., предоставяме следните коментари и мотивирани предложения по отношение на обявените за обществено обсъждане документи, както следва:</p> <p>I. По условията за кандидатстване:</p> <p>1. Във връзка със заложеното изискване по т. 11 от раздел 13. Условия за допустимост на разходите – <i>„За площи с трайни насаждения, предоставени от членове на оперативната група за целите на новаторския проект, се прилагат договорите за аренда, представени и в общинска служба „Земеделие“ по място на регистрация на земеделския стопанин“</i>, не е разписано как ще бъде определен допустимия размер на разходите за наем на тези земеделски площи. Предвид изложеното, предлагаме да бъдат допълнени текстовете на т. 11, като бъде уточнен начинът за определяне на разхода за наем на земеделски площи с трайни насаждения.</p> <p>2. По отношение на текстовете на декларация при кандидатстване, приложение № 3 към Условията за кандидатстване, предлагаме следните промени на текстовете:</p> <p>- В изречението <i>„Няма публични задължения по чл. 162, ал. 2, т. 1 (за данъци и задължителни осигурителни вноски) и т. 8</i></p>	<p>1. Приема се.</p> <p>2. Приема се.</p>

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, и лихвите по тях....“ да отпадне текстът „и т. 8“, тъй като не е заложено такова изискване към кандидатите и партньорите в т. 1.3 от раздел 9. Условия за недопустимост на кандидатите.</p> <p>- В същото изречението, от текста „към общината по седалището на кандидата или и Столична община“, да отпадне съюзът „и“ пред „Столична община“, тъй като в т. 1.3 от раздел 9. Условия за недопустимост на кандидатите е посочено, че кандидатът не трябва да има задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски по смисъла на чл. 162, ал. 2, т. 1 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс и лихвите по тях, към държавата или към Столична община.</p> <p>II. По условията за изпълнение:</p> <p>1. Предлагаме към т. 2, буква „а“ от раздел Б. Специфични документи според предмета на разходите от приложение А към Условията за изпълнение, да бъдат добавени следните документи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Граждански договори. - Справка/и за изплатени доходи на физически лица, наети по граждански договор. <p>В изречението „подробен отчетен доклад и документи от служителя, удостоверяващи извършената работа по проекта за отчетния период“ след „служителя“ да се добави „лицето наето на граждански договор“.</p>	1. Приема се.
--	--	--	---------------

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			Предоставянето на горепосочените документи е необходимо, във връзка със заложената в Условиата за кандидатстване възможност за наемане на лица по граждански договори.	
2.	Емил Цвятков	17.10.2025	<p>Във връзка с общественото обсъждане на проекта на насоки за кандидатстване по процедура „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ представям прикачен файл с предложения за прецизиране и допълнение на т. 2 „Определения“ от Условиата за кандидатстване.</p> <p>Предложенията са изготвени с цел постигане на по-голяма терминологична яснота, последователност и съответствие с нормативната и програмната рамка.</p> <p>2. Определения:</p> <p>Браншова организация за производство и преработка на селскостопански продукти</p> <p>За целите на процедурата се приема, че „Браншова организация за производство и преработка на селскостопански продукти“ е юридическо лице, учредено и регистрирано по реда на Закона за кооперациите или Закона за юридическите лица с нестопанска цел, което подпомага, насърчава, представлява и защитава интересите на своите членове пред органите на изпълнителната власт, местната администрация и други организации по въпроси от общ интерес.</p> <p>Предлагам да се добавят следните условия:</p> <p>1. Да осъществява дейност минимум три години преди датата на подаване на заявлението за подпомагане и да</p>	<p>1. Не се приема. Определението е прието за</p>

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>има най-малко десет активни членове, които извършват земеделска, горска или преработвателна дейност по смисъла на Регламент (ЕС) 2021/2115 и Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани.</p> <p>Предлагам да се въведе понятието „Агроекосистема“ с оглед съответствие с тематичния обхват на интервенцията П.Ж.1 и с международно приетата терминология по CICES и SEEA-EA: Агроекосистема е динамичен комплекс от живи организми и тяхната нежива среда, който се намира под въздействието на земеделска или горскостопанска дейност и функционира като единно цяло, осигуряващо поток от екосистемни услуги.</p> <p>Екосистемните услуги:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да се прецизира определението, като се уточни връзката му с новото понятие „агроекосистема“, за да е ясно, че услугите произтичат от функционирането на земеделски и горски екосистеми, а не от всички природни системи; 2. Да се замени изразът „услугите, които осигурява дадена екосистема“ с по-точното „ползите, които хората получават от функционирането на агроекосистемите“, в съответствие с приетата международна терминология; <p>Мотиви:</p>	<p>целите на процедурата в първа стъпка и не следва да търпи допълнителни редакции след приключване на приема с оглед вече одобрените заявления за подпомагане и текущото изпълнение на административните договори за сформирани оперативни групи.</p> <p>Не се приема. Агроекосистема е широко използвано понятие, което не е необходимо да бъде определено за целите на процедурата.</p> <p>Определението за екосистемни услуги е легално определение за ЕС - https://eur-lex.europa.eu/BG/legal-content/glossary/ecosystem-services.html. Определението е част от критериите за подбор на проекти, гласувани от КН на СПРЗСР на проведено заседание на 3-4 септември 2025 г.</p>
--	--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Настоящото определение е прекалено общо и не е ясно дали обхваща само земеделските и горските екосистеми или всички видове природни системи.</p> <p>Липсата на препратка към международен източник (CICES, SEEA-EA) затруднява тълкуването и създава риск от несъответствия при оценка и мониторинг.</p> <p>Промяната ще осигури съгласуваност между използваните термини, особено ако се въведе отделно определение „Агроекосистема“.</p> <p>Формулировката „ползите, които хората получават“ е концептуално и научно точна, като отразява подхода, възприет в рамките на ООН и ЕС при оценката на екосистемните услуги.</p> <p>Оперативна група:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да се преразгледа формулировката „група от хора“, като се замени с израз, отразяващ реалния допустим състав на оперативната група, например: „временно обединение на лица – физически и/или юридически, регистрирани по действащото българско законодателство“ или „обединение на правни субекти, включително земеделски производители, кооперации, юридически лица с нестопанска цел и научни организации“. 2. Да се уточни, че това обединение няма статут на юридическо лице, а се създава на основание граждански договор по чл. 357–364 ЗЗД между участниците. <p>Новаторски проект Предлагам да се прецизира определението:</p>	<p>Не се приема. Определението е съгласно Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година.</p> <p>Не се приема. Ясно е цитирано правното основание за създаване на дружеството по ЗЗД.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>„Новаторски проект“ е проект, изпълняван от оперативна група в рамките на интерактивния иновационен модел по смисъла на Регламент (ЕС) 2021/2115, който има за цел разработване, адаптиране, тестване или прилагане на нови или значително подобрени решения – технологични, организационни, процесни, продуктови или екологични – с практическа полза за земеделието и горското стопанство. Новаторският проект се основава на съвместно участие и обмен на знания между различни участници – земеделски производители, научни и образователни организации, предприятия, консултанти, браншови структури и други заинтересовани страни – и въплъщава принципите на интерактивния иновационен модел, а именно:</p> <ul style="list-style-type: none"> • многостранно участие; • съвместно създаване на знания; • практическа насоченост към решаване на конкретни проблеми; • споделяне и разпространение на резултатите чрез мрежите на AKIS и EIP-AGRI. <p>Резултатите от новаторския проект следва да бъдат практически приложими, разпространими и с потенциал за внедряване в стопанства или региони, като по този начин допринасят за устойчивост, конкурентоспособност и цифровизация на селското и горското стопанство.</p> <p>Мотиви:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Липса на ясно определение в регламента и националната документация – Регламент (ЕС) 2021/2115 дефинира оперативните групи и интерактивния иновационен модел, но не съдържа самостоятелно определение на понятието „новаторски 	<p>Не се приема. Определението за „новаторски проект“ е в съответствие с чл. 127, § 3 от Регламент(ЕС) 2021/2115 и е заложено в одобрения текст на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г., което е приложимо за всички страни членки на ЕС, прилагащи ОСП.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>проект“. Включването му осигурява логическа и терминологична завършеност на раздела.</p> <p>2. Връзка с европейския контекст – Определението стъпва на Регламента и на насоките на Европейската комисия за EIP-AGRI, където се изисква проектите да са резултат от интерактивно сътрудничество между практика и наука.</p> <p>3. Осигуряване на практическа приложимост – Новаторският проект не е научно-изследователски, а приложен по своята същност; неговите резултати трябва да могат да се използват и разпространяват в практиката, което е в пълно съответствие с принципите на EIP-AGRI.</p> <p>4. Измеримост и проследимост на ефекта – Чрез описването на видовете новост (технологична, организационна, процесна, продуктова и екологична) се създава възможност за обективна оценка на степента на иновативност при оценяване на проектите.</p> <p>AKIS: Предлагам да се прецизира определението: AKIS (Agricultural Knowledge and Innovation System) е национална система от организации, хора и механизми, които участват в създаването, обмена и прилагането на знания, информация и иновации в земеделието, хранителната верига, горското стопанство и селските райони. Системата включва всички участници, допринасящи за трансфера и прилагането на знания – фермери, консултанти, изследователски и образователни институции, предприятия,</p>	<p>Не се приема. Определението е съгласно Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 г.</p>
--	--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>браншови организации, неправителствени структури и публични органи.</p> <p>Основната ѝ цел е да насърчава интерактивния обмен между наука и практика, да подкрепя иновативни решения и да гарантира потока от знания между проектите по ЕПИ и националните политики за устойчиво развитие на земеделието.</p> <p>Мотиви:</p> <p>Несъответствие между сегашното определение и текста на регламента</p> <p>В документацията AKIS е дефинирана твърде общо – като мрежа от участници, без препратка към Регламент (ЕС) 2021/2115, където системата е задължителен инструмент на държавите членки за свързване на научни изследвания, консултации и иновации.</p> <p>Добавянето на препратката ще осигури нормативна яснота и ще изравни националното тълкуване с европейската рамка.</p> <p>Осигуряване на връзката с EIP-AGRI и оперативните групи</p> <p>Чрез уточняването, че AKIS е средата, в която функционират оперативните групи и новаторските проекти, се създава логическа последователност между системно (национално) и проектно (локално) ниво на иновации.</p> <p>Интерактивен принцип</p> <p>AKIS не е институция, а интерактивна система — съвкупност от участници, които обменят знания двупосочно. Това я отличава от традиционните модели на „еднопосочно консултиране“ и я поставя в сърцевината на „интерактивния иновационен модел“, изискван от Регламента.</p> <p>Специфично оборудване и/или апаратура</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Предлагам да се прецизира определението: „Специфично оборудване и/или апаратура“ включва нови машини, съоръжения, устройства и технически системи, които притежават специализирани функционалности, пряко необходими за изпълнение на дейностите и постигане на целите на проекта, и не представляват стандартно търговско оборудване с общо предназначение.</p> <p>Към тази категория се отнасят и нови физически компоненти и технически възли, които се интегрират в или към съществуващи машини, съоръжения или апаратура, с цел добавяне на нови функции, повишаване на ефективността или осигуряване на специфични иновативни характеристики, когато тези модификации са неразделна част от изпълнението на новаторския проект.</p> <p>Системите по смисъла на това определение следва да се състоят от нови физически компоненти и оборудване, които могат да включват и управляващ софтуер, но основният им елемент е материален и технически измерим.</p> <p>Мотиви:</p> <p>1. Ясно разграничаване от общо оборудване Формулировката конкретизира, че само активи със специализирано приложение за нуждите на проекта могат да се считат за „специфични“. Така се изключват обичайни машини или офис техника, които нямат пряка връзка с иновативната дейност.</p> <p>2. Материален характер на актива Връзката с изискванията на българските нормативни актове налага „оборудването“ и „апаратурата“ да бъдат дълготрайни материални активи, подлежащи на инвентаризация, а не софтуерни или организационни решения.</p>	<p>Не се приема. Определението е формулирани изчерпателно за целите на процедурата.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>3. Тълкувателна яснота за термина „изделие“ Премахване на неясен термин в контекста на определението, например и хранителните продукти са изделия (захарни изделия);</p> <p>4. Съответствие с допустимите разходи по Условието за кандидатстване Определението изключва модернизация, ремонт и подмяна на съществуващи активи, освен ако интегрираните компоненти са част от ново иновативно решение. Това гарантира, че финансираните активи са нови и функционално обвързани с иновативната дейност.</p> <p>5. Съгласуваност с принципа на добро финансово управление Прецизираната дефиниция улеснява проверката за икономичност, ефективност и ефикасност на разходите и намалява риска от финансови корекции при одит.</p> <p>Лабораторно оборудване Предлагам да се прецизира определението: „Лабораторно оборудване“ включва апаратура, уреди, инструменти, устройства и комплекти, използвани за анализ, изпитване, измерване, контрол, подготовка или съхранение на проби и материали в рамките на изследователски, иновационни или демонстрационни дейности. Лабораторното оборудване може да представлява единичен уред или функционален комплект от елементи (например лабораторна стъклария, инструменти, принадлежности), които се използват съвместно за изпълнение на конкретна аналитична или експериментална задача, когато сумарната стойност на комплекта формира дълготраен материален актив</p>	<p>Не се приема. Определението е изчерпателно за целите на процедурата.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>съгласно прага на същественост по Закона за корпоративното подоходно облагане и счетоводните стандарти.</p> <p>Не се включват консумативи с еднократна употреба, като филтри, пипетни накрайници, реактиви, тестови ленти, ръкавици, проби за калибриране, защитно облекло и други материали, които се изразходват при едно или ограничен брой ползвания.</p> <p>Мотиви:</p> <p>1. Съответствие с изискванията на ЗКПО и НСС 16 Включването на прага на същественост (около 700 лв.) и възможността отделни елементи да се обединяват в комплект гарантира, че само активи с характеристика на дълготрайни материални активи се признават за допустими разходи.</p> <p>2. Отразяване на реалната лабораторна практика Лабораторното оборудване в повечето случаи представлява комплекти от взаимосвързани елементи – колби, бюретки, пипети, държачи, центрофужни съдове и др. Въвеждането на понятието „функционален комплект“ позволява правилно третиране на тези активи.</p> <p>3. Яснота при финансов контрол и одит Включването на конкретни примери („като филтри, пипетни накрайници, реактиви...“) предотвратява различни тълкувания между бенефициентите и проверяващите органи при класифициране на разходите.</p> <p>4. Функционална обвързаност с целите на проекта Уточнението, че оборудването се използва в рамките на изследователски, иновационни или демонстрационни дейности, осигурява директна връзка между актива и дейността по проекта, в съответствие с принципа на добро</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>финансово управление и специфичните цели на интервенция П.Ж.1.</p> <p>Съпоставими оферти Предлагам да се прецизира определението: Съпоставими оферти – оферти, които отговарят на запитването за оферта по Приложение № 7 и съдържат еднотипни основни характеристики в зависимост от вида на услугата или доставката, за която се отнасят. Те трябва да позволяват обективно сравнение на техническите параметри и ценовите предложения, представени от независими оференти, с цел доказване на икономичност, ефикасност и ефективност на предложените разходи.</p> <p>Мотиви:</p> <p>1. В раздел 16 „Изискуеми документи“ от Условието за кандидатстване е посочено, че към заявлението за подпомагане се прилагат запитвания за представените оферти съгласно Приложение № 7 „Образец на запитване за оферта“. Следователно образецът е неразделна част от процеса по събиране и оценка на оферти и следва изрично да бъде цитиран в определението, за да се осигури яснота и съответствие между терминологията и приложимите образци.</p> <p>2. Допълнението „позволяват обективно сравнение на техническите параметри и ценовите предложения“ е необходимо, тъй като чрез него се подчертава принципът на добро финансово управление – разходите трябва да бъдат икономични, ефикасни и ефективни, а сравнимостта на офертите е инструмент за неговото прилагане.</p> <p>3. В изискванията за допустимост на разходите е посочено, че разходите се обосновават чрез най-малко три</p>	<p>Не се приема. Определението е възприето по всички интервенции от СПРЗСР.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>съпоставими независими оферти, съответстващи на запитването за оферта. Включването на препратка към Приложение № 7 гарантира, че всички кандидати използват еднакъв подход и форма при изискване на оферти, което повишава прозрачността и предотвратява субективното тълкуване при оценка.</p> <p>Идентични проекти Предлагам да се прецизира определението: Идентични проекти – проекти, които включват решаване на един и същи проблем чрез еднакъв подход, методология и техническо решение, независимо от мястото на изпълнение, участниците или конкретните обекти на прилагане, когато се използват сходни дейности, технологии, оборудване или изследователски резултати и се постига аналогичен резултат с едно и също съдържание и ефект. При преценяване на идентичност могат да се използват публично достъпни бази данни на Европейския съюз, като EIP-AGRI Project Database, CORDIS, Project Databases на Европейската комисия, както и националните регистри на одобрени проекти по интервенцията П.Ж.1, поддържани от Министерството на земеделието и Разплащателната агенция.</p> <p>Мотиви: 1. С тази редакция се разширява обхватът на определението, така че идентичността да се отнася не само до конкретно стопанство, а до всички случаи, при които е налице еднакъв подход и техническо решение, независимо от местоположението или участниците. Това осигурява коректно прилагане на принципа за сравнимост по съдържание и резултат, а не по териториален или организационен признак.</p>	<p>Не се приема. За целите на процедурата УО на СПРЗСР е поставил критерии за идентични проекти, без допълнително да ограничава кандидатите.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция II.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>2. Формулировката е в съответствие с целите на европейската нормативна рамка, която изисква насърчаване на нови и уникални иновации, но и предотвратяване на дублиране на вече финансирани решения в по-широк мащаб. По този начин се гарантира, че публичното финансиране се насочва към реално различни разработки и не се допуска повторно финансиране на едно и също съдържание.</p> <p>3. Определението гарантира равнопоставеност на участниците, като елиминира риска идентични решения да се представят от различни кандидати, партньори или региони като отделни проекти. Това осигурява справедливост при оценката и прозрачност при класирането.</p> <p>4. Решението за идентичност може да се основава на по-широка база от данни, включително анализи и практики в рамките на целия Европейски съюз, тъй като иновациите по интервенцията II.Ж.1 следват принципите на Европейското партньорство за иновации. Така се гарантира, че прилагането на сходни технологии или методи, вече подкрепени в друга държава членка, няма да се финансира повторно като новаторско решение в България.</p> <p>5. В резултат определението постига баланс между насърчаването на разнообразни иновативни идеи и защитата на бюджета от дублиране на една и съща концепция, като същевременно съответства на регламентите на ЕС и Условията за кандидатстване.</p> <p>6. В документацията не са определени конкретни източници за проверка, поради което е целесъобразно да се предвиди възможност за справка в европейските и националните публични регистри на проекти, за да се осигури проследимост и избягване на дублиране. Включването на базите</p>	
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>данни на EIP-AGRI и CORDIS е обосновано, тъй като именно те съдържат официалната информация за проекти по линия на иновации в земеделието и научноизследователската дейност, финансирани от ЕС. Позоваването на национални регистри гарантира съответствие с принципите на прозрачност и контрол, предвидени в Условиата за кандидатстване.</p> <p>Цифрови технологии Предлагам да се прецизира определението: Цифрови технологии – решения, които чрез интегрирани хардуерни, софтуерни и комуникационни средства осигуряват събиране, анализ и използване на данни за подобряване на ефективността, устойчивостта, ресурсната икономичност, проследимостта и управлението на процесите в земеделието, горското стопанство и свързаните дейности. Те представляват инструмент за наблюдение, автоматизация, управление и вземане на решения, когато тяхното прилагане допринася за целите на новаторския проект и за постигането на по-висока степен на дигитализация в сектора.</p> <p>Мотиви: Определението е прецизирано спрямо начина, по който понятието „цифрови технологии“ се използва в Условиата за кандидатстване – като инструмент за постигане на иновации и устойчиво управление, а не като самостоятелен предмет на подпомагане. То отразява трите основни контекста на употреба в документа: като средство за ефективност и иновации (в целите и критериите за подбор), като област на дейност на участниците, и като технологична основа на новаторските решения.</p>	<p>Не се приема. Определението е изчерпателно за целите на процедурата. Определението е част от критериите за подбор на проекти, гласувани от КН на СПРЗСР на проведено заседание на 3-4 септември 2025 г. Не е необходимо да се изреждат всички примери на цифрови технологии, които може да се използват в сектора на селското стопанство и горите.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>С новата формулировка се премества фокусът от изброяване на технически средства към функционалния резултат – събиране и използване на данни за по-добро управление, оптимизация и автоматизация на процесите. Определението е съобразено с рамката на Регламент (ЕС) 2021/2115, Digital Europe и EIP-AGRI, като гарантира последователно тълкуване на термина в национален и европейски контекст и улеснява доказването на иновативния ефект при оценката на проектите.</p> <p>ПРИМЕР: Глобални навигационни спътникови системи (GNSS/GPS)</p> <p>Предлагам текста да се прецизира и допълни: Глобални навигационни спътникови системи (GNSS/GPS) – технологии за позициониране и навигация на земеделска и горска техника, дроне и сензори, които осигуряват точни пространствени данни за извършваните дейности. Прилагат се за прецизно определяне на местоположение, оптимизация на маршрути, автоматизирано управление на техника и географско картографиране на стопански операции, като резултатът е повишена ефективност и намалено изразходване на ресурси.</p> <p>Мотиви:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Изяснява се резултатът, а не само средството – GNSS се определя чрез това, което осигурява (пространствена точност), а не чрез физическата си същност (спътникова система). 2. Вписва се в логиката на Условието за кандидатстване – GNSS не е актив за закупуване, а част от интегрирана цифрова технология, допринасяща за иновация и ефективност. 3. Съвместимо е с европейската терминология – съгласно CAP Digitalisation Framework GNSS е основа на „Precision 	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>agriculture technologies“, т.е. източник на геореферирани данни, а не самостоятелна иновация.</p> <p>4. Избягва се тълкуването „всяко устройство с GPS е цифрова технология“, като се уточнява, че става дума за професионално приложение в управлението на земеделски процеси.</p> <p>ПРИМЕР: Системи за прецизно земеделие Предлагам текста да се прецизира и допълни: Системи за прецизно земеделие – цифрова технология, която използва геореферирани и сензорни данни за управление на производствените процеси чрез адаптирано и локализирано прилагане на ресурси. Тя интегрира GNSS позициониране, дистанционно наблюдение, IoT и аналитични алгоритми за оптимизация на обработки, намаляване на разходи и повишаване на ефективността на ниво парцел или култура. Резултатът е по-прецизно управление, по-висока производителност и по-нисък екологичен отпечатък.</p> <p>Мотиви:</p> <p>☐ Определението представя прецизното земеделие като цифрова технология, която използва данни за вземане на решения и адаптиране на производствените операции. Така се подчертава принципът на управление чрез информация, а не чрез конкретни устройства.</p> <p>☐ Изяснява се резултатът от технологията – оптимизация, ефективност и устойчиво използване на ресурси – което я отличава от отделните системи и приложения, които тя интегрира.</p>	
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>□ Формулировката е в съответствие с общоприетия технологичен смисъл на „precision agriculture“ – метод, основан на данни, за управление и вземане на решения.</p> <p>□ Редакцията предотвратява тълкуването, че това е физическа система за закупуване, и го позиционира като технологичен подход за цифрово управление на процесите.</p> <p>ПРИМЕР: Дистанционни сензори, дронове и сателитно наблюдение</p> <p>Предлагам текста да се прецизира и допълни:</p> <p>Дистанционни сензори, дронове и сателитно наблюдение – технологии за събиране и предаване на данни от разстояние, които могат да функционират:</p> <ul style="list-style-type: none"> – като сензори за дистанционно измерване (remote sensing) – чрез оптични, инфрачервени, радарни или други методи, осигуряващи данни без директен контакт с обекта; и/или – като сензори с дистанционно предаване на данни (telemetry / IoT) – които извършват измервания на място, но автоматично предават информацията чрез безжични комуникации (напр. GSM, LoRa, Wi-Fi, NB-IoT). <p>Тези технологии осигуряват непрекъснат мониторинг и анализ на състоянието на културите, почвата, водата и климата, подпомагат ранното откриване на отклонения или рискове, и позволяват вземане на решения въз основа на актуални данни в реално време.</p> <p>Мотиви:</p> <p>1. В документацията липсва яснота относно контекста, вложен от УО, поради което е необходимо определението да обхваща и двете възможни значения на термина –</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>измервателната и комуникационната дистанционност. Това гарантира еднакво разбиране от кандидатите и оценителите.</p> <p>2. Включването на двата аспекта осигурява пълно покритие на практическите приложения в земеделието и горското стопанство – от сателитно наблюдение и аерофотозаснемане до мрежи от наземни сензори за влага, температура и други параметри.</p> <p>3. Редакцията поставя акцент върху резултата – надеждни данни, навременно предупреждение и информирано управление – като реалния принос на тези технологии към цифровизацията на производствените процеси.</p> <p>ПРИМЕР: Софтуер за управление на стопанство (Farm Management Information Systems, FMIS) Предлагам текста да се прецизира и допълни: Софтуер за управление на стопанство (Farm Management Information Systems, FMIS) – цифрова технология, която осигурява интегрирано управление на стопанските дейности чрез събиране, анализ и използване на данни от различни източници – машини, сензори, оператори, дронове и административни системи. FMIS подпомага планирането, контрола и отчетността на производствените и организационните процеси и предоставя възможност за проследимост, анализ и оптимизация в реално време.</p> <p>Мотиви:</p> <p>☐ Определението представя FMIS като цифрова технология за интегрирано управление, която използва данни от различни източници за координация и контрол на дейностите.</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Така фокусът се измества от формата на продукта към неговия технологичен принцип – управление чрез информация.</p> <p>□ Подчертава се резултатът – ефективност, проследимост и оптимизация – които изразяват ефекта от прилагането на технологията, а не от конкретен софтуерен инструмент.</p> <p>□ Формулировката обхваща двете възможни реализации: локални системи за вътрешно управление и облачни услуги за споделяне и анализ на данни.</p> <p>□ Това осигурява последователност с останалите цифрови технологии, при които водещо е приложението на технологичния принцип, а не видът на използваното средство.</p> <p>ПРИМЕР: Интернет на нещата (IoT) Предлагам текста да се прецизира и допълни, а като примерна технология да остане само „Интернет на нещата (IoT)“: Интернет на нещата (IoT) – цифрова технология, която осигурява свързаност и взаимодействие между физически обекти, устройства и системи чрез събиране, предаване, анализ и използване на данни в реално време, включително за автоматично управление на процеси и оборудване. В земеделието и горското стопанство IoT се прилага за наблюдение на почвени, водни, климатични и биологични параметри, както и за автоматизирано управление на системи като напояване, вентилация, осветление или достъп, като резултатът е по-висока ефективност, точност и устойчиво използване на ресурсите.</p> <p>Мотиви:</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>1. Посочена е ясно технологията, а не само инфраструктурата – IoT е метод за цифрова свързаност и взаимодействие между физически и дигитални елементи.</p> <p>2. Определението отразява пълния цикъл на работа на технологията – от измерването на данни до автоматичното им използване за управление.</p> <p>3. Запазен е контекстът на документацията, като IoT се разглежда като инструмент за наблюдение и управление на производствени процеси, а не като физическо оборудване за закупуване.</p> <p>4. Фокусът е върху резултата от технологията – непрекъснат мониторинг, навременно реагиране и ефективно управление на ресурси.</p> <p>5. Единна логика спрямо останалите примери – GNSS, FMIS, дистанционни сензори и др., където също е описана технологията, а не само средството.</p> <p>ПРИМЕР: Автоматизирани и роботизирани машини и оборудване</p> <p>Предлагам текста да се прецизира и допълни:</p> <p>Автоматизирани и роботизирани машини и оборудване – цифрови технологии, които използват вградени сензори, алгоритми за управление и програмируеми контролери за самостоятелно или подпомогнато изпълнение на механични операции в земеделието и горското стопанство.</p> <p>Те осигуряват прецизно и повтаряемо извършване на задачи като сеитба, пръскане, торене, прибиране на реколта, хранене на животни или вътрешностопански транспорт, въз основа на предварително зададени данни или автоматично взети решения.</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Резултатът е намаляване на човешкия труд, по-висока точност, безопасност и ефективност на производствените процеси.</p> <p>Мотиви:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Определението разглежда автоматизирани и роботизирани машини като цифрови технологии, а не като вид оборудване, като акцентът е върху технологичния принцип – управление чрез алгоритми и данни. 2. Описани са основните елементи на технологията – сензори, програмируеми контролери и логически алгоритми – които осигуряват автономност или полуавтономност при изпълнение на операции. 3. Изяснява се резултатът от прилагането на технологията – повишена ефективност, точност и безопасност – което я разграничава от конвенционалната механизация. 4. Формулировката е неутрална по отношение на типа машини (наземни, въздушни или стационарни), като обединява всички решения, при които движението и изпълнението на задачите се управляват цифрово. <p>ПРИМЕР: Цифрови платформи (вкл. на базата на блокчейн) за търговия, логистика и анализ на данни, както и проследимостта на тези процеси</p> <p>Предлагам текста да се прецизира и допълни, а като примерна технология да остане само „Цифрови платформи (вкл. на базата на блокчейн)“:</p> <p>Цифрови платформи (вкл. на базата на блокчейн) – цифрови технологии, които осигуряват събиране, обмен, верификация и анализ на данни между различни участници в производствените, логистичните и търговските процеси.</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Те позволяват автоматизирано проследяване на движението на стоки и ресурси, управление на доставки, транзакции и документи, както и споделяне на данни в реално време между производители, доставчици, клиенти и контролни органи. Платформите, базирани на блокчейн технология, гарантират неизменяемост, прозрачност и сигурност на записите, като резултатът е повишена довереност, проследимост и ефективност на веригите на стойност.</p> <p>Мотиви:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Определението представя цифровите платформи като технология за обмен и управление на данни, а не като конкретен софтуерен продукт, което поддържа единния технологичен фокус на раздела „Цифрови технологии“. 2. Включването на блокчейн е обосновано като примерен технологичен подход за гарантиране на достоверност и сигурност, без да се ограничава обхватът до него. 3. Акцентът е върху резултатите от технологията – прозрачност, проследимост и ефективност на логистичните и търговски процеси – а не върху конкретните технически решения. 4. Формулировката е гъвкава и обхваща както вътрешни (локални) платформи за управление на стопанството, така и външни цифрови системи за взаимодействие между различни участници във веригата на доставки. <p>ПРИМЕР: Системи за проследимост, електронни дневници и електронна отчетност</p> <p>Предлагам текста да се прецизира и допълни: Системи за проследимост, електронни дневници и електронна отчетност – цифрови технологии за регистриране, съхранение,</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>обработка и верифициране на информация, свързана с производствените, административните и контролните процеси. Те осигуряват електронно водене на записи и документи, автоматично събиране на данни от други системи (напр. FMIS, IoT, GNSS), както и възможност за проследяване на дейности, ресурси и продукти във времето и по веригата на стойност. Резултатът е намаляване на административната тежест, подобрена прозрачност и пълна проследимост на операциите и отчетността на стопанството.</p> <p>Мотиви:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Определението представя тези системи като цифрови технологии за управление на информация, а не като отделни софтуерни програми, подчертавайки технологичния им принцип – събиране и валидиране на данни в електронна среда. 2. Ясно е посочен резултатът от прилагането им – проследимост, прозрачност и електронна отчетност, които са ключови ефекти от дигитализацията на стопанската дейност. 3. Формулировката обхваща всички нива на приложение – от вътрешно електронно документиране и дневници до интеграция с външни контролни системи и публични регистри. 4. Определението е функционално и технологично неутрално, като позволява използване на различни платформи, стандарти и формати за електронно управление на информацията. <p>ПРИМЕР: Изкуствен интелект и машинно обучение, когато се използват за анализ и оптимизация на агро-процеси</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Предлагам текста да се прецизира и допълни, а като примерна технология да остане само „Изкуствен интелект и машинно обучение (AI/ML)“:</p> <p>Изкуствен интелект и машинно обучение (AI/ML) – цифрови технологии, които използват алгоритми за разпознаване на закономерности, анализ на големи обеми данни и автоматично подобряване на точността на прогнозите чрез самообучение от натрупаната информация.</p> <p>В земеделието и горското стопанство те се прилагат за анализ и прогнозиране на климатични, почвени, биологични и производствени данни, за прогнозиране на добиви, идентифициране на болести и стресови фактори при растения и животни, прогнозна поддръжка (predictive maintenance) и диагностика на земеделска техника и оборудване, както и за оптимизация на разходи, ресурси и графици на работа.</p> <p>Изкуственият интелект може да се използва и за автоматизирано планиране на дейности, управление на логистиката, анализ на пазарни тенденции и подпомагане на вземането на решения в реално време.</p> <p>Резултатът е повишена точност, предсказуемост и ефективност на процесите чрез самообучаващ се анализ и адаптивно управление.</p> <p>Мотиви:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Определението разширява приложението на AI/ML, като включва прогнозна поддръжка и диагностика на машини, което е реален и измерим пример за намаляване на разходите и повишаване на надеждността на оборудването. 2. Добавени са и други практически направления – планиране, логистика, пазарен анализ – които отразяват 	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>възможностите на технологията да подпомага не само производствения, но и управленския процес.</p> <p>3. Подчертан е самообучаващият се характер на технологията, който я отличава от стандартната автоматизация и осигурява гъвкаво адаптиране към нови данни и условия.</p> <p>4. Определението е технологично неутрално и може да обхване както локални модели (вградени в машини или FMIS), така и облачни решения, анализиращи данни от множество източници.</p> <p>НОВИ ПРИМЕРИ ЗА „Цифровите технологии“:</p> <p>Географски информационни системи (GIS) Цифрова технология за пространствен анализ, моделиране и визуализация на данни, която позволява интегрирано управление на информация за почва, култури, климат и земеползване.</p> <p>Мотиви: GIS представлява цифрова методология за анализ и управление на пространствени данни, която подпомага прецизното планиране и вземане на решения на ниво парцел и регион, без да се ограничава до конкретен хардуер или софтуер.</p> <p>Управление и обмен на данни (Data Management and Interoperability) Цифрови технологии и стандартизирани протоколи за структуриране, валидиране и обмен на данни между различни системи и участници.</p> <p>Мотиви:</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Осигуряват качество, съвместимост и проследимост на данните – основа за аналитични и самообучаващи се модели, без препратка към конкретни бази или устройства.</p> <p>Цифрови двойници (Digital Twins) Технология за създаване на динамичен цифров модел на реален процес или обект, който се актуализира чрез потоци от данни и позволява симулации и оптимизация на работата му.</p> <p>Мотиви: Представява метод за цифрово моделиране и прогнозен анализ, използван за оценка на ефективността, риска и ресурсната консумация, без да изисква конкретно физическо оборудване.</p> <p>Компютърно зрение и анализ на изображения (Computer Vision) Технология, използваща алгоритми за разпознаване, класифициране и измерване чрез обработка на изображения и видео данни.</p> <p>Мотиви: Компютърното зрение е аналитична цифрова технология, приложима за автоматично откриване на заболявания, растежни отклонения или качествени дефекти, без връзка с конкретни камери или сензори.</p> <p>Анализ на големи данни (Big Data Analytics) Технология за интегриране и анализ на големи обеми от хетерогенни данни, използваща статистически и машинно-обучителни методи.</p> <p>Мотиви:</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Цифров метод за извличане на закономерности и модели от множество източници (производствени, климатични, пазарни), който подпомага стратегическото и оперативното управление на процесите.</p> <p>Виртуална и добавена реалност (VR/AR) Цифрови технологии за симулиране или визуално надграждане на реалната среда, използвани за обучение, планиране или демонстрации.</p> <p>Мотиви: Подпомагат трансфера на знания и визуализацията на данни в интерактивна форма – ключов елемент при разпространение на резултатите от новаторските проекти.</p> <p>Интелигентно управление на енергийни и природни ресурси (Smart Resource Management) Цифрова технология за събиране и анализ на данни, свързани с потреблението на енергия, вода и други ресурси, с цел тяхната оптимизация и устойчиво използване.</p> <p>Мотиви: Технология, насочена към интегрирано управление на ресурси чрез данни и алгоритми, в съответствие с екологичните цели на интервенцията, без препратка към конкретни устройства или инсталации.</p> <p>ОПРЕДЕЛЕНИЯ, КОИТО ЛИПСВАТ В УК И СА НЕОБХОДИМИ Водещ партньор Терминът се използва в Раздел 7, Раздел 8 и Раздел 16 на УК, но няма определение в Раздел 2.</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Предложено определение: Водещ партньор е член на оперативната група, определен по договора по чл. 357–364 ЗЗД, който представлява групата пред трети лица, координира изпълнението на проекта и осъществява комуникацията с Управляващия орган и Разплащателната агенция.</p> <p>Координатор на проекта Използван в Раздел 12 и Раздел 13 („разходи за координатор“), но не е дефиниран. Предложено определение: Координатор на проекта е физическо лице, определено от оперативната група, което отговаря за организационната и административната координация, подготовката на отчетните документи и връзката с институциите по проекта.</p> <p>Екип на оперативната група Терминът е споменат в Раздел 16 („екип на членовете на оперативната група“), но няма определение. Предложено определение: Екип на оперативната група е съвкупност от лица, определени от членовете на групата, които участват пряко в изпълнението на проекта и са ангажирани по трудово, служебно или гражданско правоотношение.</p> <p>Демонстрационно мероприятие / Демонстрационна дейност Използвано е в Раздел 15 (критерии за подбор), но липсва определение. Предложено определение:</p>	<p>Не се приема. Водещият партньор се определя в договора по ЗЗД, като това вече е прилагано по мярка 16 „Сътрудничество“ от ПРСР 2014 – 2020 г.</p> <p>Не се приема. Координатор на проект е широко използвана позиция при изпълнение на проекти, която не се нуждае от дефиниране.</p> <p>Не се приема. В Условието за кандидатстване ясно е описано какво се има предвид.</p> <p>Не се приема. Бенефициентът сам преценява с каква дейност ще демонстрира новаторския проект или резултатите от него.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Демонстрационно мероприятие е практическо представяне на резултати от новаторския проект чрез демонстрация, експеримент, обучение или полево събитие, целящо споделяне на знания и иновативни практики.</p> <p>Комуникационен план Описан в Раздел 11 (условия за допустимост на дейностите), но няма определение в Раздел 2. Предложено определение: Комуникационен план е документ, който съдържа цели, целеви групи, дейности, канали, график и индикатори за популяризиране на резултатите от проекта и се изпълнява в съответствие с правилата за публичност на ЕЗФРСР.</p> <p>Резултати от новаторския проект Използвано многократно (в Раздели 3, 11 и 15), но няма дефиниция. Предложено определение: Резултати от новаторския проект са новосъздадени или адаптирани решения, технологии, продукти, процеси или модели, доказано приложими в практиката на земеделското или горското стопанство.</p> <p>7. Практическо приложение Формулировката „пряко приложение в практиката“ се използва в критериите за подбор, но липсва дефиниция. Предложено определение: Практическо приложение означава възможността резултатите от проекта да бъдат внедрени или възпроизведени в реална производствена или организационна среда.</p>	<p>Не се приема. В условията за кандидатстване подробно е описано съдържанието на комуникационния план.</p> <p>Не се приема. Текстът няма друго значение освен това, което изразява.</p> <p>Не се приема. Текстът не съдържа необходимост от изясняване.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Информационно събитие Използвано в Раздел 12 („разходи за провеждане на информационни семинари“), но липсва определение. Предложено определение: Информационно събитие е дейност по публичност и информираност за целите, дейностите и резултатите от проекта, проведена под формата на семинар, конференция, уебинар или медийна изява.</p> <p>Непреки разходи Използва се в контекста на административни разходи, но липсва терминологично разграничение в Раздел 2. Предложено определение: Непреки разходи са административни и общи разходи, които не могат да се отнесат пряко към конкретна дейност, но са необходими за управлението на проекта и се изчисляват по единна ставка.</p> <p>Доброволен принос (в натура) Изрично посочен в Раздел 14 („Недопустими разходи“), но липсва дефиниция. Предложено определение: Доброволен принос (в натура) е предоставяне на труд, материали, техника или услуги без заплащане от член на оперативната група, които не представляват допустим разход.</p>	<p>Не се приема. Текстът не съдържа необходимост от изясняване.</p> <p>Не се приема. Текстът не съдържа необходимост от изясняване.</p> <p>Не се приема. Текстът ясно описва съдържанието на разходите.</p>
3.	Емил Цвятков	18.10.2025	<p>Уважаеми дами и господа,</p> <p>Във връзка с общественото обсъждане на проекта на насоки за кандидатстване по процедура „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за</p>	

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>иновации“ представям прикачен файл с предложения за прецизиране и допълнение на Приложение 4 План за новаторски проект към Условието за кандидатстване.</p> <p>Предложенията са изготвени с цел постигане на по-голяма терминологична яснота, последователност и съответствие с нормативната и програмната рамка.</p> <p>Предложение № 1</p> <p>В горния и/или долния колонтитул на Приложение № 4 са включени частични визуални елементи (логото EIP-AGRI и графиката на Стратегическия план), но липсва пълният комплект от символи и текстове, изискуван по правилата за публичност. Това създава непълнота във визуалната идентичност на документа и може да доведе до несъответствие при прилагането му на етап изпълнение.</p> <p>Управляващият орган да прецизира оформлението, като: включи в горния и/или долния колонтитул пълния комплект задължителни визуални елементи съгласно Насоките за публичност и информираност по Стратегическия план – флага на Европейския съюз, текста „Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони“ и слогана „Европа инвестира в селските райони“;</p> <p>гарантира, че те са разположени така, че да бъдат видими при отпечатване на документа и при електронно представяне чрез СЕУ, за да се осигури съответствие с изискванията за комуникация и визуална идентичност на фондовете на ЕС.</p>	<p>Не се приема. Формулярът съдържа необходимата визуализация.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Предложение № 2</p> <p>Полето „Място на изпълнение“ в Приложение № 4 „План за новаторски проект“ не е ясно дали позволява въвеждане на повече от едно място на изпълнение. В същото време, съгласно Условието за кандидатстване (Раздел 11) и Условието за изпълнение (Раздел 2), проектът може да се реализира на повече от един обект, землище или населено място, когато дейностите се извършват от различни членове на оперативната група или на няколко недвижими имота.</p> <p>Поради липсата на достъп до СЕУ и липсата на публикувано ръководство за попълване на формуляра по интервенцията П.Ж.1, не е възможно да се провери дали системата технически допуска това.</p> <p>Управляващият орган да прецизира формуляра и указанията, като:</p> <p>потвърди, че полето „Място на изпълнение“ позволява въвеждане на повече от едно място, когато дейностите се реализират на няколко обекта в рамките на страната; предвиди в СЕУ възможност за добавяне на допълнителни редове или отделни полета за всяко място на изпълнение, с цел коректно отразяване на реалната структура на проекта и избягване на противоречия при кандидатстване и последващ контрол.</p> <p>Предложение № 3</p>	<p>Приема се. Текстът е прецизиран.</p>
--	--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Текст „Посочва се проблем от практиката, за чието решаване/преодоляване ще се търси решение чрез реализация на новаторския проект. По възможност се посочват конкретни данни от проучване в земеделски стопанства и в конкретен период от време, направен извод на база наблюдения, изследвания, експерименти и/или документи, доказващи, наличието на проблема. Кандидатът може да приложи допълнително документи/информация за доказателство на обосновката на проблема от практиката като приложение към плана за новаторски проект. Информацията се взема предвид при оценка по критерий за подбор № 1.1.“</p> <p>В указанието липсва яснота относно изискванията към съдържанието, начина на представяне и правния режим на доказателствата, с които се обосновава проблемът от практиката.</p> <p>Текстът допуска кандидатът да представи допълнителни документи и информация, но не посочва как, къде и при какви условия това може да се реализира. Не е ясно дали документите се прикачват директно в СЕУ, като отделно приложение към плана, или като част от основния файл, нито дали се допускат външни източници, съдържащи връзки или данни от проучвания. Не са уточнени и ограниченията относно съдържанието на тези документи – например дали могат да съдържат лични данни или чувствителна информация и как следва да се обработват.</p>	<p>Не се приема. Посочени са минимални изисквания за съдържание.</p>
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>В Условието за кандидатстване (Раздел 11) и в критерия за подбор № 1.1 е посочено, че се оценява обосноваността на проблема от практиката, но липсва стандарт за минималния обхват и формата на доказателствата (период на наблюдение, източници на данни, допустими формати, начин на представяне). Липсата на достъп до СЕУ и на публикувано ръководство за работа със системата по интервенцията П.Ж.1 допълнително възпрепятства кандидатите да разберат как да реализират тази част от плана и какви са правата и ограниченията им.</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста, като: уточни минималните изисквания към доказателствата за проблема от практиката – източници, период на наблюдение, форма и допустими типове документи; посочи начина и мястото на представяне на тези доказателства – чрез прикачване в СЕУ, като отделно приложение или като част от основния документ; определи правата и ограниченията относно съдържанието и формата на документите, включително третирането на лични данни, поверителна или чувствителна информация; предвиди в ръководството за работа със СЕУ по интервенцията П.Ж.1 конкретни указания за представяне на допълнителни документи към Плана, за да се осигури еднакво третиране на всички кандидати и обективност при оценката по критерий 1.1.</p> <p>Предложение № 4</p>	<p>Не се приема. Посочени са минимални изисквания за</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>В указанието към раздела „Формулира се една ясна/конкретна и измерима цел...“ липсва яснота относно начина, по който кандидатът следва да формулира основната цел и свързаните с нея допълнителни цели, така че да бъде осигурено пълно съответствие с критерия за подбор № 1.3 от Условието за кандидатстване.</p> <p>Съгласно критерия за подбор № 1.3 „Яснота, конкретност и измеримост на целта на проекта“ се оценява дали целта е формулирана по начин, който е конкретен и разбираем, измерим чрез количествени или качествени показатели, реалистичен и постижим в рамките на срока на проекта и релевантен спрямо идентифицирания проблем и целите на интервенцията П.Ж.1.</p> <p>Настоящият текст в Приложение № 4 не указва тези изисквания, нито посочва дали целта трябва да се формулира чрез измерими резултати, индикатори или описателни показатели, както и как да се разграничи основната цел от второстепенните. Не е уточнено и дали „обхватът на проекта“ включва само тематичните дейности или и географски, организационни и времеви параметри. Това създава риск от различно тълкуване и затруднения при оценката по критерия.</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста, като: уточни, че целта следва да бъде формулирана само и единствено в съответствие с Условието за кандидатстване, по начин, който отговаря на критерия № 1.3 „Яснота, конкретност и измеримост на целта на проекта“;</p>	<p>съдържание. Критериите за подбор съдържат изисквания, надвишаващи минималните изисквания.</p>
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>включи указания, че основната цел трябва да бъде конкретна, измерима и постижима, а допълнителните цели – ясно обвързани с нея и с идентифицирания проблем от практиката; дефинира какво включва обхватът на проекта – съвкупност от дейности, резултати и участници, които попадат в рамките на финансирането и са пряко свързани с постигането на целта; осигури съгласуваност между текста на Приложение № 4 и критерия за подбор № 1.3 от Условията за кандидатстване, така че формулирането и оценяването на целите да се извършват по единни и обективни правила.</p> <p>Предложение № 5</p> <p>В таблицата към раздел „Описание на членовете на оперативната група“ заглавието на последната колона гласи „Описание на дейността на партньора и ангажиментите му в рамките на новаторския проект“. Формулировката на това заглавие не отразява точно съдържанието, което се изисква според последващото пояснение под таблицата.</p> <p>В забележката е посочено, че за всеки участник трябва да се опише каква роля ще изпълнява във връзка със своите компетенции и опит, както и че за консултантски организации, индивидуални съветници и представители на науката следва да се опише конкретният им опит в областта на земеделието, горското стопанство или храните. Това изискване надхвърля рамката на текущото заглавие, което</p>	<p>Не се приема. Посочени са минимални изисквания за съдържание, което следва да има в плана за новаторски проект.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>предполага само описание на дейността и ангажиментите, без да подчертава задължението за посочване на роля и опит. Несъответствието между заглавието на колоната и пояснителния текст създава риск от непълно попълване на информацията. Кандидатите могат да опишат единствено текущите функции по проекта, без да посочат мотивите за участието си, специфичната роля или връзката между компетенциите им и целите на проекта – именно тези елементи, които са ключови за оценката по критерии 3.1, 3.2 и 3.3.</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста, като: промени заглавието на колоната, така че то да съответства на изискванията от забележката и да насочва кандидатите към необходимото съдържание, например:</p> <p>„Роля, дейност и ангажименти на партньора в рамките на новаторския проект (описание на компетенции, опит и основание за участие)“;</p> <p>уточни в пояснението, че всеки член следва да опише както своите конкретни ангажименти по проекта, така и професионалния или научен опит, който обосновава ролята му в оперативната група;</p> <p>предвиди за научните и консултантски участници задължително описание на релевантен опит в областта на земеделието, горското стопанство или храните, съгласно Условието за кандидатстване, за да се осигури пълна съпоставимост на информацията при оценяване.</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Предложение № 6</p> <p>В указанието към раздела „Описание на дейностите, предвидени за постигане на поставената цел на новаторския проект“ е посочено, че „се описват само преките дейности за изпълнение на новаторския проект, които попадат в т. 1, буква „б“ от раздел 10. „Допустими дейности“ от Условието за кандидатстване“. Това ограничение поражда практически проблем при последващото прилагане на правилата за избор на изпълнители по Закона за обществените поръчки (ЗОП) и Наредба № 4 от 2024 г.</p> <p>Когато в таблицата бъде посочен конкретен член на оперативната група като „отговорен за изпълнение на дейността“, това автоматично го определя като възложител по смисъла на ЗОП или на приложимите правила по ПМС № 4/2024. В резултат всяка пряка дейност, свързана с разходи, би могла да се разглежда като отделен предмет на възлагане. Това би довело до изкуствено раздробяване на процедурите за избор на изпълнители, до затруднения при определянето на общата стойност на поръчките и до риск от нарушения на принципите на публичност и прозрачност.</p> <p>Съгласно Условието за кандидатстване, раздел 10, т. 1, буква „б“, преките дейности обхващат възнаграждения, командировки, услуги и материали, които са директно свързани с изпълнението на новаторския проект. В същото време в Условието за изпълнение, раздел 2, т. 7.4 и 7.5, е предвидено, че когато член на оперативната група е</p>	<p>Не се приема. Описанието на дейностите в плана за новаторски проект е необходимо за оценка на заявлението за подпомагане и няма отношение към планирането на тръжни процедури. Прилагането на ЗОП се извършва по собствени правила и не се влияе от насоките за кандидатстване по интервенцията.</p>
--	--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>възложител по ЗОП, той е длъжен да проведе процедура съобразно стойността и характера на съответния разход. Това означава, че начинът на представяне на дейностите в Приложение № 4 трябва да позволява ясно разграничаване на разходите по вид дейност, а не само по участник.</p> <p>Настоящата формулировка, която изисква да се описват „само преките дейности“, без обвързване с видовете разходи, може да създаде неяснота относно това кои дейности поражда задължения по ЗОП и кои не.</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста, като: уточни, че при описването на преките дейности следва да се посочват и съответните разходи по вид дейност (например изследователски, експериментални, демонстрационни, технически, производствени и др.), така че да се осигури прозрачност и правилно групиране на предметите при последващо прилагане на ЗОП и ПМС № 4/2024; предвиди възможност всяка пряка дейност да бъде описана не само като функционален процес, но и чрез основните категории разходи, които включва, без това да се счита за дублиране с финансовия план; уточни, че посочването на член като „отговорен за изпълнение“ не го прави автоматично възложител по ЗОП за всички действия в рамките на дейността, когато част от тях не представляват доставка или услуга по смисъла на закона; предвиди указание, че Плана следва да съдържа логическо и финансово разграничение на преките дейности по вид разход,</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>за да се избегне последващо раздробяване на процедурите и несъответствие с изискванията на ЗОП и ПМС № 4/2024.</p> <p>Предложение № 7</p> <p>В таблицата към раздел „Екип“ и съпътстващото пояснение под нея има съществени неясноти и несъответствия между заглавията на колоните и информацията, която се изисква от кандидатите. Това затруднява коректното попълване и създава риск от непълно или несъизмеримо представяне на данните за членовете на екипа.</p> <ol style="list-style-type: none"> Неяснота по колоната „Име“ Не е уточнено дали в това поле следва да се впише пълното име на физическото лице, което ще изпълнява конкретна роля по проекта, или наименованието на длъжността/позицията (например координатор, агроном, лаборант). Ако се изисква личното име, възникват въпроси, свързани със защита на личните данни, докато ако се очаква наименование на позиция, това следва изрично да се посочи, за да не се въвежда в заблуждение кандидатът. Неяснота по обхвата на изрази „целият екип, който ще бъде ангажиран за изпълнение на конкретни дейности по проекта от членовете на оперативната група“ Формулировката не указва ясно дали в таблицата се включва и координаторът на проекта, който е допустим 	<p>Не се приема. Посочените минимални изисквания за съдържание в плана за новаторски проект са ясно пояснени в самия формуляр, Приложение № 4 към Условието за кандидатстване.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>разход съгласно т. 1, буква „а“ от раздел 10 на Условиата за кандидатстване, както и други лица с административни функции. В Условиата е направено разграничение между дейности по сътрудничество (включително координатор) и преки дейности по изпълнение, което предполага необходимост от ясно разграничение на ролите и тяхната функционална връзка с дейностите.</p> <p>3. Фразата „Трябва да предоставите ясна идентификация на това кой какво прави“ Условиата за кандидатстване не съдържат методика за вътрешно разпределение на ролите в екипа. Изразът следва да се тълкува като изискване за посочване на роля, функция и връзка с дейностите, описани в раздел 6 на плана, а не просто длъжност или общо описание.</p> <p>4. Фразата „очаквания ангажимент във времето... в еквивалент на пълно работно време“ Не е уточнено как трябва да се изрази този ангажимент – чрез числова стойност (например процент от пълно работно време, човеко-месеци или часове) или чрез описателен текст. Не е ясно и дали стойността е ориентируваща или има обвързващ характер при последващо отчитане.</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста, като: уточни, че в колоната „Име“ следва да се вписва наименованието на позицията или функцията, а не лични данни</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>на конкретни лица на етап кандидатстване; разграничи категориите членове на екипа – координатор, изпълнител на преки дейности, административна подкрепа и други, съгласно допустимите разходи по Условието за кандидатстване;</p> <p>уточни, че ролите и функциите трябва да са логически свързани с дейностите от раздел 6 на плана и да съответстват на критериите за подбор № 3.1–3.3; посочи как следва да се представя очакваният ангажимент във времето (в човеко-месеци, проценти или часове) и дали това има индикативен или обвързващ характер.</p> <p>Предложение № 8</p> <p>В раздел „Описание на графика“ се изисква кандидатът да попълни в описателен вид информация за „ключовите етапи от изпълнението на новаторския проект“, като тя трябва да съответства на таблицата по т. 8. Това изискване е излишно и създава неяснота, тъй като дублира вече изчерпателно представените данни за дейностите, сроковете и отговорните партньори.</p> <p>1. Дублиране на информация с т. 8</p> <p>Точката 8 вече съдържа пълното описание на дейностите, техните ресурси и логическа последователност, което по същество представлява времеви график. Повторното изискване за описателно представяне не добавя нова</p>	<p>Не се приема. Посочените минимални изисквания за съдържание в плана за новаторски проект са ясно пояснени в самия формуляр, Приложение № 4 към Условието за кандидатстване.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>информация, а само увеличава вероятността от несъответствия между текстовото и табличното изложение.</p> <p>2. Липса на определение за „ключови етапи“ Нито в Условието за кандидатстване, нито в Условието за изпълнение има дефиниция на „ключови етапи“. Не е ясно дали се имат предвид отчетни периоди, етапи на плащане или логически фази (изследване, тестване, внедряване). Без такова определение кандидатите не могат да представят уеднаквена информация.</p> <p>3. Препратката към критерия за подбор № 1.2 В текста е посочено, че този раздел „се взема предвид за критерий 1.2“, чийто действителен обхват е реалистичност на времевия график за изпълнение на проекта. Самият критерий вече оценява дали графикът е обоснован и изпълним, което се доказва чрез таблицата в т. 8. Следователно отделен текстов раздел не е необходим, за да се установи реализуемостта на графика.</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста, като: премахне изискването за отделно описателно представяне на графика, тъй като таблицата по т. 8 съдържа всички данни, нужни за оценка по критерий 1.2; ако се запази разделът, да се уточни, че той служи само за кратко синтезиране на основните етапи, без дублиране на съдържанието от т. 8; дефинира какво се разбира под „ключови етапи“, така че</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>всички кандидати да използват единен подход при описването на графика и при обосновката на неговата реалистичност.</p> <p>Предложение № 9</p> <p>В раздел „Очаквани резултати“ липсва яснота относно начина, по който кандидатът следва да представи и обоснове резултатите от проекта, както и относно връзката между описанието и оценяването по критерий за подбор № 1.4 от Условието за кандидатстване.</p> <p>1. Неяснота относно обхвата на резултатите Формулировката изисква да се „опишат очакваните резултати от изпълнение на дейностите“, без да се уточнява дали се имат предвид непосредствените резултати (продукти) от отделните дейности или крайните резултати и ефекти от целия проект. В Условието за кандидатстване (раздел 4 и 5) са дефинирани целите на интервенцията, но не и структура на резултатите, което води до нееднакво тълкуване – едни кандидати могат да представят оперативни резултати (изпитвания, прототипи, демонстрации), а други – стратегически (въздействие, приноси към сектора).</p> <p>2. Липса на указание за измеримост и формат Текстът изисква посочване на „количествени и качествени измерения“, но не пояснява дали трябва да се използват конкретни индикатори, показатели или стойности, нито какъв е допустимият формат на представяне – текстов, табличен или комбиниран. Липсата на шаблон за измерими</p>	<p>Не се приема. Посочените минимални изисквания за съдържание в плана за новаторски проект са ясно пояснени в самия формуляр, Приложение № 4 към Условието за кандидатстване.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>резултати (брой разработки, публикувани материали, демонстрации и др.) ще доведе до несъизмерими формати между кандидатите.</p> <p>3. Неяснота в израза „описват се и изключения за качеството на резултатите“ Използваният термин „изключения“ е неясен и не съществува в нормативните документи по интервенцията. Не е ясно дали се отнася до допустими отклонения от планираното качество, ограничения при прилагане на резултатите или особени случаи, в които качеството не може да бъде измерено количествено. Без дефиниция изразът създава риск от противоречие при тълкуване и при последващ контрол.</p> <p>4. Връзка с критерия за подбор № 1.4 Съгласно Условието за кандидатстване, критерий 1.4 оценява съответствието между очакваните резултати и поставените цели, както и степента, в която резултатите са конкретни, измерими и реалистично постижими. Настоящото указание не посочва как кандидатът трябва да покаже тази връзка. Не е ясно дали се изисква за всяка цел да има съответен резултат или дали се допуска обобщено описание на ефекта от целия проект.</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста, като: уточни, че в раздела следва да се представят както непосредствени (оперативни), така и крайни (въздействени) резултати, подредени в логическа връзка с целите и дейностите на проекта;</p>	
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>предвиди конкретна структура за описание на резултатите – например чрез количествени и качествени показатели (брой демонстрации, разработени решения, внедрени практики, очакван ефект и др.); замени израза „изключения за качеството“ с ясен термин, например „допустими отклонения или ограничения в измерването на качествените резултати“; уточни, че информацията трябва да доказва реалистичност и измеримост на резултатите спрямо поставените цели, така че да осигури съпоставимост и обективност при оценката по критерий за подбор № 1.4 от Условието за кандидатстване.</p> <p>Предложение № 10</p> <p>В раздел „Комуникационен план“ липсва яснота относно съдържанието и формата на плана, както и относно начина, по който информацията в него ще бъде оценявана по критерии за подбор № 4.1 и № 4.2 от Условието за кандидатстване.</p> <p>1. Несъответствие между указанието и съдържанието на критериите 4.1 и 4.2</p> <p>Критерий 4.1 изисква комуникационният план да включва широкообхватни дейности за популяризиране на резултатите, чрез комбинация от дигитални, традиционни и присъствени маркетингови подходи, които да осигурят достъп до широк кръг заинтересовани страни и наличие на уебсайт на оперативната група.</p> <p>Критерий 4.2 предвижда най-малко две демонстрационни</p>	<p>Не се приема. Изпълнението на критериите за оценка не е задължително за кандидатите. Посочените описания за всяка част от плана за новаторски проект представляват минимално изискване и не отразяват всички възможности за описание, които са по преценка на кандидата.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>мероприятия в различни етапи на проекта. Настоящият текст в Приложение № 4 не отразява тези конкретни изисквания. В него са изброени общи категории („целеве групи“, „каналы“, „методи“, „план за действие“), без връзка с реалните измерими показатели, заложи в критериите. Това може да доведе до непълно съответствие между представения комуникационен план и начина, по който ще се оценява проектът.</p> <p>2. Липса на обвързаност с изискванията за публичност и информираност</p> <p>В раздел 3 от Условията за изпълнение са определени задължителните елементи за публичност – използване на логото на ЕС, флага, надписа „Европа инвестира в селските райони“ и наименованието на Стратегическия план. В текста на Приложение № 4 не е предвидено комуникационният план да ги включва, въпреки че те са задължителни за всеки проект. Така възниква риск планът да бъде изготвен само като маркетингов документ, без да обхваща нормативните задължения по публичност.</p> <p>3. Неяснота по обхвата и формата на представяне</p> <p>Текстът не посочва дали комуникационният план трябва да бъде структуриран таблично, като свободен текст или като отделно приложение. Не са уточнени и минималните изисквания за съдържание – например задължителен брой дейности, целеви групи, типове комуникационни канали и</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>очаквани резултати. Това създава различен стандарт на подготовка и затруднява сравнимостта при оценката.</p> <p>4. Липса на измерими индикатори Формулировката „индикатори за изпълнение на поставената цел“ не е подкрепена с примери. Според критериите 4.1 и 4.2, измеримите индикатори трябва да включват: брой комуникационни дейности, брой и вид публикации, брой проведени демонстрации, брой участници, аудитория на дигиталните канали и др. Без подобно уточнение няма да е възможна обективна оценка на ефективността на комуникационния план.</p> <p>5. Неясен обхват на демонстрационните дейности Текстът не изисква изрично планиране на минимум две демонстрационни събития в различни етапи, както е предвидено в критерия 4.2. Ако не се добави това изискване, кандидатите няма да бъдат насочени да включат задължителните демонстрации в комуникационния си план.</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста, като: уточни, че комуникационният план трябва задължително да включва мерки за публичност и информираност съгласно раздел 3 от Условието за изпълнение, както и дейности за популяризиране на резултатите по смисъла на критериите 4.1 и 4.2 от Условието за кандидатстване; посочи минималните изисквания към съдържанието на плана – целеви групи, канали, методи, ресурси, график, индикатори и задължителни демонстрации;</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>уточни, че планът следва да бъде структуриран ясно и измеримо, като включва количествени показатели – брой публикации, демонстрации, участия, излъчвания, дигитални кампании и др.;</p> <p>замени общата формулировка с такава, която осигурява пълно съответствие с критериите 4.1 и 4.2, например: „Комуникационният план следва да включва комбинация от дигитални, традиционни и присъствени дейности за популяризиране на резултатите, минимум две демонстрационни събития в различни етапи на проекта, както и задължителните мерки за публичност и информираност съгласно Условието за изпълнение.“</p> <p>Предложение № 11</p> <p>В раздел „Оценка на риска“ липсва яснота относно обхвата, съдържанието и връзката между изискуемата информация и критерия за подбор № 5.1 от Условието за кандидатстване. Формулировката е прекалено обща и не съответства на съдържанието и целта на критерия, което може да доведе до формално или непълно изпълнение на изискванията от страна на кандидатите.</p> <p>1. Несъответствие между текста на Приложение № 4 и критерия 5.1</p> <p>Критерий 5.1 оценява дали е направен детайлен анализ на възможните предизвикателства и начините за справяне с тях, включително анализ на рискове, заплахи и ограничения</p>	<p>Не се приема. Посочени са минимални изисквания за съдържание.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>(екологични, законодателни, географски и др.). Настоящият текст в Приложение № 4 изисква единствено „включване на информация за потенциални рискове и пречки“, без задължение за представяне на мерки за управление или реакция при настъпване на тези рискове. Това води до несъответствие с реалното съдържание на критерия, който оценява именно пълнотата и адекватността на предложените действия за предотвратяване или преодоляване на рисковете.</p> <p>2. Липса на методически ориентир за анализ на риска Текстът не посочва как следва да се структурира оценката – например чрез класификация на рисковете по вид (организационни, технически, законодателни, външни), тяхната вероятност на настъпване, въздействие върху проекта и предложени превантивни или коригиращи мерки. Без подобна структура кандидатите ще представят нееднакво съдържание, което затруднява сравнимостта при оценка.</p> <p>3. Липса на връзка с дейностите и резултатите Оценката на риска трябва логически да произтича от описаните в т. 6 дейности, очакваните резултати (т. 11) и графика за изпълнение (т. 9). Липсата на изискване за такава взаимовръзка прави раздела откъснат от останалата част на плана и ограничава възможността да се оцени реалистичността на предложението.</p> <p>4. Липса на указания за формат и обхват на информацията Не е уточнено дали анализът трябва да бъде представен в</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>текстова форма, таблично (напр. с колони за риск, вероятност, въздействие и мерки) или в друг структурен вид. Това би довело до различни подходи при кандидатите и несъизмеримост на представената информация.</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста, като: уточни, че разделът следва да съдържа анализ на рисковете, заплахите и ограниченията, както и мерки за тяхното предотвратяване и управление, съгласно критерия за подбор № 5.1 от Условиата за кандидатстване; предвиди класификация на рисковете по вид – организационни, технически, финансови, екологични, законодателни, географски и др., с оценка на вероятност и въздействие;</p> <p>включи изискване за описание на конкретни превантивни или коригиращи действия за справяне с всеки идентифициран риск; уточни, че анализът трябва да бъде логически обвързан с описаните дейности, резултати и график, за да отразява реалистичността на изпълнението и да осигурява пълно съответствие с критерия 5.1.</p> <p>Предложение № 12</p> <p>Раздел „Друга информация (не е задължително)“ е формулиран твърде общо и не определя нито целта, нито съдържателния обхват на информацията, която може да бъде включена в него. Текстът допуска представяне на „допълнителна информация“ и „доказателства за представената по-горе информация“, но не</p>	<p>Не се приема. Посочени са минимални изисквания за съдържание, като разделът не е задължителен.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>посочва какъв тип документи са допустими, в каква форма следва да се представят и дали те ще се вземат предвид при оценката на проекта.</p> <p>1. Липса на определена функция на раздела Не е ясно дали разделът служи само като място за пояснения и уточнения към вече попълнените раздели на плана или е предвиден за прилагане на нови документи и доказателства. Тази неяснота създава риск от неправилно използване на раздела – част от кандидатите могат да добавят неотнормено съдържание, а други да не включат важни доказателства, смятайки че те не се допускат извън задължителните полета.</p> <p>2. Неясен статус на представените документи В текста се казва, че се „описват приложени документи“, но не се посочва дали те са част от административния комплект, дали се прикачват в СЕУ или се представят като допълнителни файлове. Не е уточнено и дали Управляващият орган има право да вземе предвид тази информация при оценка, след като разделът е обозначен като „незадължителен“. Това създава противоречие между доброволния характер на раздела и потенциалното му влияние върху резултата от оценката.</p> <p>3. Възможност за нарушаване на принципа на равнопоставеност Кандидати, които решат да добавят допълнителна информация (например препоръки, публикации, патенти, външни анализи), могат да получат фактическо предимство при оценяване спрямо други, които не са го направили. Така доброволен</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>раздел придобива оценителна тежест, без това да е изрично предвидено в критериите.</p> <p>4. Липса на указания за допустимото съдържание Не е ясно дали може да се включва информация, която излиза извън рамката на плана – например сведения за бъдещи намерения, външно финансиране или допълнителни партньори, които не са членове на оперативната група. Това може да доведе до въвеждане на информация, която не подлежи на проверка и не е обхваната от правилата на процедурата.</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста, като: уточни, че разделът служи единствено за пояснения към вече представената информация, без възможност за въвеждане на нови факти, които не могат да бъдат проверени или оценени по установените критерии; определи изчерпателно видовете документи, които могат да бъдат посочени като приложения (например писма за намерения, сертификати, публикации, технически спецификации и др.); изясни дали информацията и документите в този раздел имат само информативен характер или могат да бъдат взети предвид при оценката, и ако не, да се посочи изрично, че те не подлежат на оценяване; предвиди уточнение, че непопълването на раздела не влияе върху оценката на проекта и не се тълкува като липса на</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>информация, за да се гарантира равнопоставеност между кандидатите.</p> <p>Предложение № 13</p> <p>В случай че данните от Плана за новаторски проект се въвеждат изцяло в СЕУ, Приложение № 4 следва да отпадне като отделен документ. Поддържането на паралелен образец в Word създава дублиране на съдържание, което неизбежно води до разминавания между въведените в СЕУ полета и текста в приложението. Това компрометира еднозначността при оценката по критериите от Условието за кандидатстване, тъй като оценителят е поставен пред два източника на информация с потенциално различни версии и дати на актуализация. При несъответствие между СЕУ и приложението липсва ясно правило кой източник има предимство, което пряко засяга равнопоставеността на кандидатите и правната сигурност. Отделният файл внася излишна административна тежест за кандидатите и за Управляващия орган. Кандидатът е принуден да поддържа и синхронизира две форми на един и същ план, да следи за идентичност на терминологията и стойностите, да отстранява технически разминавания при редакции в последен момент. От страна на оценката това удвоява проверките, увеличава времето за контрол и вероятността от технически грешки, което е в противоречие с целта процесът да бъде ясен, проследим и ефективен.</p>	<p>Не се приема. Планът е задължителен елемент за оценка на новаторския проект.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>СЕУ е системата, в която полетата могат да бъдат валидарани, ограничени като обем и формат, подредени в логическа последователност и пряко свързани с критериите за подбор. Именно там могат да се приложат контроли за пълнота, да се изискват задължителни стойности, да се предотвратят недопустими символи и да се осигури вътрешна консистентност между цели, дейности, резултати, график и индикатори. Тези функционалности са несъвместими с отделен текстов шаблон, който не разполага с механизми за автоматична проверка и неизбежно допуска различни интерпретации на едни и същи полета.</p> <p>Отпадането на приложението елиминира и споровете по „актуалната версия“ на плана. СЕУ поддържа ясна хронология на подадените данни и промени, което гарантира проследимост и надеждна одитна следа при последващия контрол съгласно Условието за изпълнение. Когато паралелно съществува документ извън системата, тази проследимост се разкъсва: редакции в Word не оставят системни маркери за време и автор, а подмяната или частичната актуализация на отделни раздели може да остане незабелязана.</p> <p>Допълнително, поддържането на два източника е несъвместимо с необходимостта от еднозначна връзка между оценителната матрица и конкретните полета от заявлението. Критериите по раздел 1, раздел 3, раздел 4 и раздел 5 на Условието за кандидатстване стъпват върху структурирани сведения. Когато същите тези сведения се дублират в свободен</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>текст, оценяването се превръща в тълкуване на формулировки вместо проверка на факти и показатели. Това увеличава субективността и риска от различни прочити за идентични казуси.</p> <p>Не на последно място, отпадането на приложението премахва и технологични и правни рискове, свързани с лични данни, поверителни сведения и прикачвания. СЕУ предоставя контролирана среда за съхранение и обработка, докато свободен документ увеличава вероятността информация да бъде представена извън допустимия обхват или формат. Една системна форма с ясни полета и инструкции гарантира, че кандидатът съобщава точно толкова и точно това, което се изисква, без да се отклонява от рамката на процедурата.</p> <p>Управляващият орган да прецизира правилата, като обяви СЕУ за единствен официален източник на данни за Плана и премахне Приложение № 4 като отделен файл. При необходимост от хартиен или файлов екземпляр за преглед и подпис, да се предвиди автоматичен системен експорт от СЕУ във формат за печат с уникален идентификатор, дата и час на генериране. Така се запазва една точка на истина, осигурява се пълно съответствие с Условието за кандидатстване и Условието за изпълнение, намалява се административната тежест и се гарантира прозрачност, проследимост и равнопоставеност на всички кандидати.</p>	
4.	Емил Цвятков	18.10.2025	Уважаеми дами и господа,	

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Във връзка с общественото обсъждане на проекта на насоки за кандидатстване по процедура „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ представям прикачен файл с предложения за прецизиране и допълнение на Приложение 3 Декларация от кандидат и членове на оперативната група към Условието за кандидатстване.</p> <p>Предложенията са изготвени с цел постигане на по-голяма терминологична яснота, последователност и съответствие с нормативната и програмната рамка.</p> <p>Предложение № 1</p> <p>В Приложение № 3 „Декларация от кандидат и членове на оперативната група“ липсват текстове, свързани с публичност и информираност, както и задължителните визуални елементи в горния и/или долния колонтитул на документа. Това води до несъответствие с разпоредбите на Регламент (ЕС) 2021/1060 и с раздел 3 „Мерки за информиране и публичност“ от Условието за изпълнение. Липсата на визуална идентичност на документа нарушава принципа на единно представяне на материалите по интервенцията П.Ж.1 и може да създаде проблеми при проверка на одитната следа.</p> <p>Управляващият орган да прецизира документа, като: добави задължителните елементи за публичност и информираност съгласно Регламент (ЕС) 2021/1060 и</p>	<p>Не се приема. Изискването за публичност е описано в Условието за изпълнение.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Приложение IX към него, включително логото на Европейския съюз, знамето на ЕС, надписа „Европейски съюз“, логото на ЕЗФРСР и текста „С подкрепата на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони“; включи в горния колонтитул наименованието на програмата и интервенцията – „Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България 2023 – 2027 г., интервенция П.Ж.1“; добави в долния колонтитул текста за финансирането с подкрепата на ЕЗФРСР; осигури унифициран визуален шаблон за всички приложения към Условието за кандидатстване.</p> <p>Предложение № 2</p> <p>В текста на указанието към Приложение № 3 „Декларация от кандидат и членове на оперативната група“ са включени няколко неясни и непълни изречения относно начина на подписване на документа, които водят до различно тълкуване при прилагането му. Проблемът се съдържа в следния пасаж: „Важно! Когато кандидатът се представлява от няколко лица „заедно и поотделно“ или „поотделно“ и формулярът за кандидатстване не се подписва от всички лица, декларацията се разпечатва и подписва от всяко от лицата, които не са подписали формуляра. Декларацията се подписва и от всички лица, представляващи кандидата, когато заявлението за</p>	<p>Приема се. Текстът е прецизиран.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>подпомагане се подава от упълномощено лице. Декларацията се подписва и от всеки член на оперативната група.“</p> <p>Формулировката е непълна и създава няколко практически неясноти:</p> <p>Първо, изразът „и формулярът за кандидатстване не се подписва от всички лица“ е неясен, защото в електронната система СЕУ формулярът се подписва само от водещия партньор, а не от всички членове на оперативната група. Не е уточнено кои са „всички лица“ и в какви случаи може да липсва подпис върху формуляра. Това поражда риск декларацията да се подписва излишно от лица, които нямат представителни функции или да се изисква подпис, който системата по принцип не предвижда.</p> <p>Второ, текстът „Декларацията се подписва и от всеки член на оперативната група“ не указва как следва да се процедира при различен правен статут на членовете. Не е ясно кой подписва документа, когато членът е юридическо лице, научен институт, висше училище или физическо лице – земеделски стопанин. Това може да доведе до различни тълкувания при прилагането, тъй като за юридическите лица документът следва да се подписва от законния представител, а за физическите лица – лично.</p> <p>Трето, в указанието липсва възможността за електронно подписване с квалифициран електронен подпис (КЕП), която е изрично предвидена в раздел 16 от Условиата за кандидатстване. Там е посочено, че декларациите по</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Приложение № 3 се представят подписани и сканирани във формат „pdf“, „jpg“ или електронно подписани с КЕП. В самата декларация обаче се предвижда само разпечатване и собственоръчно подписване, което противоречи на изискванията за електронно подаване чрез СЕУ.</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста, като: уточни, че когато кандидатът има повече от един законен представител и само един е подписал електронния формуляр в СЕУ, останалите подписват декларацията отделно; добави изречение, че декларацията се подписва от законния представител на всеки член на оперативната група, а когато членът е физическо лице – лично от него; включи възможността документът да се подписва с квалифициран електронен подпис (КЕП) в съответствие с раздел 16 от Условиата за кандидатстване.</p>	
5.	Емил Цвятков	18.10.2025	<p>Уважаеми дами и господа,</p> <p>Във връзка с общественото обсъждане на проекта на насоки за кандидатстване по процедура „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ представям прикачен файл с предложения за прецизиране и допълнение на Приложение 7 Образец на запитване за оферта към Условиата за кандидатстване.</p> <p>Предложенията са изготвени с цел постигане на по-голяма терминологична яснота, последователност и съответствие с нормативната и програмната рамка.</p>	

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Предложение № 1</p> <p>Образецът на запитване за оферта (Приложение № 7 към Условието за кандидатстване) съдържа редица несъответствия и неясноти спрямо Условието за кандидатстване, Условието за изпълнение и ПМС № 4/2024, които могат да доведат до различно прилагане и затруднения за кандидатите. Формулярът не осигурява достатъчна яснота относно начина на изпращане и получаване на офертите, идентификацията на оферентите, доказуемостта на обмена на документи, съпоставимостта на офертите и валидността на подписа.</p> <p>Текстът „да ни бъде изпратена по пощата с обратна разписка или доставена лично“ не отчита, че обратната разписка удостоверява единствено изпращането на запитването от кандидата до оферента, а не получаването на самата оферта. При получаване на офертите кандидатът следва да разполага с доказателство за реалното им получаване – например приемо-предавателен протокол, вписване във входящ регистър или електронен запис при получаване по имейл. Липсва възможност за изпращане и получаване на оферти чрез електронна поща с квалифициран електронен подпис (КЕП), което би осигурило пълна доказуемост и проследимост на обмена на документи в съответствие с режима на електронен документооборот. Не е уточнено, че когато офертата се изпраща по пощата, тя трябва да бъде оригинален екземпляр, а не копие на хартия.</p>	<p>Не се приема. Съгласно определението за „съпоставими оферти“ в Условието за кандидатстване, изискването към запитването за оферта е само да съдържат еднотипни характеристики на услугата. Целта е представените оферти да съдържат съпоставими характеристики на предмета на офертата.</p>
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Полето „ЕИК/БУЛСТАТ“ не отчита случаите, когато оферентът е физическо лице, за което идентификацията следва да бъде чрез ЕГН. Изискването оферентите да уведомяват дали са вписани в Търговския регистър е излишно, тъй като ЕИК удостоверява това обстоятелство. Запазеният текст за „проекти, финансирани от Програмата за развитие на селските райони“ е неактуален и следва да бъде заменен с „Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2023–2027 г.“.</p> <p>В края на бланката е посочено само „Подпис ..... (печат)“, без уточнение дали се изисква изписване на името и фамилията на подписващия, дали подписът трябва да е собственоръчен или може да бъде положен с квалифициран електронен подпис, както и дали липсата на печат е основание за отхвърляне на документа. Това създава предпоставки за различно тълкуване и неравно третиране между кандидатите.</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> • уточни, че обратната разписка служи за удостоверяване на изпращането на запитването от кандидата до оферента, а получаването на офертата се доказва чрез приемо-предавателен протокол, входящ регистър или електронен запис при получаване по електронна поща; • въведе възможност офертите да се подават и по електронна поща, като в този случай се считат за електронни документи, подписани с квалифициран електронен подпис (КЕП) на 	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>оферента;</p> <ul style="list-style-type: none"> • изрично посочи, че когато офертата се изпраща по пощата, се представя оригинален екземпляр, а не копие на хартия; • прецизира раздела за идентификация на оферента, като въведе текст „ЕИК/БУЛСТАТ (за юридически лица и ЕТ) или ЕГН (за физически лица)“ и отпадне изискването за уведомяване относно вписването в Търговския регистър; • замени остарялото позоваване на Програмата за развитие на селските райони с коректното „Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2023–2027 г.“; • уточни, че в полето за подпис се изписват трите имена и длъжността на лицето, представляващо кандидата или члена на оперативната група, като се полага собственоръчен подпис или квалифициран електронен подпис при подаване в електронна форма; • изясни, че липсата на печат не е основание за отхвърляне на документа, когато е положен подпис и подписващото лице е идентифицирано; • добави структурирани полета за описание на техническите параметри, цени с и без ДДС, срок на валидност и критерии за оценка, за да се осигури реална съпоставимост на офертите; • включи указание, че всички запитвания за оферта трябва да бъдат идентични по съдържание, за да осигурят равни условия за оферентите, и че кандидатът следва да съхранява оригиналните оферти за целите на последващ контрол. 	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>С тези промени образецът ще бъде приведен в пълно съответствие с Условието за кандидатстване, Условието за изпълнение и ПМС № 4/2024, като ще гарантира прозрачност, проследимост и правна валидност на процеса по събиране на оферти.</p> <p>Предложение № 2</p> <p>В образца на запитване за оферта (Приложение № 7 към Условието за кандидатстване) липсват текстове, свързани с публичност и информираност, както и задължителните визуални елементи на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Документът не съдържа обозначения в горния или долния колонтитул, които да показват, че запитването за оферта се изготвя и използва във връзка с проект, финансиран по Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023–2027 г.</p> <p>Мотиви:</p> <p>Съгласно изискванията на раздел 3 „Мерки за информиране и публичност“ от Условието за изпълнение, както и чл. 123 от Регламент (ЕС) 2021/2115 и чл. 50 от Регламент (ЕС) 2021/1060, всички документи, свързани с изпълнение на проекти, финансирани от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, трябва ясно да посочват подкрепата от Европейския съюз и националното съфинансиране. Липсата на такова обозначение в този образец не отговаря на изискванията за прозрачност и разпознаваемост на публичната подкрепа.</p>	<p>Не се приема. Запитването за оферта се извършва в подготвителен етап, когато не е подадено заявление за подпомагане.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Освен това в нито един от колонтитулите на образеца не са включени стандартните визуални елементи, използвани във всички останали приложения към Условието за кандидатстване и изпълнение – наименованието на фонда, логото на Европейския съюз, логото на Стратегическия план и обозначението на интервенцията. Това създава несъответствие между документите в пакета и може да доведе до формални несъответствия при проверка за изпълнение на мерките за публичност.</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> • включи в горния или долния колонтитул на документа стандартните обозначения, използвани във всички останали приложения към Условието за кандидатстване и изпълнение – логото на Европейския съюз, текста „Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони“ и „Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2023–2027 г.“; • добави израза „Проект, финансиран с подкрепата на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони“ в заглавната или долната част на документа; • осигури визуална и текстова съгласуваност с останалите приложения, така че всеки документ, използван в рамките на процедурата, да съдържа ясно разпознаваеми елементи за публичност и финансиране; • предвиди единна структура на колонтитулите за всички приложения по интервенцията, включително обозначение на 	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>приложението и връзка с Условиата за кандидатстване или изпълнение.</p> <p>По този начин ще се осигури пълно съответствие с правилата за публичност и информираност, определени в европейската и националната нормативна рамка, и ще се постигне единен визуален стандарт на документите по интервенцията П.Ж.1.</p>	
6.	Емил Цвятков	18.10.2025	<p>5. Бюджет и финансови условия, в т.ч. минимален и максимален размер на допустимите разходи за един проект и интензитет на финансовата помощ</p> <p>Предложение № 1 В т. 5.4 от Условиата за кандидатстване по интервенция П.Ж.1 е определено, че максималният интензитет на безвъзмездната финансова помощ възлиза на:</p> <p>а) 100 % от размера на одобрените текущи разходи за сътрудничеството, разходи за разпространение на резултатите и преки неинвестиционни разходи;</p> <p>б) 60 % от размера на одобрените преки разходи по т. 3 от раздел 12 „Допустими разходи“, обосновани като ключови за изпълнение на новаторския проект.</p> <p>В документацията не е изрично уточнено дали посочените проценти представляват фиксирани интензитети, които се прилагат задължително, или максимални стойности, под които кандидатът може да заяви по-нисък интензитет на помощта.</p> <p>Предложение № 2 В т. 5.4, буква а) от Условиата за кандидатстване текстът:</p>	<p>1. Посоченият процент (60 % от размера на одобрените разходи) е фиксиран, т.е. не е посочено до 60 % от размера на одобрените разходи.</p> <p>2. Приема се. Текстът е прецизиран във връзка с коментара.</p>

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>„100 % от размера на одобрените: текущи разходи за сътрудничеството; разходи за разпространение на резултатите от проекта и преки неинвестиционни разходи.“</p> <p>да се прецизира чрез добавяне в скоби на препратки към конкретните точки и букви от раздел 12, както следва:</p> <p>а) 100 % от размера на одобрените: разходи за осъществяване на сътрудничеството във връзка с изпълнение на новаторския проект (раздел 12, т. 1); разходи за разпространение на резултатите от проекта (раздел 12, т. 4); и преки неинвестиционни разходи за изпълнение на новаторския проект (раздел 12, т. 2).</p> <p>Мотиви:</p> <p>1. Фактическо несъответствие между термините в т. 5.4 и структурата на раздел 12</p> <p>В раздел 12 не съществува точка със заглавие „текущи разходи за сътрудничество“. Най-близко по съдържание е т. 1 „Разходи за осъществяване на сътрудничеството“, която обхваща възнаграждения за координатор и административни разходи. Следователно изразът в т. 5.4 трябва да препраща именно към т. 1, а не да използва несъществуващ термин.</p> <p>2. Неяснота относно „преки неинвестиционни разходи“</p> <p>Тези разходи са детайлно изброени в т. 2 от раздел 12, но в т. 5.4 не е посочено към коя точка се отнася изразът. Добавянето на препратката „(раздел 12, т. 2)“ премахва двусмислието.</p> <p>3. Нееднозначност при „разходи за разпространение на резултатите“</p> <p>В раздел 12 те са отделени в самостоятелна т. 4. Без изрична препратка текстът на т. 5.4 не позволява еднозначно свързване с тази точка.</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>4. Осигуряване на пълна вътрешна съгласуваност и проследимост</p> <p>Добавянето на препратките (т. 1, т. 2, т. 4 от раздел 12) ще позволи прецизно съпоставяне на категориите разходи с интензитета на финансиране, както при изготвяне на бюджета, така и при последващ финансов контрол.</p> <p>Предложение № 3</p> <p>Раздел 7 „Допустими кандидати“, т. 2</p> <p>В текста на т. 2, буква г) от Раздел 7 „Допустими кандидати“ е посочено, че в състава на оперативните групи могат да участват:</p> <p>„...както и специализирани държавни структури в областта на науката и научните изследвания и анализа и оценката на риска по агрохранителната верига.“</p> <p>Посоченото понятие „специализирани държавни структури“ не е нормативно дефинирано и създава неяснота относно:</p> <ul style="list-style-type: none"> – кои институции се включват в тази категория; – по какъв ред са създадени или регистрирани тези структури; – как следва да се удостоверява тяхната допустимост и правосубектност при кандидатстване. <p>Предложение № 4</p> <p>Раздел 7 „Допустими кандидати“, т. 2</p> <p>В текста на т. 2, буква е) от Раздел 7 „Допустими кандидати“ е посочено, че в състава на оперативните групи могат да участват:</p> <p>„Юридически лица с нестопанска цел с предмет на дейност в областта на селското стопанство или в областта на горското</p>	<p>3. Приема се.</p> <p>4. Допустимостта на ЮЛНЦ с предмет на дейност в областта на селското стопанство или в областта на горското стопанство или опазване на околната среда или водите или</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>стопанство или опазване на околната среда или водите или дигиталните/цифрови технологии.“</p> <p>Посочената формулировка не дава яснота относно обхвата на изискването „с предмет на дейност в областта на селското стопанство или в областта на горското стопанство“. Не е уточнено какво се включва в този предмет на дейност и кои направления или видове дейности следва да се считат за допустими съгласно Условието за кандидатстване.</p> <p>Да се прецизира текстът, като Управляващият орган изясни съдържанието и обхвата на изрази „с предмет на дейност в областта на селското стопанство или в областта на горското стопанство“ и конкретизира кои дейности попадат в това изискване.</p> <p>Предложение № 5</p> <p>Раздел 7 „Допустими кандидати“, т. 2</p> <p>В текста на т. 2, буква з) от Раздел 7 „Допустими кандидати“ е посочено, че в състава на оперативните групи могат да участват:</p> <p>„Консултантски организации или индивидуални съветници с предмет на консултантската дейност в областта на селското стопанство или храните или горите, в т.ч. НССЗ.“</p> <p>Посочената формулировка не дава яснота относно обхвата на „консултантската дейност“ в тези области, който ще се приема от Управляващия орган, както и под каква правна форма следва да бъдат регистрирани консултантските организации, за да се считат за допустими кандидати.</p> <p>Не е уточнено и под каква правна форма могат да кандидатстват „индивидуалните съветници“ – като еднолични</p>	<p>дигиталните/цифрови технологии произтича от допустимите участници съгласно одобрения Стратегически план. В тази връзка в раздел 16 на насоките са предвидени документи, доказващи съответствие с условието.</p> <p>5. Допустимостта на Консултантски организации или индивидуални съветници с предмет на консултантската дейност в областта на селското стопанство или храните или горите произтича от допустимите участници съгласно одобрения Стратегически план. В тази връзка в раздел 16 на насоките, са предвидени документи, доказващи съответствие с условието. В случаите на индивидуални съветници, това</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>търговци, свободни професии, физически лица, регистрирани по ЗДДФЛ, или в друга форма.</p> <p>Да се прецизира текстът, като се изясни:</p> <ul style="list-style-type: none"> – обхватът на консултантската дейност, която ще се счита за допустима в областта на селското стопанство, храните или горите; – правната форма, под която консултантските организации следва да бъдат регистрирани, за да бъдат допустими; – правният статут и изискванията за „индивидуалните съветници“, които могат да участват в оперативните групи. <p>Предложение № 6</p> <p>Раздел 7 „Допустими кандидати“, т. 5</p> <p>В текста на т. 5 от Раздел 7 „Допустими кандидати“ е посочено: „В заявлението за подпомагане в СЕУ се посочва информация за оперативната група и участниците в нея. Всеки един от членовете на оперативната група задължително определя най-малко едно лице, което да се включи в екипа на оперативната група за целите на проекта.“</p> <p>Посочено е, че информацията се подава чрез СЕУ, но в публикувания комплект с документи за кандидатстване липсва ръководство или указание относно попълването на заявлението в СЕУ, както и описание на отделните полета и прикачваните документи. Поради това не е възможно да се оцени дали в системата няма дублиране на вече изисквана информация в прикачените документи към заявлението за подпомагане (напр. списък на участниците, екип на оперативната група, декларации и др.).</p>	<p>могат да бъдат и физически лица, които е необходимо да удостоверят, че извършват такава дейност с документ по т. 15 от условията за кандидатстване.</p> <p>6. Приема се. Към пакета с документи са разработени и насоки за попълване на заловения за подпомагане в СЕУ.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Да се публикува ръководство или указание за попълване на заявлението за подпомагане в СЕУ, съдържащо описание на изискуемите данни и прикачваните документи, както и да се осигури съгласуваност между информацията, въведена в СЕУ, и данните, съдържащи се в приложените документи, с цел да се избегне дублиране на информация.</p> <p>Предложение № 7 Раздел 8 „Условия за допустимост на кандидатите“, т. 2 В текста на т. 2 от Раздел 8 е посочено: „Промяната в членовете на оперативната група след подаване на заявлението за подпомагане може да бъде свързана само със замяна на конкретен член или с увеличаване на броя на членовете, които са земеделски или горски стопани.“ Посочената разпоредба не е достатъчно ясна относно причините, поради които е допустимо увеличаване само на членовете, които са земеделски или горски стопани, докато за останалите категории участници се допуска единствено замяна, но не и увеличение. Да се прецизира текстът, като се изяснят мотивите за ограничението увеличението на членовете да се отнася единствено до земеделските или горските стопани, както и дали е допустимо увеличаване на броя на другите категории участници (например научни организации, ЮЛНЦ, консултанти), когато това не води до промяна в характера и целите на проекта.</p> <p>Предложение № 8</p>	<p>7. Приема се.</p> <p>8. Признатите групи или организации на производители</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Раздел 8 „Условия за допустимост на кандидатите“, т. 3 В текста на т. 3 от Раздел 8 е посочено: „Земеделските стопани, участници в оперативната група, следва да са регистрирани по реда на Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани (ДВ, бр. 10 от 1999 г.).“ Посоченото изискване е ясно по отношение на земеделските стопани, които участват лично в оперативната група. Не е уточнено обаче дали това изискване се прилага и към членовете на организации или групи на производители, когато именно организацията е участник в оперативната група, а не отделните ѝ членове. Да се прецизира текстът, като се изясни дали изискването за регистрация по Наредба № 3 от 1999 г. се отнася: – само за земеделските стопани, които участват като самостоятелни членове на оперативната група; или – и за земеделските стопани – членове на организации или групи на производители, когато организацията е участник в оперативната група.</p> <p>Предложение № 9 Раздел 8 „Условия за допустимост на кандидатите“, т. 4 В текста на т. 4 от Раздел 8 е посочено: „Участниците в оперативната група по т. 2, буква „ж“ от раздел 7 „Допустими кандидати“ следва да имат основен или допълнителен код на икономическа дейност по Класификация на икономическите дейности (КИД-2025) от Раздел 10 „Производство на хранителни продукти“ или код 11.02</p>	<p>от министъра на земеделието и храните са посочени като допустим участник в оперативната група. Регистрацията на участниците в ГП/ОП по Наредба № 3 от 1999 г. е задължително условие за признаването им.</p> <p>9. Приема се. Текстът е прецизиран.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>„Производство на вина от грозде“ на сектор С Преработваща промишленост.“</p> <p>Не е уточнено към кой момент следва да е определен посоченият код на икономическа дейност – към датата на подаване на заявлението за подпомагане, към края на предходната финансова година (напр. 31.12.2024 г.) или към друга конкретна дата.</p> <p>Да се прецизира текстът, като Управляващият орган изясни приложимата дата, към която се удостоверява наличието на основен или допълнителен код на икономическа дейност по КИД – например:</p> <ul style="list-style-type: none"> – към датата на подаване на заявлението за подпомагане; или – към конкретна отчетна дата, посочена в Условието за кандидатстване. <p>Предложение № 10</p> <p>Раздел 8 „Условия за допустимост на кандидатите“, т. 5</p> <p>В текста на т. 5 от Раздел 8 е посочено:</p> <p>„Участниците в оперативната група по т. 2, буква „з“ от раздел 7 „Допустими кандидати“ следва да извършват консултантска дейност в сферата на селското/горското стопанство или храните.“</p> <p>В т. 2, буква „з“ от Раздел 7 „Допустими кандидати“ същите участници са описани като:</p> <p>„Консултантски организации или индивидуални съветници с предмет на консултантската дейност в областта на селското стопанство или храните или горите, в т.ч. НССЗ.“</p> <p>Налице е разминаване в терминологията – в единия текст се използва понятието „в областта“, а в другия „в сферата“. Не е</p>	<p>10. Приема се. Текстът е прецизиран.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>ясно дали двата термина имат различен обхват или се отнасят до едни и същи дейности. Липсва и определение какво се включва в „сферата“ или „областта“ на консултантската дейност, което затруднява определянето на допустимите участници.</p> <p>Да се уеднакви терминологията, като Управляващият орган изясни:</p> <ul style="list-style-type: none"> – дали термините „област“ и „сфера“ се използват като синоними или обозначават различен обхват на консултантската дейност; – какви конкретни направления или видове услуги се включват в обхвата на консултантската дейност в тези области (например техническо консултиране, финансово планиране, агрономически, технологични, иновационни и други консултации). <p>Предложение № 11</p> <p>Раздел 9 „Условия за недопустимост на кандидатите“, т. 1.2</p> <p>В текста на т. 1.2 от Раздел 9 е посочено:</p> <p>„За физическото лице, представляващо кандидата и членовете на оперативната група, е налице някое от следните обстоятелства:“</p> <p>Посочената формулировка не е достатъчно ясна и допуска различни тълкувания относно приложението на това условие. Не е уточнено дали се отнася само до физическото лице, което представлява кандидата – оперативната група (вещния партньор по договора по чл. 357–364 ЗЗД), или и до физическите лица, които представляват отделните членове на</p>	<p>11. Приема се. Текстът е прецизиран.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>оперативната група съгласно техните регистрационни документи.</p> <p>Да се прецизира текстът, като Управляващият орган изясни:</p> <ul style="list-style-type: none"> – дали условието се прилага само към лицето, представляващо оперативната група като кандидат; – или и към законните представители/управителите на всеки отделен член на оперативната група; – както и дали при наличие на основание за недопустимост на представител на отделен член, това води до недопустимост на цялата оперативна група. <p>Предложение № 12</p> <p>Раздел 9 „Условия за недопустимост на кандидатите“, т. 6</p> <p>В текста на т. 6 от Раздел 9 е посочено:</p> <p>„Не се дава предимство, а даденото предимство се отнема в случаите, когато бъде установено, че кандидатът е създал изкуствено условията, необходими за получаване на това предимство, в противоречие с целите на европейското право и действащото законодателство в областта на селското стопанство.“</p> <p>Терминът „създал изкуствено условията“ няма легална дефиниция в националното законодателство, нито е обяснен в Условията за кандидатстване. Липсата на ясни критерии създава риск от субективна преценка при оценяване и затруднява кандидатите при самостоятелното определяне на съответствието им с изискванията.</p> <p>Да се включи допълнително пояснение или ръководство, което да съдържа:</p> <ul style="list-style-type: none"> – тълкуване на понятието „изкуствено създадени условия“ в контекста на интервенция П.Ж.1; 	<p>12. Не се приема. Съгласно чл. 62 от Регламент (ЕС) 2021/2116 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1306/2013, УО иДФЗ преценяват на база конкретни индикатори за изкуствено създадени условия.</p> <p>13. Не се приема. Кандидатът сам определя към кои специфични цели от СПРЗСР 2023 – 2027 г. са адресирани</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>– примери за типични ситуации, които се считат за изкуствено създадени;</p> <p>– принципи за оценка, които Управляващият орган прилага (напр. наличие на икономическа логика, реален принос, обоснована функционалност на партньорството).</p> <p>Предложение № 13 Раздел 11 „Условия за допустимост на дейностите“, т. 2 В текста на т. 2 е посочено: „Допустими за подпомагане са и заявления, включващи дейности, чиито краен продукт попада извън обхвата на Анекс I от ДФЕС, при условие, че включват земеделски и/или горски стопани, участващи в оперативната група и са насочени към постигане на една или няколко от специфичните цели, адресирани в Стратегическия план.“ В тази формулировка не е уточнено кои са „специфичните цели, адресирани в Стратегическия план“, нито към коя част от документа се прави препратка. Да се допълни текстът с изрично изброяване или препратка към съответните специфични цели на Стратегическия план, към които интервенция П.Ж.1 допринася, за да се осигури яснота и предвидимост за кандидатите.</p> <p>Предложение № 14 Раздел 11 „Условия за допустимост на дейностите“, т. 3 В текста на т. 3 от Раздел 11 е посочено: „Финансова помощ не се предоставя, ако за конкретна дейност, предвидена в заявлението, кандидатът или член на</p>	<p>дейностите в новаторския проект.</p> <p>14. Условието се отнася за финансирането на дейностите, описани в заявлението за подпомагане на кандидата и обхваща всички възможни финансираня с публични средства. Моля да имате предвид, че новаторския проект се разработва за преодоляване на конкретен проблем от практиката.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>оперативната група е получил публична финансова помощ от държавния бюджет или от бюджета на Европейския съюз.“</p> <p>Посочената разпоредба съдържа ограничение, свързано с недопустимостта на двойното финансиране, но не е уточнено по кои програми, мерки или схеми на подпомагане може да възникне съвпадение по дейности с тази интервенция. В текста е използван терминът „дейност“, без да е посочено дали се отнася до:</p> <ul style="list-style-type: none"> – конкретно съдържание на дейността (напр. „демонстрационни мероприятия“, „разработване на иновации“, „популяризиране“); – или до сходен актив или разход, финансиран по друга програма (напр. оборудване, софтуер, лабораторна апаратура и др.). <p>Без такава конкретизация кандидатите нямат възможност сами да проверят дали предвидените от тях дейности могат да се считат за вече финансирани по други мерки или програми.</p> <p>Да се допълни текстът, като Управляващият орган:</p> <ul style="list-style-type: none"> – уточни по кои програми или мерки на национално и европейско финансиране може да възникне съвпадение на дейности с интервенция П.Ж.1 (например ПРСР 2014–2020, НП „Конкурентоспособност“, Хоризонт Европа, други интервенции от СПРЗСР 2023–2027 и др.); – конкретизира дали понятието „дейност“ включва и сходни активи, разходи или резултати, финансирани по други проекти; – определи принципа, по който се преценява сходство между дейности – по цел, резултат, актив, а не само по наименование. <p>Предложение № 15</p>	<p>15. Не се приема. Ясно е посочено, че дейностите по проекта се изпълняват в срока на сключения административен договор.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Раздел 11 „Условия за допустимост на дейностите“, т. 7</p> <p>В текста на т. 7 от Раздел 11 е посочено:</p> <p>„Дейностите се изпълняват върху недвижим/и имот/и – собственост на оперативната група или член на оперативната група, а когато същите не са собственост на оперативната група или член на оперативната група, към проектите се прилага документ за ползване на имота/ите или споразумение за ползване по чл. 37в и чл. 37ж от ЗСПЗЗ (за земеделски площи), свързан/и с дейности в обхвата на преки неинвестиционни разходи.“</p> <p>Посочената разпоредба допуска представяне на документ за ползване на имота, но в Условията за кандидатстване не са определени изисквания към този документ, нито моментът, от който следва да е в сила неговото действие. Липсва и яснота относно годината, към която трябва да се отнася документът (календарна или стопанска), както и как се процедира, ако през следваща година имотите, включени в споразумението, не са на разположение на кандидата или на член на оперативната група. Не е посочено и дали кандидатът трябва да осигури определен размер площ или конкретни имоти с валиден документ за ползване за целия срок на изпълнение на проекта. Да се прецизира текстът, като Управляващият орган изясни:</p> <ul style="list-style-type: none"> – минималния срок, за който документът за ползване трябва да бъде валиден (напр. не по-кратък от срока на изпълнение и устойчивост на проекта); – от кой момент документът трябва да е в сила – към датата на подаване на заявлението за подпомагане, към датата на одобрение на проекта или към началото на изпълнението на дейностите; 	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>– за коя година следва да се отнася документът – календарна или стопанска;</p> <p>– как се процедира, ако през следваща година част от имотите отпаднат от споразумението по чл. 37в или 37ж от ЗСПЗЗ;</p> <p>– дали е необходимо да се защитава конкретна площ или конкретни имоти за целия срок на изпълнение, и ако да – какъв е минималният им размер;</p> <p>– формата на документа, който ще се счита за допустим (напр. нотариално заверен договор, аренда, споразумение по чл. 37в/37ж, учредено право на ползване и др.), както и дали подлежи на регистрация или вписване.</p> <p>Предложение № 16 Раздел 11 „Условия за допустимост на дейностите“, т. 8 В текста на т. 8 от Раздел 11 е посочено: „Дейностите, свързани с разпространение на резултатите от проекта по т. 1, буква „в“ от раздел 10 „Допустими дейности“, трябва да съответстват на комуникационен план, който да съдържа най-малко следната информация:“ Посочената разпоредба съдържа вътрешно несъответствие. В т. 1, буква „в“ от Раздел 10 „Допустими дейности“ е описана дейност, свързана с разпространение на резултатите, а не самият проект. Следователно препратката „резултатите от проекта по т. 1, буква в“ е некоректна и създава неяснота относно обхвата на изискването. Да се прецизира текстът, като се уеднакви нивото на препратката и се изясни дали комуникационният план следва да се отнася:</p>	<p>16. Приема се по принцип. Текстът е редактиран.</p> <p>17. Приема се по принцип. Комуникационният план се описва в Приложение № 4 „План за новаторски проект“, като следва да съдържа</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>– до резултатите от конкретната дейност по т. 1, буква „в“ от Раздел 10 (т.е. самостоятелна дейност за разпространение); или</p> <p>– до резултатите от цялостния проект, които се разпространяват чрез тази дейност.</p> <p>Предложение № 17</p> <p>Раздел 11 „Условия за допустимост на дейностите“, т. 11</p> <p>В текста на т. 8 от Раздел 11 е посочено:</p> <p>„Дейностите, свързани с разпространение на резултатите от проекта по т. 1, буква „в“ от раздел 10 „Допустими дейности“, трябва да съответстват на комуникационен план, който да съдържа най-малко следната информация:“</p> <p>Посочената разпоредба съдържа вътрешно несъответствие. В т. 1, буква „в“ от Раздел 10 „Допустими дейности“ е описана дейност, свързана с разпространение на резултатите, а не самият проект. Следователно препратката „резултатите от проекта по т. 1, буква в“ е некоректна и създава неяснота относно обхвата на изискването.</p> <p>Да се прецизира текстът, като се уеднакви нивото на препратката и се изясни дали комуникационният план следва да се отнася:</p> <p>– до резултатите от конкретната дейност по т. 1, буква „в“ от Раздел 10 (т.е. самостоятелна дейност за разпространение); или</p> <p>– до резултатите от цялостния проект, които се разпространяват чрез тази дейност.</p> <p>Освен това в публикувания комплект документи за кандидатстване липсва образец или приложение за комуникационен план, както и указания къде и в каква форма той следва да се попълва – дали като самостоятелен документ, или като част от Приложение 4 „План за новаторски проект“.</p>	<p>елементите посочени в т. 8 от Раздел 11 „Условия за допустимост на дейностите, в т.ч. срок за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане“.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Не е ясно и дали на това място за попълване ще бъдат поставени допълнителни изисквания към съдържанието и обхвата на комуникационния план.</p> <p>В текста са изброени минималните елементи, които комуникационният план следва да съдържа:</p> <p>а) Цел на дейностите за разпространение на резултатите;</p> <p>б) Целеви групи;</p> <p>в) Комуникационни канали;</p> <p>г) Информационни и комуникационни средства и методи;</p> <p>д) Дейности и необходими ресурси;</p> <p>е) План за действие – времеви график за изпълнение на комуникационния план;</p> <p>ж) Индикатори за изпълнение на поставената цел.</p> <p>Ако тези точки се приемат за структура на комуникационния план и не се предвижда отделен образец на документа, е необходимо Управляващият орган да разясни подробно минималните изисквания към съдържанието на всяка от посочените букви (а–ж), така че кандидатите да могат да изготвят текста си в съответствие с критериите за допустимост и последващата оценка.</p> <p>Предложение № 18</p> <p>Раздел 11 „Условия за допустимост на дейностите“, т. 10</p> <p>В текста на т. 10 от Раздел 11 е посочено:</p> <p>„Данните във финансовия план трябва да съответстват на данните, посочени в раздел „Заявени разходи“ на заявлението за подпомагане в СЕУ.“</p> <p>Текстът предвижда задължение за съответствие между финансовия план, представен като отделно Приложение 5 „Финансов план“, и информацията, въведена в раздел „Заявени</p>	<p>18. Не се приема. Необходимостта от въвеждане на данни в приложения образец и в СЕУ е продиктувана от оптимизирането на административната оценката на заявленията за подпомагане и последващото управление на одобрените проекти, респективно обработка на заявки за плащане и оторизация на финансова помощ.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>разходи“ в електронната система СЕУ. На практика това изискване означава, че кандидатът следва да въведе едни и същи данни два пъти – веднъж в прикачения файл (Приложение 5) и втори път в електронната форма на СЕУ. Да се премахне едно от двете изисквания за въвеждане на идентична информация, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> – или данните от финансовия план (Приложение 5) се считат за основни и не се изисква повторното им въвеждане в СЕУ или автоматизирано извличане от него и зареждане в СЕУ, защото файлът се прилага в СЕУ; – или Управляващият орган мотивира необходимостта от двойното въвеждане и уточни защо то е необходимо за целите на оценката и контрола, както и да уточни кое съдържание ще се приема за проекта, ако има разлика заради дублираното въвеждане на данните? <p>Предложение № 19 Раздел 11 „Условия за допустимост на дейностите“, т. 12 В текста на т. 12 от Раздел 11 е посочено: „Финансова помощ се предоставя за проекти, включващи дейности, които отговарят на Европейското и национално законодателство.“ Тази разпоредба е твърде обща и неясна. В нея не е посочено на кои конкретни актове от европейското и националното законодателство трябва да съответстват проектите и какво се включва в обхвата на това изискване – дали се касае за:</p> <ul style="list-style-type: none"> – законодателството в областта на селското и горското стопанство; 	<p>19. Подпомагането на новаторски проекти не предполага поставянето на ограничителни условия в контекста на целите на Европейското партньорство за селскостопанска производителност и устойчивост.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>– законодателството, свързано с околната среда и опазване на природните ресурси;</p> <p>– законодателството относно държавните помощи, обществените поръчки, безопасността на труда, строителството, енергетиката и др.</p> <p>Без конкретизация на приложимите нормативни изисквания, кандидатите не могат да определят предварително дали техните дейности отговарят на това условие.</p> <p>Да се прецизира текстът, като Управляващият орган:</p> <p>– конкретизира кои области на законодателството са приложими към дейностите по интервенцията (напр. опазване на околната среда, безопасност на храните, ветеринарно-здравни, фитосанитарни, социални и трудови изисквания и др.);</p> <p>– или, в случай че конкретизацията не е възможна, да отпадне изцяло тази точка, тъй като не съдържа самостоятелно приложимо изискване и дублира общия принцип за спазване на действащото законодателство.</p> <p>Предложение № 20</p> <p>Раздел 11 „Условия за допустимост на дейностите“, т. 14</p> <p>В текста на т. 14 от Раздел 11 е посочено:</p> <p>„Финансова помощ се предоставя за дейности, извършени след сключване на административния договор.“</p> <p>Посочената разпоредба не съдържа определение за това какво се счита за „извършена дейност“, нито посочва по какъв начин се доказва, че дейността е извършена след сключването на административния договор.</p> <p>Да се прецизира текстът, като Управляващият орган изясни:</p>	<p>20. Не се подпомагат дейности и свързаните с тях разходи, извършени преди сключване на административния договор за предоставяне на БФП.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>– дали „извършена дейност“ означава реалното започване на физическото изпълнение, сключване на договор с изпълнител, направено плащане или отчетен резултат;</p> <p>– кои доказателствени документи се приемат като доказателство за началния момент на извършването (напр. договор, протокол за приемане, фактура, акт за извършени работи, протокол за въвеждане в експлоатация и др.);</p> <p>– дали са допустими подготвителни действия, проведени преди сключването на договора (напр. събиране на оферти, проектна документация, издаване на разрешителни), и ако да — как се третира тези разходи;</p> <p>– дали при многоетапни дейности (например изследване, разработка, изпитване, внедряване) моментът на „извършване“ се определя по начална или по крайна дата.</p> <p>Предложение № 21</p> <p>Раздел 11 „Условия за допустимост на дейностите“, т. 15</p> <p>В текста на т. 15 от Раздел 11 е посочено:</p> <p>„Финансова помощ се предоставя за дейности, които допринасят за внедряване на новаторски решения за преодоляване на проблеми от полза за земеделските или горските стопани, участващи в оперативната група.“</p> <p>Формулировката е прекалено обща и не е ясно как се доказва „допринасянето за внедряване“ – нито по отношение на неговия обхват (какво точно се счита за внедряване), нито по отношение на принципа на доказване (какви документи или резултати се изискват).</p> <p>Да се прецизира текстът, като Управляващият орган изясни:</p>	<p>21. Информация във връзка с условието се посочва в Приложение № 4 „План за новаторски проект“, където ясно са описани минималните изисквания за съдържание във всеки раздел.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>– какво се разбира под „внедряване на новаторски решения“ – дали това включва само реално прилагане на резултатите от проекта в стопанска практика или и демонстрационни, пилотни и изпитателни дейности;</p> <p>– по какъв начин се определя и доказва приносът на дейностите към внедряването – чрез количествени резултати (брой внедрени решения, обхванати стопанства, площи и др.) или чрез качествени индикатори (ефективност, приложимост, въздействие върху сектора);</p> <p>– какви доказателствени документи ще бъдат изисквани – напр. протоколи от изпитания, доклади за внедряване, демонстрационни отчети, снимков материал, експертни становища, сертификати, патенти, лицензи, пилотни модели и др.;</p> <p>– дали се изисква потвърждение от земеделските или горските стопани, че иновацията е приложена в тяхната дейност, и ако да – в каква форма (декларации, договори за тестване, протоколи за внедряване и др.);</p> <p>– дали „допринасянето“ се измерва на ниво отделна дейност, оперативна група или краен проектен резултат.</p> <p>Предложение № 22</p> <p>Раздел 11 „Условия за допустимост на дейностите“, т. 18</p> <p>В текста на т. 18 от Раздел 11 е посочено:</p> <p>„Прекратяването на дейностите по проекта е допустимо и преди крайния срок, в случай, че решението за прекратяване е надлежно обосновано от оперативната група и са уведомени Управляващият орган и Разплащателната агенция.“</p> <p>Текстът разглежда единствено предсрочното прекратяване на проекта, но не и обратната хипотеза – предсрочно изпълнение</p>	<p>22. Приема се по принцип. Текстът за условията за прекратяване ще залегне в административния договор.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>и приключване на всички дейности преди крайната дата, посочена в административния договор. Не е ясно дали това е допустимо и какви действия следва да предприеме бенефициентът в такъв случай.</p> <p>Да се разшири текстът, като се включи и възможността за предсрочно изпълнение и приключване на проекта преди крайния срок, при следните условия:</p> <ul style="list-style-type: none"> – всички планирани дейности и резултати са напълно реализирани; – финансовите средства са разходвани законосъобразно и съответстват на одобрения финансов план; – оперативната група е уведомила Управляващия орган и Разплащателната агенция, като е представила обосновка за предсрочно приключване и съответните доказателства за изпълнение; – Управляващият орган е потвърдил приемането на резултатите и финализирането на проекта. <p>Предложение № 23</p> <p>Раздел 11 „Условия за допустимост на дейностите“, т. 20</p> <p>В текста на т. 20 от Раздел 11 е посочено:</p> <p>„Финансова помощ не се предоставя в рамките на тази процедура на идентични проекти, подадени от различни оперативни групи. При наличие на идентични проекти, допустимо за участие в процедурата е заявлението, получило по-голям брой точки по критериите за подбор на проекти.“</p> <p>Посочената разпоредба не съдържа определение на понятието „идентични проекти“, нито критерии, по които се установява идентичността. Липсата на яснота поставя кандидатите в</p>	<p>23. Определение за идентични проекти е посочено в първи раздел „Определения“ на условията за кандидатстване.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>невъзможност да преценят дали техните проекти могат да бъдат сметени за идентични с други подадени предложения.</p> <p>Да се прецизира текстът, като Управляващият орган изясни:</p> <ul style="list-style-type: none"> – по кои елементи ще се извършва преценката за идентичност – например по тема, цели, участници, планирани дейности, бюджет, очаквани резултати, локация на изпълнение или комбинация от тях; – дали идентичността ще се определя чрез тематично сходство (напр. работа по един и същ проблем или технология), или чрез пълно дублиране на участници, съдържание и цели; – кой орган извършва проверката за идентичност – Управляващият орган, Разплащателната агенция или външна оценителна комисия; – дали идентичността се доказва по служебен път чрез сравнение на проектните предложения по изпълнени полета в СЕУ или на основата на конкретни документи, представени от кандидатите. <p>Предложение № 24</p> <p>Раздел 12 „Допустими разходи“, т. 1, буква „а“ и Раздел 13 „Условия за допустимост на разходите“, т. 5</p> <p>Цитиран текст от УК:</p> <p>„а) възнаграждения за координатор на проекта;“</p> <p>и</p> <p>„Разходите за възнаграждения на координатора по т. 1, буква „а“ от раздел 12 „Допустими разходи“ не могат да надвишават размерът на три минимални работни заплати, към които се включват и разходите за осигуровки за сметка на работодателя,</p>	<p>24. Приема се по принцип. Определянето на минимална работна заплата става с постановление на МС и е на база брутно възнаграждение, без включени осигурителни вноски от страна на работодателя. Ето защо в текста е допълнено тези разходи да се включат в калкулацията на разхода при изготвяне на бюджета.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>при условие, че лицето е наето на 8-часов работен ден на трудов договор...”</p> <p>В документацията липсва уточнение коя минимална работна заплата (МРЗ) служи за база при изчисляване на възнаграждението – тази към датата на подаване на заявлението, към датата на подписване на административния договор или действащата за всяка календарна година по време на изпълнението на проекта.</p> <p>Не е уточнено дали „възнаграждението“ се отнася до основната или до брутната работна заплата по смисъла на Кодекса на труда, нито как се отчитат допълнителните възнаграждения за придобит трудов стаж и професионален опит (клас прослужено време).</p> <p>УО да допълни т. 5 от Раздел 13, като изрично посочи, че:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Базата за изчисление на възнаграждението на координатора е действащата МРЗ за съответния месец на изплащане по време на изпълнението на проекта, а не фиксираната при кандидатстване; – Лимитът от три МРЗ представлява максимален общ разход за работодателя, в който са включени брутната работна заплата (основна заплата и допълнителни възнаграждения, в т.ч. клас прослужено време) и осигуровките за сметка на работодателя; – Да се предвиди възможност за актуализация на размера при промяна на МРЗ в хода на изпълнението на проекта, без това да се счита за промяна на бюджета; – Да се уточни, че всички задължителни доплащания по КТ (напр. клас прослужено време) са допустими само в рамките на лимита от три МРЗ. <p>Предложение № 25</p>	<p>25. Определянето на минимална работна заплата става с постановление на МС и е на база брутно възнаграждение, без включени осигурителни вноски от страна на работодателя. Ето защо в текста е допълнено тези разходи да се включат в калкулацията на разхода при изготвяне на бюджета. Всички</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Раздел 12 „Допустими разходи“, т. 2, буква „а“</p> <p>Цитиран текст от УК:</p> <p>„а) възнаграждения, включително здравни и осигурителни вноски за сметка на работодателя за лица, които участват в изпълнението на проекта (екип) и са наети на трудово, служебно правоотношение или с граждански договор от член на оперативната група;“</p> <p>Не е определено коя минимална работна заплата (МРЗ) служи за база при формиране на възнагражденията на лицата от екипа – тази към датата на кандидатстване, към датата на подписване на административния договор или действащата през съответния отчетен период.</p> <p>Не е уточнено дали възнагражденията се отнасят до брутната или до основната работна заплата по смисъла на Кодекса на труда и дали в лимита са включени допълнителните възнаграждения за придобит трудов стаж и професионален опит („клас прослужено време“).</p> <p>Освен това в текста е предвидена възможност лицата да бъдат ангажирани и по граждански договор, без да е мотивирано защо това е допустимо основание за участие в екипа, след като проектът предполага продължителна и текуща заетост, която по своята същност отговаря на бележите на трудово правоотношение.</p> <p>УО да допълни текста на т. 2, буква „а“, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Да се уточни, че базата за определяне на възнагражденията е действащата МРЗ към съответния месец на изплащане, а не тази към момента на кандидатстване; – Да се потвърди, че лимитът за възнаграждението представлява максимален общ разход за работодателя, включващ брутната заплата (основна заплата и всички 	<p>разходи за възнаграждения се планират по текущите актуални ставки, като няма ограничение да останат в първоначален вид при промяна на ставките от страна на държавата.</p> <p>Не е допустимо координатора да бъде нает на граждански договор, а както е посочено в условията за кандидатстване трябва да е нает на трудов договор към оперативната група.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>задължителни доплащания по КТ, включително клас прослужено време) и осигуровките за сметка на работодателя;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Да се предвиди възможност за актуализация на размера при промяна на МРЗ, без това да се счита за изменение на бюджета; – УО да мотивира включването на граждански договор като основание за участие в екипа и да определи ясно при какви условия може да се прилага (напр. за краткосрочни експертни дейности или консултации с ограничен обем), за да се избегне смесване на трудови и граждански правоотношения в рамките на проекта. <p>Предложение № 26</p> <p>Раздел 12 „Допустими разходи“, т. 2, буква „д“</p> <p>Цитиран текст от УК:</p> <p>„д) разходи за услуги – проучвания, анализи (вкл. свързани със софтуер), изследвания, проучвания за осъществимост, тестове, както и други дейности, свързани с проекта.“</p> <p>Формулировката изброява ограничен кръг от услуги, като поставя акцент върху изследователски и аналитични дейности. Липсва изрично споменаване на услуги, свързани с разработването, внедряването и прилагането на цифрови технологии, въпреки че тези технологии са централна част от съдържанието на новаторските проекти по интервенция П.Ж.1. Така възниква неяснота дали могат да се финансират услуги, които не са „проучвания или анализи“, но са от съществено значение за изпълнението на проекта – например интеграция на IoT мрежи, разработване на алгоритми, модели за анализ на данни, киберсигурност, визуализация чрез дигитални двойници, VR/AR и др.</p>	<p>26. Услуги, свързани с разработването, внедряването и прилагането на цифрови технологии попадат в обхвата на допустимите разходи за външни услуги по процедурата.</p> <p>27. Списъкът с допустими разходи по т. 3 е достатъчно изчерпателен, като не е необходимо да бъде доразвиван, тъй като предоставя достатъчно яснота за допустимите за подпомагане разходи.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Предложение № 27</p> <p>Раздел 12 „Допустими разходи“, т. 3, букви „а“, „г“</p> <p>Цитиран текст от УК:</p> <p>„3. Преки разходи, необходими за изпълнение на новаторския проект, приложими за следните активи:</p> <p>а) изработка на софтуер и право на ползване на софтуер;</p> <p>б) компютри и периферни устройства за тях;</p> <p>в) мобилни устройства – таблети и дронове;</p> <p>г) други цифрови устройства;</p> <p>д) специфично оборудване и/или апаратура, която е обоснована като ключова за постигане на целите по проекта.“</p> <p>Настоящият текст не дава яснота относно приложимите правила за класифициране и допустимост на различните категории цифрови активи.</p> <p>Не е уточнено дали за софтуера се прилагат правилата за дълготраен нематериален актив съгласно Закона за счетоводството и НСС 38, както и дали е допустимо ползване на SaaS (Software as a Service) решения в рамките на срока на проекта. Липсва указание къде и как тези разходи следва да бъдат отразени в бюджета – като „право на ползване на софтуер“, „услуга“ или „дълготраен нематериален актив“.</p> <p>Не е дадена дефиниция на понятието „други цифрови устройства“, което поражда неяснота дали включва сензори, IoT контролери, камери, устройства за измерване и свързаност и дали тези елементи са допустими по тази точка.</p> <p>Не са посочени критерии за ограничение на броя, единичната цена или предназначението на цифровите устройства, за да се разграничи тяхното използване за нуждите на изпълнение на новаторския проект от административни цели.</p>	<p>Използваните понятия са широко познати в практиката поради което не е необходимо да бъдат дефинирани допълнително.</p>
--	--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Липсва и разграничение между оборудване, необходимо за разработката или тестването на иновативното решение, и такова, използвано само за комуникация, визуализация или управление, което може да бъде прието като спомагателно и неосновно.</p> <p>УО да допълни т. 3, букви „а“, „г“, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> – изясни, че при изработка или закупуване на софтуер с лицензен срок над 12 месеца се прилагат правилата за дълготраен нематериален актив съгласно националните счетоводни стандарти; – уточни дали е допустимо ползването на SaaS решения (облачни платформи, лиценз за достъп или абонамент), когато те са функционално необходими за изпълнение на проекта, и ако да – в коя категория разход се включват; – дефинира „други цифрови устройства“ като всички хардуерни елементи и модули, които осигуряват функционирането на цифрови технологии, включително сензори, контролери, IoT устройства, комуникационни модули, камери и измервателни системи; – въведе ограничения по брой и предназначение на цифровите устройства, така че да се финансират само тези, които са пряко свързани с изпълнението на дейностите и постигането на целите на новаторския проект, а не административни активи; – добави пояснение, че оборудване и устройства, използвани само за комуникация или представяне на резултати, са допустими единствено ако са обосновани в комуникационния план, а не като технически елемент от разработката. <p>Предложение № 28 Раздел 12 „Допустими разходи“, т. 4</p>	<p>28. Не се приема. Разпоредбата на т. 4 от Раздел 12 „Допустими разходи“ посочва категорично, че разходите могат да бъдат извършвани както от ДЗЗД така и от нейните членове. Счетоводната отчетност по отношение на извършените разходи касае условията за изпълнение на одобрени заявления за подпомагане.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Цитиран текст от УК:</p> <p>„Разходите са допустими, ако са направени от оперативната група или от член на оперативната група и са извършени в срока за изпълнение съгласно административния договор.“</p> <p>Не е ясно дали възможността разходите да се извършват и от отделни членове на оперативната група трябва да бъде изрично предвидена в договора за сформирание и функциониране на оперативната група (Приложение № 1).</p> <p>Не е определен редът, по който тези разходи ще се отчитат и осчетоводяват, когато са направени от член на оперативната група, а не от кандидата.</p> <p>Не е уточнено дали, с цел гарантиране на одитната следа, разходите на отделните членове трябва да се осчетоводяват и при кандидата (водещия партньор) или е достатъчно те да бъдат обобщавани при отчитането.</p> <p>УО да допълни т. 4 със следното уточнение:</p> <ul style="list-style-type: none"> – В договора за сформирание и функциониране на оперативната група следва изрично да се предвиди възможността разходите по проекта да се извършват както от оперативната група, така и от отделните ѝ членове, когато това е предвидено в плана за изпълнение. – Да се уточни, че когато разходът е извършен от член на оперативната група, той следва да бъде отразен в счетоводството на този член, но копия от счетоводните документи и доказателствата за плащане се предоставят на водещия партньор, който ги включва в общата отчетност на проекта с цел осигуряване на пълна одитна следа. – Да се поясни, че не се изисква двойно осчетоводяване на разходите, но водещият партньор е длъжен да води регистър и консолидирана справка за всички допустими разходи, 	<p>29. Приема се частично. Прецизирана е информацията по отношение на доказване на опит от страна на координатора. Координаторът се назначава след сключване на договор.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>направени от членовете, включително идентификация на източника и връзката с дейността по проекта.</p> <p>Предложение № 29 Раздел 13 „Условия за допустимост на разходите“, т. 5 Цитиран текст от УК: „Разходите за възнаграждения на координатора по т. 1, буква „а“ от раздел 12 „Допустими разходи“ не могат да надвишават размерът на три минимални работни заплати, към които се включват и разходите за осигуровки за сметка на работодателя, при условие, че лицето е наето на 8-часов работен ден на трудов договор. ... Координаторът следва да притежава най-малко средно образование и най-малко 1 година опит в администрирането на проекти, финансирани със средства от ЕС, и да е ангажиран по одобрения проект на не по-малко от 4-часов работен ден на трудов договор към оперативната група.“ Не е дефинирано съдържанието на понятието „администриране на проекти, финансирани със средства от ЕС“ – дали включва административно и финансово управление, подготовка и подаване на отчетни документи, координация на екипа, комуникация с Управляващия орган или други дейности, изпълнявани в лично качество или като част от екип по управление на проект. Не е указано как се доказва изискваният едногодишен опит – чрез трудов договор, служебна бележка, препоръка, участие в конкретен проект, регистрация в ИСУН или други документи. Липсата на критерии за признаване на този опит може да доведе до нееднакво тълкуване при административната проверка и до субективност при оценяването на допустимостта на кандидата.</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>УО да допълни т. 5, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> – въведе определение за „администриране на проекти, финансирани със средства от ЕС“, например: дейности, свързани с организацията, изпълнението, наблюдението, финансовото и отчетното управление, координацията на екипа, комуникацията с финансиращия орган и контрола върху изпълнението на проектните дейности, извършвани в лично качество или като част от екип по управление на проект; – посочи допустимите доказателства за наличието на поне една година опит, като например: <ul style="list-style-type: none"> • трудов или служебен договор, от който е видно, че лицето е заемало позиция, свързана с управление или координация на проект; • служебна бележка или удостоверение от работодател; • препоръка или заповед за назначение по конкретен проект; • документ от ИСУН или друг регистър, удостоверяващ участието на лицето в проекти, финансирани по програми на ЕС. – при необходимост да се предвиди възможност документите да бъдат предоставяни в електронна форма, подписани с квалифициран електронен подпис (КЕП), или като заверени електронни копия от кандидата, за да се улесни административната процедура и да се осигури равнопоставен достъп при подаване на документи по електронен път. <p>Предложение № 30 Раздел 13 „Условия за допустимост на разходите“, т. 7 Цитиран текст от УК:</p>	<p>30. Разходите за възнаграждения се определят съгласно действащото национално законодателство, вкл. Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване, Кодекса за социално осигуряване, Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>„Разходите за възнаграждения по т. 2, буква „а“ от Раздел 12 „Допустими разходи“ са допустими до размера на брутната работна заплата, определен съгласно Таблица № 1, за съответната икономическа дейност, в обхвата на която попада категорията труд, която се предвижда да се извършва по проекта. Към тези разходи се добавят и разходите за осигуровки за сметка на работодателя.“</p> <p>Формулировката не уточнява по какъв критерий и въз основа на кой национален класификатор се определя „съответната икономическа дейност“.</p> <p>В българската нормативна и статистическа практика съществуват няколко системи, които биха могли да бъдат приложими:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Национален класификатор на икономическите дейности (НКИД-2008) – използван при определяне на кодовете на дейността на предприятията; – Национална класификация на професиите и длъжностите (НКПД-2020) – използвана за групиране на длъжности по вид и квалификация на труда; – Статистически групи на НСИ/Евростат за средни заплати по икономически дейности, които често служат за формиране на индикативни ставки. <p>Без ясно указание кой класификатор се прилага, не е възможно еднозначно да се определи икономическата дейност, към която се отнася даден вид труд по проекта.</p> <p>Не е ясно и дали при проекти, които включват междусекторни дейности (например земеделие, научноизследователска работа, инженеринг или цифрови технологии), могат да се използват различни ставки от Таблица № 1 за отделните категории труд.</p> <p>УО да допълни т. 7, като изрично посочи:</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>– кой национален класификатор служи за определяне на „съответната икономическа дейност“ – НКИД-2008, НКПД-2020 или статистическите категории на НСИ;</p> <p>– че когато проектът обхваща повече от една икономическа област, е допустимо да се прилагат различни ставки от Таблица № 1, съобразени с естеството на извършваната дейност;</p> <p>– че връзката между вида труд, длъжността и съответната икономическа дейност следва да бъде пояснена чрез методическо указание или примерна таблица, която да служи за уеднаквяване на практиката при оценка и отчетност;</p> <p>– че при нужда от съпоставка Управляващият орган може да използва средните брутни възнаграждения по икономически дейности, публикувани от НСИ, като допълнителен ориентир.</p> <p>Предложение № 31</p> <p>Раздел 13 „Условия за допустимост на разходите“, т. 7.1</p> <p>Цитиран текст от УК:</p> <p>„В случай на дейности, които не предвиждат продължителност повече от 10 часа седмично, за които са предвидени възнаграждения по т. 2, буква „а“ от Раздел 12 „Допустими разходи“ за лица, наети към член на оперативната група, е допустимо съответните лица да се ангажират на граждански договор. Размерът на възнагражденията се изчислява съгласно почасовата ставка за съответната икономическа дейност по таблица № 1. Към тези разходи се добавят и разходите за осигуровки за сметка на работодателя.“</p> <p>Налице е противоречие между текста на т. 2, буква „а“ от Раздел 12 и настоящата т. 7.1 относно условията и обхвата на допустимите граждански договори.</p>	<p>31. Спазването на трудовото законодателство е ангажимент на бенефициента, респективно членовете на ОГ, които наемат определени лица за изпълнение на конкретни дейности по проекта. За целите на настоящата процедура, за да бъдат допустими разходи за възнаграждения за лица, наети към член на оперативната група, същите е необходимо задължително да бъдат включен като екип в заявлението за подпомагане.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>В т. 2, буква „а“ гражданският договор е предвиден като форма за ангажиране на лица от член на оперативната група, докато в т. 7.1 се допуска изпълнение на дейности от лица в екипа на проекта също по граждански договор, без да е уточнено кой е възложителят и как се определя естеството на работата.</p> <p>Липсва разграничение между допустим граждански договор и „скрит трудов договор“ по смисъла на Кодекса на труда, когато има признаци на ежедневна и подчинена работа – фиксирано работно време, постоянен контрол и зависимост от работодателя.</p> <p>Не е ясно и как Управляващият орган ще оценява обема на труда – изразен в часове или дни, при положение че гражданският договор няма характеристиките на работно време по смисъла на КТ.</p> <p>УО да допълни т. 7.1 със следните уточнения:</p> <ul style="list-style-type: none"> – граждански договор може да се използва само за конкретни, ограничени по време и обем задачи с ясно определен резултат, които не предполагат елементи на трудово правоотношение (работно време, дисциплина, контрол и подчиненост); – лицата, ангажирани по граждански договор, не се считат за част от постоянния екип на проекта, а за външни изпълнители по конкретна дейност; – когато проектът предвижда участие на експерти по граждански договор, обемът на работа следва да се определя по изработени часове, дни или завършен резултат, а не като фиксирана „заетост в часове седмично“, тъй като това е характеристика на трудово, а не на гражданско правоотношение; – при необходимост УО да изготви методическо указание, в което да определи критерии за разграничаване между трудов и 	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>граждански договор (например – наличие на подчиненост, работно време, постоянен контрол, интегриране в структурата на екипа);</p> <p>– в договора за сформирание и функциониране на оперативната група (Приложение № 1) да се предвиди задължение членовете да осигуряват спазване на трудовото законодателство и да не допускат прикриване на трудови отношения чрез граждански договори.</p> <p>Предложение № 32 Раздел 13 „Условия за допустимост на разходите“, т. 11 Цитиран текст от УК: „Прогнозният размер на разходите по т. 2, буква „в“ от раздел 12 „Допустими разходи“ за земеделски площи се определя в съответствие с представените документи и размера на средното годишно рентно плащане за конкретното землище, по цени съгласно Закона за собствеността и ползването на земеделските земи за стопанската година към датата на кандидатстване, за периода на използване по проекта. За площи с трайни насаждения, предоставени от членове на оперативната група за целите на новаторския проект, се прилагат договорите за аренда, представени и в общинска служба „Земеделие“ по място на регистрация на земеделския стопанин.“ Настоящата формулировка не дава яснота относно начина на определяне и източника на информация за „средното годишно рентно плащане“. Не е уточнено дали могат да се използват и договори за наем, които не подлежат на регистрация по Закона за арендата в</p>	<p>32. Приема се частично. Информацията за средно рентно плащане е публична. Т 9 от раздел 16 „Изискуеми документи, в т.ч. документи, доказващи съответствие с критерии за подбор“ от Условията за кандидатстване не ограничава документите само до арендни договори, като изисква документ за ползване или предварителен договор за ползване на земя или споразумение за ползване по чл.37в и чл.37ж от ЗСПЗЗ. Направено е изключение за разходите за аренда за трайните насаждения.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>земеделието, но реално уреждат ползването на земята за нуждите на проекта.</p> <p>Липсва официален публичен източник за цените по договори за наем, а данните за арендните плащания се публикуват само от областните дирекции „Земеделие“ на основание чл. 37в от ЗСПЗЗ.</p> <p>Не е изяснено как ще се определя прогнозният размер на рентата или наема при липса на публични данни за конкретното землище.</p> <p>Фиксирането на цената „към датата на кандидатстване“ е неподходящо, когато земеделските площи се включват за ползване през следваща стопанска година, тъй като рентните нива се актуализират ежегодно.</p> <p>За трайни насаждения често няма публикувани средни рентни или наемни цени, поради което не е ясно как ще се определя допустимият размер за целите на проекта.</p> <p>УО да допълни т. 11, като изрично посочи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – че при изчисляване на прогнозните разходи могат да се използват както договори за аренда, така и договори за наем, когато същите доказват реално право на ползване и направени плащания; – публични електронни източници с данни за цени; – че когато проектът предвижда включване на площи след първата година, се прилагат актуалните средни рентни/наемни цени за стопанската година, през която реално започва използването на площите, а не тези към датата на кандидатстване; – че за трайни насаждения, при липса на официални данни, прогнозната стойност може да се определи по експертна 	<p>33. Ограничението се отнася до размера на разходите за които се кандидатства. Изискването за доказване на опит и експертиза се отнася единствено за физически лица,</p>
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>оценка или пазарен аналог за сходно землище и вид насаждения.</p> <p>Предложение № 33 Раздел 13 „Условия за допустимост на разходите“, т. 12 Цитиран текст от УК: „Общият размер на допустимите за подпомагане разходи по т. 2, буква „д“ не може да надвърля 97 790 лв. (50 000 евро). За физически лица, предоставящи услуги по т. 3, буква „д“ от Раздел 12 „Допустими разходи“, към заявлението за подпомагане се прилагат документи, доказващи компетентност или опит в областта на предлаганата услуга.“ Не е уточнено дали посоченият лимит от 97 790 лв. (50 000 евро) включва данък върху добавената стойност, когато услугата се предоставя от лице, регистрирано по ЗДДС. Текстът предвижда доказване на компетентност и опит само за физическите лица, но не и за юридическите лица, които извършват същите услуги. Така възниква неравнопоставеност между различните изпълнители и липса на критерии за оценка на професионалния капацитет на дружествата. Не е посочено по какъв начин фирмите ще доказват, че притежават необходимия опит и правоспособност за изпълнение на услугите – чрез код на дейност, предходен опит, лиценз или други документи. УО да допълни т. 12, като: – уточни дали лимитът от 97 790 лв. (50 000 евро) се прилага с или без ДДС според регистрацията на кандидата;</p>	<p>тъй като за юридически лица е предвидено да бъдат извършвани служебни проверки, като при необходимост в хода на оценка на заявленията може да бъде изисквана допълнителна информация от кандидатите.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>– разшири изискването за доказване на компетентност и опит и за юридическите лица, като предвиди, че такива доказателства могат да бъдат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вписаният код на икономическа дейност (КИД) по НКИД-2008, съответстващ на предлаганата услуга; • документи, удостоверяващи предходно изпълнение на сходни дейности (договори, приемо-предавателни протоколи, референции); • лицензи, сертификати, акредитации или други документи, доказващи професионална правоспособност; • доказателства за наличие на квалифициран персонал, когато услугата изисква специфична експертиза; <p>– запази изискването за физическите лица, като посочи, че доказателствата могат да бъдат представени и в електронен формат, подписани с квалифициран електронен подпис (КЕП).</p> <p>Предложение № 34 Раздел 16 „Изискуеми документи при кандидатстване“, т. 16 Цитиран текст от УК: „В случаите по т. 15, буква „б“, когато оферентите са местни лица, трябва да са вписани в търговския регистър и регистър на ЮЛНЦ, а оферентите – чуждестранни лица, следва да представят документ за правосубектност съгласно националното им законодателство. Изискването за вписване в търговския регистър и регистър на ЮЛНЦ не се прилага за физически лица, предоставящи услуги по проекта. Оферентите на посевен и посадъчен материал трябва да имат издадено разрешително за производство и заготовка на посевен и посадъчен материал и/или удостоверение за регистрация като</p>	<p>34. Приема се. Текстът е допълнен.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>търговец на посевен и посадъчен материал в случаите, предвидени в Закона за посевния и посадъчния материал.“</p> <p>Настоящият текст определя регистрационни изисквания за оферентите, когато те са търговци или доставчици на посевен и посадъчен материал, но не обхваща лицата, които предлагат продукти с особен регулаторен режим, като препарати за растителна защита (ПРЗ), торове, подобрители на почвата и биостимулатори.</p> <p>Тези продукти подлежат на специален контрол съгласно Закона за защита на растенията (ЗЗР), според които търговия с тях могат да извършват само лица, вписани в регистрите на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ).</p> <p>Липсата на аналогично изискване в т. 16 на УК може да доведе до включване на оферти от лица без правоспособност да търгуват с тези продукти, което би направило съответните разходи недопустими за финансиране.</p> <p>Предложение:</p> <p>УО да допълни т. 16 от Раздел 16, както следва:</p> <p>„Оферентите, които предлагат продукти за растителна защита, торове, почвени подобрители и биостимулатори, следва да бъдат вписани в съответните регистри на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ), съгласно Закона за защита на растенията. Регистрация се проверява служебно.</p> <p>Предложение № 35</p> <p>„17. Когато член на оперативната група е възложител по ЗОП и дейностите по проекта не могат да бъдат обособени и разделени, всички процедури за избор на изпълнител се провеждат по реда на ЗОП.</p>	<p>35. Финансовата помощ по процедурата се предоставя по реда на Закона за подпомагане на земеделските производители и Наредба № 4 от 25 октомври 2024 г., а не по реда на ЗУСЕФСУ.</p> <p>В тази връзка, посочено ПМС № 4/2024 не е приложимо за бенефициентите по интервенция П.Ж.1.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>18. Когато член на оперативната група е възложител по ЗОП и изборът на изпълнители се извършва общо от оперативната група, всички процедури за избор на изпълнител се провеждат по реда на ЗОП.</p> <p>19. Когато член на оперативната група е възложител по ЗОП и дейностите по проекта могат да бъдат обособени и разделени и изборът на изпълнители се извършва от различни членове на ОГ, членовете, които са възложители съгласно чл. 5 от ЗОП, извършват избора при спазване на закона, а останалите – въз основа на представени независими оферти.“</p> <p>В раздел 11 „Интензитет и размер на финансовата помощ“ от Условието за кандидатстване са посочени следните хипотези:</p> <p>„1. Интензитетът на безвъзмездната финансова помощ е до 100 % от общия размер на допустимите разходи по проекта, когато проектът се изпълнява от оперативна група, съставена изцяло от бенефициенти, които не осъществяват стопанска дейност и не генерират приходи от изпълнението му.“</p> <p>„2. Интензитетът на безвъзмездната финансова помощ е до 60 % от общия размер на допустимите разходи по проекта, когато проектът се изпълнява от оперативна група, включваща и бенефициенти, които осъществяват стопанска дейност.“</p> <p>И в двете хипотези публичният компонент на финансирането надвишава 50 %, което поражда задължение за спазване на чл. 7, т. 3, б. „в“ от ПМС № 4/2024 и чл. 38 от Наредба № 4/2024. Съгласно тези актове, когато делът на БФП е над 50 %, бенефициентите, дори да не са възложители по ЗОП, следва да осигурят прозрачна, конкурентна и документирана процедура за избор на изпълнител.</p> <p>В точки 17–19 липсва яснота относно това:</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>– къде и по какъв ред се документира разделението на дейностите между членовете на оперативната група;</p> <p>– дали описването на дейностите и разходите по членове в Приложения № 4, 1 и 5 е достатъчно основание това разделение да се приеме за законосъобразно;</p> <p>– дали при 100 % или 60 % БФП трябва да се прилага режим, еквивалентен на ЗОП, поради високия публичен дял;</p> <p>– и как УО ще прилага критериите на раздел 10 „Допустими дейности“ и раздел 12 „Допустими разходи“ при оценка на това разделение.</p> <p>Тази липса на яснота създава риск от различно тълкуване при проверки и от прилагане на финансови корекции, ако изборът на изпълнители бъде счетен за непубличен или неконкурентен. Управляващият орган да прецизира т. 17–19, като:</p> <p>1. Въведе ясни критерии за разделяне на дейностите, при които:</p> <p>дейностите се считат за разделени между членовете на оперативната група, когато всеки член има самостоятелен бюджет, отчетност и изпълнител, определени в договора по чл. 357–364 ЗЗД;</p> <p>дейностите се считат за неделими, когато се изпълняват с общи ресурси и общ бюджет и резултатът не може да бъде постигнат самостоятелно.</p> <p>2. Регламентира приложимия режим според правния статут на членовете:</p> <p>възложителите по чл. 5 ЗОП провеждат процедури по реда на закона;</p> <p>останалите членове прилагат реда на три съпоставими независими оферти по Приложение № 7;</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>при общо възлагане от всички членове процедурата се провежда централизирано по ЗОП от водещия партньор.</p> <p>3. Въведе стойностни прагове съгласно чл. 20 ЗОП: за доставки и услуги – над 270 000 лв. без ДДС; за строителство – над 540 000 лв. без ДДС.</p> <p>4. Допълни раздела с изискване по ПМС № 4/2024, че при интензитет на БФП над 50 % (включително случаите по раздел 11, т. 1 и т. 2 от УК) всички членове, независимо дали са възложители по ЗОП, са длъжни да осигурят прозрачна и конкурентна процедура за избор на изпълнител, включваща: публично оповестяване на запитването; предварително определени критерии за оценка; протокол за избор и обосновка на решението; доказателства за равнопоставеност и проследимост.</p> <p>5. Уточни документалното основание за разделението и избора на режим – чрез договора по ЗЗД (Приложение № 1), финансовия план (Приложение № 5) и/или вътрешен протокол на оперативната група.</p> <p>6. Разясни взаимовръзката между раздел 10 „Допустими дейности“ и раздел 12 „Допустими разходи“ от УК, като потвърди дали описването на дейностите и разходите по членове на оперативната група се приема за законосъобразно функционално разделение на дейностите по смисъла на т. 17–19, когато това е отразено в Приложения № 4, 1 и 5 и е одобрено от УО при сключване на договора.</p> <p>Предложение № 36 „Офертите по т. 15, буква „б“ могат да бъдат адресирани и до членове на оперативната група, но при условие, че в тях е</p>	<p>36. В образца на запитване за оферта (Приложение № 7) се посочва наименование на оперативната група и заглавие на проекта, за които се издава съответната оферта, като към оферента се указва необходимостта тази информация да е включена в самата оферта.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>указано, че същите са свързани с изпълнение на конкретния новаторски проект на оперативната група.“</p> <p>Текстът не уточнява как Управляващият орган изисква да бъде „указано“, че офертата е свързана с изпълнението на конкретния проект. Не е посочено дали това указание следва да бъде изрично включено в съдържанието на самата оферта, в нейното придружително писмо, в запитването за оферта по Приложение № 7 или в друг документ. Липсата на конкретизация създава риск при проверка различни оферти да бъдат тълкувани като несвързани с проекта, независимо че са получени във връзка с изпълнението му. Не е ясно и дали Управляващият орган приема за доказателство връзката между офертата и проекта, когато тя е установима чрез други документи, например запитването по Приложение № 7, съдържащо наименованието на проекта или оперативната група.</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 20, като:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. определи ясно по какъв начин офертата следва да съдържа указание, че е свързана с конкретния новаторски проект – чрез изричен текст в самата оферта, чрез придружително писмо, чрез препратка към запитването по Приложение № 7 или чрез друг доказуем документ; 2. уточни дали е достатъчно офертата да бъде адресирана до член на оперативната група, като се счита, че връзката с проекта е доказана чрез запитването за оферта; 3. въведе единен подход за удостоверяване на тази връзка, за да се избегне рискът от различни тълкувания и от обявяване на оферти за недопустими поради липса на формално указание. Необходимо е изискването в т. 20 да бъде конкретизирано така, че да осигурява проследимост и доказуемост на връзката 	<p>37. Във връзка с поставения въпрос моля да обърнете внимание на т. 23 от Раздел 13</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>между офертите и проекта, без да поражда административна тежест за кандидатите и без да допуска субективна оценка при проверки. Това уточнение ще уеднакви практиката и ще гарантира еднакво третиране на всички кандидати и оперативни групи.</p> <p>Предложение № 37</p> <p>„Преките разходи по т. 3 от раздел 12. „Допустими разходи“ се финансират пропорционално за периода на продължителност на новаторския период, но за срок не по-дълъг от тяхното реално използване за постигане целите на проекта, като се взимат предвид начислените разходи за амортизации. Финансирането на допустимите разходи за амортизации по проекта се извършва веднъж годишно в зависимост от периода на използване на активите за нуждите на проекта през предходната календарна година.“</p> <p>В текста не е уточнено какво Управляващият орган има предвид под термина „пропорционално финансиране“. В раздел 12 „Допустими разходи“, т. 3 е посочено, че допустими са разходи за амортизации на активи, които се използват за целите на проекта, като се признават само за периода на реалното им използване, когато активите са необходими за изпълнение на дейностите по проекта и са включени в амортизационния план на бенефициента. В тази част на Условието за кандидатстване не се съдържа позоваване на „пропорционалност“ като принцип за определяне на размера на финансирането, а само изискване за съответствие между реалния период на използване и начислените разходи за амортизации.</p>	<p>„Условия за допустимост на разходите“ съгласно която: „Подпомаганите активи под формата на амортизационни разходи по т. 3 от раздел 12. „Допустими разходи“ трябва да се използват само и единствено за дейностите, предвидени по проекта и да са придобити след сключване на административния договор“.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Поради това не е ясно дали Управляващият орган има предвид пропорционалност спрямо времето на използване на активите, спрямо степента на тяхното ангажиране с проекта или спрямо друга база за разпределение на финансирането. Изразът „пропорционално финансиране“ може да се тълкува по различен начин, което създава риск от нееднакво прилагане при отчитането на разходите за амортизации.</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 22, като разясни какво означава „пропорционално финансиране“ в контекста на допустимите разходи по т. 3 от раздел 12 и на каква база ще се изчислява тази пропорция, така че да се осигури яснота, еднакво тълкуване и прилагане на принципа при всички кандидати и бенефициенти.</p> <p>Предложение № 38</p> <p>„Преките разходи по т. 3 от раздел 12. „Допустими разходи“ се финансират пропорционално за периода на продължителност на новаторския период, но за срок не по-дълъг от тяхното реално използване за постигане целите на проекта, като се взимат предвид начислените разходи за амортизации. Финансирането на допустимите разходи за амортизации по проекта се извършва веднъж годишно в зависимост от периода на използване на активите за нуждите на проекта през предходната календарна година.“</p> <p>В т. 23 от същия раздел е посочено, че „финансовата помощ се предоставя за подпомагани амортизации“. Това означава, че финансирането се отнася не до придобиването на активи, а до признати амортизационни разходи, начислени за вече съществуващи активи, използвани за целите на проекта. В тази връзка употребеният термин „пропорционално финансиране“ в</p>	<p>38. Терминът пропорционално следва да се разглежда във връзка с амортизационните норми, предвидени в ЗКПО. Ако един актив, попадащ в обхвата на т. 3 от Раздел „Допустими разходи“ е закупен за целите на проекта и същия се амортизира за 4 години съгласно ЗКПО (25 % на годишна база), то максимално допустимия размер на разходите за които може да се кандидатства възлиза на 75 % от стойността на актива, в случай, че проектът ще се изпълнява за 36 месеца.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>т. 22 остава неясен, тъй като не е уточнено дали пропорционалността се изчислява спрямо срока на проекта и пълния амортизационен период на подпомаганите активи, спрямо интензитета на тяхното използване за целите на проекта, или на друга база.</p> <p>Не е ясно и дали допустимата част от амортизациите ще се определя въз основа на реалния срок на използване на актива за проекта, на счетоводния амортизационен период или чрез друг метод, който Управляващият орган прилага.</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 22, като разясни какво означава „пропорционално финансиране“ при подпомаганите амортизации и на какъв принцип се определя допустимата част от тези разходи, за да се осигури еднакво тълкуване и прилагане от всички кандидати.</p> <p>Предложение № 39</p> <p>„ВАЖНО: Размерът на допустимите разходи по т. 7 може да бъде актуализиран при необходимост съгласно актуални данни на НСИ за средна брутна месечна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение.“</p> <p>В текста не е уточнено при какви обстоятелства Управляващият орган ще счита, че е налице „необходимост“ от актуализация, нито е посочена периодичност за извършването ѝ. Липсва и механизъм, който да гарантира, че актуализацията ще се извършва своевременно при промяна в средната брутна месечна заплата, публикувана от НСИ. Не е ясно дали решението за актуализация е дискреционно, дали зависи от стойността на промяната, или от конкретни етапи в изпълнението на процедурата.</p>	<p>39. На основание посочения текст стойностите на възнагражденията могат да бъдат актуализирани предвид срока за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане (36 месеца). Тази промяна ще позволи актуализация на разходите за възнаграждения от бенефициентите за сметка на други разходи включени в административните договори.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Това създава риск от различно третиране на кандидатите в различни периоди на прием – част от тях могат да подадат предложения при остарели стойности на допустимите разходи, а други при вече актуализирани, без да е налице равнопоставеност. Не е ясно и защо Управляващият орган не е предвидил ежегодна актуализация, след като данните на НСИ се публикуват регулярно и представляват обективен показател. Управляващият орган да прецизира т. 26, като разясни:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. какви са критериите, при които се счита, че е налице „необходимост“ от актуализация на допустимите разходи по т. 7; 2. дали актуализацията ще се извършва ежегодно или при всеки отчетен период, в който НСИ публикува нови данни за средната брутна месечна заплата; 3. дали актуализацията ще се прилага автоматично за всички текущи и предстоящи приеми, или само за нови проектни предложения след нейното обявяване. <p>Уточнението е необходимо, за да се осигури прозрачност и еднакво прилагане на критериите за допустимите разходи по т. 7, както и предвидимост при планирането на проектните бюджети от кандидатите.</p> <p>Предложение № 40 „Разходи, включени в заявлението за подпомагане, за които са установени изкуствено създадени условия за получаване на безвъзмездна финансова помощ.“ Текстът се отнася до етапа на кандидатстване, когато разходите все още не са извършени, а само заявени в проектното предложение. Не е ясно по какви критерии и чрез какви доказателства Управляващият орган ще установява наличие на</p>	<p>40. Установяването на изкуствено създадени условия за получаване на безвъзмездна финансова помощ за конкретен разход, включен в заявлението за подпомагане, може да бъде установен и на по-късен етап след сключване на административния договор в хода на изпълнение на одобрения проект.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>„изкуствено създадени условия“ в този етап. Липсва конкретен метод, по който ще се прави разграничение между действия на кандидата и евентуално недобросъвестно поведение на трети лица, включително оференти, които подават оферти в отговор на запитванията по Приложение № 7.</p> <p>Кандидатът може да е добросъвестен и да е спазил изискванията за прозрачност и равнопоставеност при избора на оференти, но част от офертите да съдържат сходни цени или технически параметри, които да породят съмнение за свързаност между участниците. В такива случаи не е ясно дали Управляващият орган ще счита, че са налице изкуствено създадени условия, въпреки че поведението на кандидата е законосъобразно.</p> <p>Не е определено и какви документи или обстоятелства ще се считат за достатъчни, за да се приеме, че кандидатът не е участвал в създаването на изкуствените условия, когато такива се дължат на действия на оференти, които са извън неговия контрол.</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 4, като разясни:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. по какви критерии и чрез какви доказателства ще се установяват изкуствено създадени условия на етап кандидатстване, когато разходите са само заявени, а не извършени; 2. как ще се прави разграничение между действията на кандидата и поведението на оферентите, когато евентуални несъответствия произтичат от трети лица; 3. при какви хипотези кандидатът ще се счита за добросъвестен, ако е спазил всички изисквания за избор на изпълнител, но са установени нередности, дължащи се на оференти. 	<p>41. Не е необходимо с насоките за кандидатстване да се транспонират условия, посочени в Приложение № II към чл. 5 от Регламент за</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Уточнението е необходимо, за да се гарантира предвидимост и правна сигурност при оценката на заявленията, както и за да се избегне санкциониране на добросъвестни кандидати за обстоятелства, които не зависят от тях.</p> <p>Предложение № 41</p> <p>„Разходи за информираност и публичност, които не отговарят на техническите изисквания, посочени в Приложение № II към чл. 5 от Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/129 на Комисията от 21 декември 2021 година за установяване на правила за видовете интервенции по отношение на маслодайните семена, памука и вторичните продукти от производството на вино съгласно Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета и за изискванията за информация, публичност и видимост във връзка с подпомагането от Съюза и стратегическите планове по ОСП (ОВ L 20 от 31.1.2022 г.).“</p> <p>Текстът препраща към Приложение № II от Регламент (ЕС) 2022/129, но в Условието за кандидатстване не е конкретизирано кои именно технически изисквания са приложими за проектите по интервенцията и как ще се извършва проверката за тяхното спазване. Липсва описание на минималните визуални и технически елементи, които материалите за публичност и видимост трябва да съдържат, за да се приемат за съответстващи. Не е уточнено и дали Управляващият орган ще счита, че е налице съответствие, когато се прилагат националните визуални стандарти по Стратегическия план на България за ОСП 2023–2027.</p> <p>Не е ясно и какви документи ще бъдат изисквани за доказване на съответствие – проектни файлове, снимков материал, декларации или мостри. Това поражда риск от субективна</p>	изпълнение (ЕС) 2022/129 на Комисията от 21 декември 2021 предвид, че условието в по-голяма степен касае бенефициентите на БФП, а не кандидатите по процедурата.
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>преценка при проверките и от тълкуване, че дребни технически несъответствия (напр. размер на логото, шрифт, пропорции на надписи) представляват нарушение.</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 8, като разясни:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. кои конкретни изисквания от Приложение № II към чл. 5 от Регламент (ЕС) 2022/129 са задължителни за кандидатите по интервенцията; 2. дали националните визуални стандарти за публичност и видимост по Стратегическия план на България се считат за равностойни на тези изисквания; 3. какви доказателства ще се изискват от бенефициентите за удостоверяване на спазването на техническите изисквания; 4. на кой етап ще се проверява съответствието – при подаване на отчети, при административен контрол или при проверки на място; 5. да приложи примерни образци на основните носители за публичност (информационни табели, стикери, електронни публикации, печатни материали и други), които да се използват от бенефициентите като ориентир за правилно прилагане на изискванията, с цел да се предотврати умишлено или неволно нарушаване на техническите правила и да се гарантира еднакво третиране на всички кандидати. <p>Такова допълнение ще осигури предвидимост и прозрачност при прилагане на изискванията за публичност и видимост и ще намали риска от финансови корекции, произтичащи от несъществени технически отклонения при изпълнение на задълженията за информираност и публичност.</p> <p>Предложение № 42</p>	<p>42. Интервенция П.И.1 „Консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет“ предвижда специални съветнически пакети (12б, 12в и 12г), които предоставят възможност за съдействие при подготовка на заявления за подпомагане по интервенция П.Ж.1 и тяхното подаване чрез СЕУ.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Раздел 12 „Допустими разходи“ и раздел 14 „Недопустими разходи“</p> <p>В Условието за кандидатстване не са предвидени изрично консултантски разходи, свързани с анализа, подготовката, управлението и отчитането на проекта. Нито в раздел 12 „Допустими разходи“, нито в Приложение № 5 „Финансов план“ е включена отделна категория за възнаграждения на консултанти или външни експерти, които да подпомагат оперативните групи при подготовката на проектите и при работа със Системата за електронно управление (СЕУ).</p> <p>На етап кандидатстване това създава значителна трудност, тъй като изготвянето на проектното предложение по интервенцията изисква извършване на множество предварителни анализи, избор на подходящи документи и правилно им структуриране спрямо конкретния проект, за да бъдат коректно приети от Управляващия орган. След подаването на предложението липсата на предвидени средства за възнаграждения на лица, които притежават нужната компетентност за управление и отчитане на проекта, допълнително натоварва оперативните групи и затруднява изпълнението на проектите.</p> <p>Работата по изискванията на интервенцията в периода на кандидатстване, управление и отчитане на проекта, както и работата със СЕУ, включва сложни административни и технически дейности като:</p> <ul style="list-style-type: none"> – анализ и подготовка на приложимите документи спрямо спецификата на проекта, с цел тяхното коректно приемане от Управляващия орган; – подготовка и електронно подаване на заявления и приложения чрез СЕУ; 	<p>Ангажиментите, свързани с управление на проекта, подаване на заявки за плащане и отчитане са отговорност на координатора по проекта, за който е предвидено възнаграждение.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<ul style="list-style-type: none"> – структуриране и попълване на финансови и технически планове, таблици и приложения; – изготвяне на запитвания за оферти, сравнение и оценка на офертите, подготовка на документи за избор на изпълнители; – изготвяне и структуриране на технически и финансови отчети; – поддържане на постоянна комуникация с Управляващия орган и проследяване на указания, срокове и кореспонденция; – и много други, които възникват в различните етапи на изпълнение на проектите поради неясна и непълна документация за кандидатстване и отчитане. <p>Тези дейности изискват участието на лица с експертна компетентност в областта на управлението на проекти, финансовото отчитане, нормативната рамка, обществените поръчки и техническата документация. Оперативните групи обикновено нямат достатъчен административен капацитет да осигурят този ресурс вътрешно, особено когато включват земеделски производители, научни организации и предприятия, за които административните и електронните процеси са допълнителна тежест.</p> <p>Управляващият орган да прецизира Условието за кандидатстване, като:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. допълни раздел 12 „Допустими разходи“ с нова подточка, предвиждаща разходи за консултантски услуги, свързани с анализа, подготовката, управлението и отчитането на проекта, в допустим размер до 5 % от общия размер на допустимите разходи по проекта, без горна стойностна граница; 2. определи, че тези разходи могат да включват: 	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<ul style="list-style-type: none"> – извършване на предварителен анализ и подготовка на необходимите документи за кандидатстване спрямо спецификата на проекта; – изготвяне и подаване на проектното предложение чрез СЕУ; – работа по запитванията за оферти и тяхната последваща обработка; – структуриране и актуализиране на финансовите и техническите приложения; – изготвяне на отчети, поддържане на документация и комуникация с Управляващия орган; – други дейности, свързани с административното и техническото управление на проекта. <p>3. уточни реда за доказване на тези разходи чрез договори, протоколи, фактури и документи за извършени услуги, както и механизъм за контрол върху тяхната икономическа обоснованост.</p> <p>Мотивите за предложението произтичат от обема, сложността и административната натовареност на проектите по интервенцията. Подготовката на проектното предложение изисква не само познаване на нормативните изисквания, но и способност за техническа обработка на голям брой документи и тяхното правилно структуриране в електронна среда. В процеса на управление и отчитане се добавят и множество изисквания за проследимост, прозрачност и документална обоснованост, които често се променят чрез указания и писма от УО.</p> <p>При липса на допустими разходи за консултантска помощ, оперативните групи се поставят в неравностойно положение, тъй като не разполагат със собствени административни звена и квалифицирани служители, които да поемат тези задължения.</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Това може да доведе до технически грешки, непълни документи, забавяне на срокове и дори отхвърляне на проектни предложения или налагане на финансови корекции.</p> <p>Включването на разходи за консултантска помощ ще позволи на бенефициентите да осигурят необходимия експертен ресурс за коректно изпълнение на изискванията на интервенцията и за ефективна работа със СЕУ през целия жизнен цикъл на проекта – от анализа и кандидатстването до отчитането и приключването му.</p> <p>Ако Управляващият орган не предвиди такива разходи като допустими, следва да предостави мотивирано обяснение защо се отказва финансирането на този вид подкрепа и как ще се гарантира правилното и законосъобразно изпълнение на проектите при липса на професионална експертна помощ.</p> <p>Предложение № 43</p> <p>„1. Договор за сформирание и функциониране на оперативна група (Приложение № 1). Представя се във формат „pdf“ или „jpg“.“</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 1 от Раздел 16, като:</p> <p>1. предвиди възможност документът да се подава и в архивен формат .zip, .rar или .7z, когато съдържа множество JPG файлове при сканирани многолистни документи, като се изисква еднакво наименование и последователна номерация на файловете;</p> <p>2. уточни, че формат JPG се използва само при договор, подписан на хартиен носител, а при повече от една страница се прилага архивен файл с последователно подредени изображения.</p>	<p>43. От запитването по отношение на изискуемия документ по т. 1 от Раздел 16 не става ясно защо е необходимо да бъдат предвидени разширения с формат .zip, .rar предвид, че изискуемия документ е един единствен. В допълнение СЕУ позволява прилагане на документи в най-различни формати.</p> <p>44. Не се приема. Допуска се на етап кандидатстване декларацията да се подпише на ръка и да бъде сканирана във формат „pdf“, „jpg“. Условието не предвиждат изискване</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Предложение № 44</p> <p>„2. Декларация от кандидата и всеки един от членовете на оперативната група (Приложение № 3). Представят се подписани и сканирани във формат „pdf“, „jpg“ или електронно подписани с КЕП.“</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 2 от Раздел 16, като:</p> <p>1. уточни, че при електронно подписани декларации се допуска само формат PDF с вграден (attached) квалифициран електронен подпис, без възможност за сканиране или преобразуване на оригиналния файл.</p> <p>Предложение № 45</p> <p>„5. Най-малко три съпоставими независими оферти, които съдържат наименование, ЕИК или БУЛСТАТ и електронна поща на оферента, срока на валидност на офертата, датата на издаване на офертата, подпис на оферента, подробна техническа спецификация на активите/услугите, цена, определена в левове/евро с посочен ДДС (представя се за разходи по т. 2, буква „г“ и „д“ и т. 3 от раздел 12. „Допустими разходи“, за които е приложимо). Представят се във формат „pdf“ или „jpg“, или електронно подписани с КЕП. Към заявлението за подпомагане се прилагат и запитвания за представените оферти съгласно Приложение № 7.“</p> <p>В текста не са ясно определени изискванията за идентификация на оферента, техническите параметри, формата и начина на подписване на офертите, както и изискванията към запитванията по Приложение № 7. Не е уточнено как следва да се постъпва, когато оферентът е физическо лице без ЕИК или</p>	<p>всеки член на ОГ да разполага с КЕП.</p> <p>45. Условието към оферентите, посочени в Раздел 13 „Условия за допустимост на разходите“ и запитването за оферта (Приложение № 7) в достатъчна степен дават яснота по отношение на изискуемите документи към заявлението за подпомагане.</p>
--	--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>БУЛСТАТ, нито който може да отправя запитванията – само представляващият кандидата, член на оперативната група или и негов служител. Липсва яснота и относно това дали кандидатът или членът на групата трябва да удостовери получаването на запитването от оферента, както и дали върху документа следва да има задължителен печат и пълен адрес на оферента съгласно утвърдения образец. Не са уредени и изискванията за подписване и подаване на запитванията при хартиен и електронен носител. Тези неясноти затрудняват проверката на законосъобразността и проследимостта на процеса по събиране на оферти и могат да доведат до формални несъответствия при оценката.</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 5 от Раздел 16, като:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. уточни, че когато оферентът е физическо лице, вместо ЕИК или БУЛСТАТ се посочва ЕГН; 2. конкретизира, че за оферти, свързани с доставка на дълготрайни материални активи, техническата спецификация задължително съдържа производител/марка и модел, както и основни параметри (капацитет, мощност, функционалност, размери или други показатели), позволяващи пълна съпоставимост; 3. изиска при оферти с цена в евро оферентът да посочва обменния курс и датата, към която е изчислена левовата равностойност; 4. уточни, че при хартиени оферти: <ul style="list-style-type: none"> – подписът на оферента е саморъчен („мокр“) и под него се изписват четливо собствено и фамилно име; – когато оферентът е юридическо лице, подписът се полага от представляващия или упълномощено лице, като се прилага печат, ако такъв се използва; 	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>– документът се представя като сканиран файл във формат PDF или JPG, а при многолистни оферти – в архивен файл .zip, .rar или .7z с последователно номерирани изображения и еднакво наименование на файловете;</p> <p>5. уточни, че при електронно подписани оферти се допуска само формат PDF с вграден (attached) квалифициран електронен подпис, без последващо сканиране или преобразуване;</p> <p>6. уточни, че запитванията за оферти по Приложение № 7 се представят:</p> <p>– при хартиен документ – подписан саморъчно („мокър“) от лицето, отправящо запитването, като се изписва четливо собствено и фамилно име и се полага мастилен печат на кандидата или съответния член на оперативната група, съгласно образца;</p> <p>– когато запитването се подава от юридическо лице, подписът може да бъде положен от неговия представляващ, от член на оперативната група или от служител, изрично упълномощен за целта;</p> <p>– документът се сканира във формат PDF или JPG, а при повече от една страница се подава в архивен файл .zip, .rar или .7z с последователно подредени изображения;</p> <p>– при електронен документ – във формат PDF с вграден (attached) квалифициран електронен подпис, без допълнително сканиране или преобразуване на оригиналния файл;</p> <p>– включи в изискваните реквизити и пълен адрес на оферента, както е предвидено в утвърдения образец на запитването;</p> <p>– уточни дали кандидатът или членът на оперативната група следва да удостовери, че запитването е получено от оферента – чрез отбелязване в самия документ, чрез електронно</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>потвърждение или чрез отделен документ, и посочи приемливите форми на удостоверяване.</p> <p>Така ще се осигури прозрачност и проследимост на процеса по изпращане и получаване на запитванията за оферти, както и еднакво прилагане на изискванията към документите, независимо от начина на подписване и подаване.</p> <p>Предложение № 46</p> <p>„10. Лицензи, разрешения и/или документ, удостоверяващ регистрацията за дейности по проекта (когато е приложимо). Представя се във формат „pdf“ или „jpg“. Когато този документ не е представен към датата на подаване на заявлението за подпомагане, кандидатът трябва да го представи най-късно в срока, посочен в писмото по чл. 12, ал. 5 от Наредба № 4 от 25 октомври 2024 г.“</p> <p>Формулировката не посочва ясно кой член на оперативната група е задължен да представи документа, нито за кои допустими дейности по интервенцията и включени в проектите се прилага изискването за лиценз, разрешение или регистрация. Липсва определеност дали документът трябва да е на името на кандидата или на конкретен член на групата, отговорен за съответната дейност. Не е посочено и дали се приемат лицензи, издадени от чуждестранни органи, както и дали е задължителен превод на български език.</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 10 от Раздел 16, като:</p> <p>1. уточни, че документът се представя от члена на оперативната група, който извършва дейността, за която по закон се изисква лиценз, разрешение или регистрация, а не задължително от кандидата по договора по чл. 357 ЗЗД;</p>	<p>46. Документите не са задължителни, както е указано в условията, и могат да бъдат представени в срока по чл. 12, ал. 5 от Наредба № 4 от 25 октомври 2024 г. при необходимост. Изреждането на хипотези, в които съответни лицензи, разрешение или документи, доказващи регистрацията са изискуеми крие риск от неизчерпателно изреждане предвид многообразието от новаторски проекти, които са допустими за финансиране по процедурата.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>2. посочи изрично кои допустими дейности по интервенцията подлежат на такова изискване – например производство на посевен и посадъчен материал, лабораторни анализи, ветеринарни услуги, преработка на селскостопански продукти, дигитални услуги с регулиран достъп или други, определени в секторното законодателство;</p> <p>3. уточни, че документите се представят във формат PDF (за електронно подписани) или JPG (за сканирани хартиени оригинали), а при повече от една страница – в архивен файл .zip, .rar или .7z с последователно номерирани изображения;</p> <p>4. предвиди, че ако документът е издаден от чуждестранен компетентен орган, се представя превод на български език, заверен от кандидата или преводач, без изискване за легализация, когато органът е от държава – членка на ЕС;</p> <p>5. определи, че когато лицензът или регистрацията са в процес на подновяване, кандидатът или съответният член представя доказателство за подадено заявление до компетентния орган;</p> <p>6. уточни, че в случаите, когато по проекта не се предвиждат дейности, за които е необходим лиценз, разрешение или регистрация, документът не се изисква. Така се гарантира ясно разграничаване на отговорностите между членовете на оперативната група, осигурява се еднакво прилагане на изискванията към различните дейности и се предотвратяват формални откази поради неясно тълкуване на изрази „когато е приложимо“.</p> <p>Предложение № 47 „11. Декларация за обстоятелства по чл. 3 и чл. 4 от ЗМСП за членовете на оперативната група по т. 2, буква „ж“ от Раздел 7</p>	<p>47. В текста ясно е посочено, че декларацията се прилага само от членовете на оперативната група по т. 2, буква „ж“ от Раздел 7 „Допустими кандидати“.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>„Допустими кандидати“ (по образец, утвърден от министъра на икономиката и енергетиката) с подпис/и, сканирана във формат „pdf“ или „jpg“. Когато този документ не е представен към датата на подаване на заявлението за подпомагане, кандидатът трябва да го представи най-късно в срока, посочен в писмото по чл. 12, ал. 5 от Наредба № 4 от 25 октомври 2024 г.“</p> <p>В текста липсва яснота кои участници от оперативната група са задължени да представят декларацията, включително дали тя се прилага и за кандидата, когато той е юридическо лице. Не е уточнено дали декларацията трябва да бъде придружена със справката за свързани предприятия, както и на базата на кои данни и за кой отчетен период се изготвя. Липсва разграничение между различните категории членове по Раздел 7 – научни организации, физически лица, организации с нестопанска цел и предприятия, като част от тях по закон не попадат в приложното поле на ЗМСП. Не е уточнено и как се процедира при участници от държавни или чуждестранни институции. Тези неясноти водят до различни тълкувания при проверките и риск от изискване на несъотнесими документи.</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 11 от Раздел 16, като:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. уточни, че декларацията по чл. 3 и чл. 4 от ЗМСП се представя само от членовете на оперативната група, които имат качеството на предприятие по смисъла на чл. 2 от ЗМСП, включително кандидата, когато той е юридическо лице, осъществяващо стопанска дейност; 2. конкретизира, че декларацията не се изисква от: <ul style="list-style-type: none"> – научни организации и висши училища, участващи като юридически лица по §1, т.1 от ДР на Закона за насърчаване на научните изследвания, освен ако те участват чрез отделно регистрирано търговско дружество; 	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>– физически лица – изследователи, експерти или специалисти, освен ако те са регистрирани като еднолични търговци или предприятия по смисъла на ЗМСП;</p> <p>– организации с нестопанска цел (ЮЛНЦ), освен ако участват чрез регистрирано търговско дружество, извършващо икономическа дейност;</p> <p>3. посочи, че декларацията се подава в пълен комплект със справката за свързани предприятия, когато членът декларира статут на независимо предприятие, съгласно утвърдения образец на Министерството на икономиката и индустрията;</p> <p>4. уточни, че декларацията се изготвя въз основа на данните от последния приключен финансов отчетен период, подаден в Търговския регистър или в съответния национален регистър, като при настъпили промени след този период те се отбелязват изрично в декларацията;</p> <p>5. предвиди, че когато член на групата е чуждестранно предприятие, се представя еквивалентна декларация, удостоверяваща неговия размер и независимост съгласно националното му законодателство, придружена с превод на български език;</p> <p>6. уточни, че декларацията се представя индивидуално от всеки член, за когото е приложима, във формат PDF (при електронно подписване с квалифициран електронен подпис) или PDF/JPG (при сканиран хартиен оригинал), а при повече от една страница – в архивен файл .zip, .rar или .7z с последователно номерирани изображения и еднакво наименование на файловете.</p> <p>Така ще се осигури яснота относно приложимостта на изискването към различните категории членове, ще се избегне неправомерно изискване на декларации от институции и лица</p>	<p>48. Не се приема. Изискуемият документ е част от</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>извън обхвата на ЗМСП и ще се гарантира пълна съпоставимост и проследимост на декларираните данни от предприятията, участващи в оперативната група.</p> <p>Предложение № 48</p> <p>„12. Инвентарна книга на всеки един от членовете на оперативната група, който ще предостави за ползване активи на оперативната група – към датата на подаване на заявлението с разбивка по вид на актив, дата и цена на придобиване (ако е приложимо). Представя се във формат „pdf“ или „jpg“. Когато този документ не е представен към датата на подаване на заявлението за подпомагане, кандидатът трябва да го представи най-късно в срока, посочен в писмото по чл. 12, ал. 5 от Наредба № 4 от 25 октомври 2024 г.“</p> <p>В текста не е посочено дали под „инвентарна книга“ се разбира официалната счетоводна инвентарна книга по чл. 33 от Закона за счетоводството или извлечена справка от счетоводната система на съответния член. Не е ясно дали документът следва да обхваща всички активи на предприятието или само тези, които ще се предоставят за ползване по проекта.</p> <p>Не е уточнено как следва да се прилагат изискванията за земеделски стопани – физически лица, които не водят пълна счетоводна отчетност.</p> <p>Липсват указания относно начина на представяне на данните за активите – дали е достатъчно групиране по вид (напр. „селскостопански машини“), или се изисква изчерпателен списък с всеки индивидуален актив.</p> <p>Не е изяснено защо се изисква този документ, след като в т. 13 се предвижда задължително представяне на данъчен</p>	счетоводната документация на всеки участник в оперативната група, който ще предоставя активи за ползване за целите на новаторския проект.
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>амортизационен план, който по своята същност съдържа идентична информация.</p> <p>Възниква и противоречие между текущото изискване „към датата на подаване на заявлението“ и факта, че амортизациите се начисляват на месечна база, поради което инвентарните данни могат да се различават в рамките на същия месец.</p> <p>Допълнително, посочването само на дата на придобиване не позволява проверка на реалното въвеждане в експлоатация на актива, което е ключово при определяне на допустимостта му за ползване.</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 12 от Раздел 16, като:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. посочи, че за юридическите лица документът може да бъде извлечение от инвентарната книга или счетоводна справка, съдържаща: наименование на актива, инвентарен номер, дата на придобиване и дата на въвеждане в експлоатация, първоначална стойност, остатъчна стойност и местонахождение на актива; 2. уточни, че за земеделски стопани – физически лица, които не водят счетоводна отчетност, се представя списък на активите по утвърден образец на УО, съдържащ същите данни; 3. конкретизира, че информацията следва да е актуална към последната дата на приключен отчетен месец, предхождащ подаването на заявлението, а не към произволна дата, за да се осигури съпоставимост с начислените амортизации; 4. уточни, че при описване на активите се изисква индивидуализиране на всеки отделен актив, който ще се предоставя за ползване, а не само обобщено групиране по вид; 5. предвиди възможност документът да се представя във формат PDF (при електронно подписване с квалифициран електронен подпис) или PDF/JPG (при сканиран хартиен 	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>оригинал), а при повече от една страница – в архивен файл .zip, .rar или .7z с последователно номерирани изображения и еднакво наименование на файловете;</p> <p>6. предвиди документът да бъде удостоверен с подпис и печат на счетоводителя или представляващия съответния член, като задължителен реквизит е дата на съставяне;</p> <p>7. прецени дали представянето на инвентарната книга е необходимо при наличието на т. 13 „Данъчен амортизационен план“, или да се слеят в единен документ, който да доказва собственост, стойност и амортизация на активите, предоставени за ползване.</p> <p>Така ще се осигури ясно разграничаване на обхвата и целта на документа, ще се премахне дублирането с данъчния амортизационен план и ще се постигне съгласуваност между счетоводните и административните изисквания към членовете на оперативната група.</p> <p>Предложение № 49</p> <p>„13. Данъчен амортизационен план, в който е включен съответният актив от документа по т. 12. Представя се във формат „pdf“ или „jpg“ (ако е приложимо). Когато този документ не е представен към датата на подаване на заявлението за подпомагане, кандидатът трябва да го представи най-късно в срока, посочен в писмото по чл. 12, ал. 5 от Наредба № 4 от 25 октомври 2024 г.“</p> <p>Текстът не определя ясно обхвата, структурата и съдържанието на данъчния амортизационен план, нито начина му на връзка с инвентарната книга по т. 12. Не е уточнено кои членове на оперативната група са длъжни да представят този документ – само юридическите лица, водещи счетоводство по ЗКПО, или</p>	<p>49. Не се приема. Изискуемият документ е част от счетоводната документация на всеки участник в оперативната група, който ще предоставя активи за ползване за целите на новаторския проект.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>и физическите лица – земеделски стопани, които не поддържат данъчен амортизационен план. Не е ясно дали документът трябва да обхваща всички активи на предприятието или само тези, предоставени за ползване по проекта. Липсва яснота дали планът трябва да бъде към определена дата и как се третира представянето му при новопридобити активи, които още не са включени в него. Не са определени задължителните реквизити и изискванията за удостоверяване с подпис и дата. Налице е и дублиране на информация с т. 12, която изисква аналогични данни за активите – вид, дата и стойност на придобиване.</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 13 от Раздел 16, като:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. уточни, че документът се представя само от членовете на оперативната група, които предоставят за ползване активи, включени в данъчния им амортизационен план, и които водят счетоводство по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане; 2. конкретизира, че физическите лица – земеделски стопани, които не водят данъчен амортизационен план, представят справка по утвърден от УО образец, съдържаща информация за актива, датата на придобиване, датата на въвеждане в експлоатация, първоначалната стойност и начина на ползване; 3. посочи, че данъчният амортизационен план трябва да бъде актуален към последния приключен отчетен месец, предхождащ подаването на заявлението, за да е съпоставим с начислените амортизации; 4. уточни, че документът трябва да обхваща само активите, които ще се използват или предоставят за изпълнение на проекта, а не пълния амортизационен план на предприятието; 	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>5. предвиди, че когато активът е новопридобит и все още не е включен в данъчния амортизационен план към датата на подаване, се представя доказателство за придобиването му и за предстоящо включване – например счетоводен запис или декларация от управителя;</p> <p>6. уточни, че документът се представя във формат PDF (при електронно подписване с квалифициран електронен подпис) или PDF/JPG (при сканиран хартиен оригинал), а при повече от една страница – в архивен файл .zip, .rar или .7z с последователно номерирани изображения и еднакво наименование на файловете;</p> <p>7. предвиди документът да съдържа задължителни реквизити: наименование на предприятието, дата на съставяне, име и подпис на съставителя, както и подпис на представляващия лице;</p> <p>8. обмисли обединяване на т. 12 и т. 13 в единен документ, когато и двете съдържат идентични данни за активите, за да се избегне дублиране и да се намали административната тежест при подаване.</p> <p>Така ще се осигури ясно разграничение на приложимостта на документа по видове участници, ще се премахне дублирането на информация между инвентарната книга и данъчния амортизационен план, и ще се гарантира, че се изискват само документи, съдържащи релевантна и проверима информация за активите, използвани в проекта.</p> <p>Предложение № 50</p> <p>„16. Банково удостоверение или заверено банково извлечение, удостоверяващи наличието на финансови средства по сметка на Оперативната група. Документът се представя с дата,</p>	<p>50. Не се приема. Задължително условие при подаване на заявлението за подпомагане в СЕУ е същото да се асоциира със сметка на кандидата. Документът не е задължителен, а е свързан с критериите за подбор на заявления за подпомагане и има за цел да покаже, че ОГ разполага с финансови</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>предхождаща датата на подаване на заявлението за подпомагане. (Информацията се използва за определяне нивото на оценка по Критерий № 5.2). Представя се във формат „pdf“ или „jpg“.</p> <p>Формулировката не определя ясно какво се разбира под „сметка на оперативната група“ и не допуска други форми на доказване на финансови средства освен наличност по банкова сметка. Това е ограничително и не отчита особеностите на оперативните групи, които често са новосъздадени и не разполагат с натрупани собствени средства към момента на кандидатстване. Не са предвидени възможности за доказване чрез банкови гаранции, договори за кредит, депозитни сертификати, записи на заповед, договори за заем или други финансови инструменти, които осигуряват еквивалентна финансова обезпеченост. Липсва и яснота относно валидността на представените документи, тяхната минимална сума и дата на издаване, както и относно това дали могат да бъдат представени от отделни членове на групата, а не само от самото дружество по чл. 357 от ЗЗД.</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 16 от Раздел 16, като:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. уточни, че документът се представя за сметката на дружеството по чл. 357 от ЗЗД, регистрирано като оперативна група, когато такава сметка е открита, а при липса на открита сметка към датата на кандидатстване – за сметката на кандидата, определен за координатор, със задължение за откриване на обща сметка след одобрение; 2. конкретизира, че банковото удостоверение или извлечението следва да съдържа най-малко: наименование на банката, титуляр на сметката, IBAN, дата на издаване и налична сума към датата на документа, като документът е 	<p>средства за стартиране на дейностите по проекта.</p>
--	--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>издаден не по-рано от 30 календарни дни преди подаване на заявлението;</p> <p>3. предвиди възможност финансовата обезпеченост да се доказва и чрез други равностойни документи, включително:</p> <ul style="list-style-type: none"> – банкова гаранция в полза на оперативната група или на кандидата – координатор, удостоверяваща ангажимент на банката за осигуряване на конкретна сума при реализацията на проекта; – договор за банков кредит или одобрено кредитно предложение, съдържащо условия за отпускане на средствата при одобрение на проекта; – договор за заем или писмено споразумение между членове на оперативната група за осигуряване на необходимия финансов ресурс за съфинансиране; – депозитен сертификат, запис на заповед или друг финансов инструмент, издаден от призната финансова институция, удостоверяващ наличието или обезпечението на средства; – документ за учреден залог или обезпечение, гарантиращ наличието на финансов ресурс, който ще бъде използван за изпълнение на проекта; <p>4. уточни, че във всички случаи представените документи следва да удостоверяват реално осигурен финансов ресурс или правно обвързващ ангажимент за осигуряването му, а не само намерение;</p> <p>5. предвиди възможност документите да се представят във формат PDF (при електронно подписване от банката или финансовата институция) или PDF/JPG (при сканиран оригинал), а при повече от една страница – в архивен файл .zip, .rar или .7z с последователно номерирани изображения и еднакво наименование на файловете;</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>6. уточни, че когато средствата са разпределени между няколко членове на оперативната група, е допустимо представянето на няколко отделни документа, като сумата на удостоверените наличности или гаранции следва да съответства на изискванията за финансов ресурс по критерия за оценка;</p> <p>7. предвиди, че документите трябва да бъдат заверени с подпис и печат от съответната финансова институция, а при електронно издаване – подписани с квалифициран електронен подпис на банката или оторизирано лице;</p> <p>8. посочи, че при новосъздадени оперативни групи, които все още не са открили банкова сметка, е допустимо представянето на декларация от координатора, удостоверяваща ангажимент за откриване на обща сметка и осигуряване на финансовите средства в срок, определен от УО. Така ще се осигури реална възможност за доказване на финансов капацитет чрез различни равностойни форми, ще се премахне ограничението само до наличност по сметка и ще се гарантира еднакво третиране на новоучредени и утвърдени оперативни групи при кандидатстване.</p> <p>Предложение № 51</p> <p>„18. Професионална автобиография за лицата, определени като екип на членовете на оперативната група, попадащи в категориите по т. 2, букви „в“, „г“, „д“, „е“ и „ж“ от Раздел 7 „Допустими кандидати“. Когато този документ не е представен към датата на подаване на заявлението за подпомагане, кандидатът трябва да го представи най-късно в срока, посочен в писмото по чл. 12, ал. 5 от Наредба № 4 от 25 октомври 2024 г.“</p>	<p>51. Професионална автобиография е широко познато понятие и представлява документ, който обобщава квалификация, опит, образование и умения, които представят определено лице пред потенциални работодатели или други професионални възможности.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Формулировката не съдържа яснота относно формата, съдържанието и обхвата на професионалните автобиографии, нито относно реда за тяхното представяне, когато екипът не е окончателно определен към датата на кандидатстване. Не е уточнено как следва да се процедира, когато членовете на екипа бъдат определени след подписването на договора за БФП, както и какво се прилага в периода на оценка, ако първоначално предложените лица се откажат. Липсва указание дали всяка автобиография следва да бъде придружена с решение или писмено потвърждение от члена на оперативната група, който предлага съответното лице, както и как се удостоверява съгласието на това лице да участва в екипа. Не са уточнени и изискванията към подписването и формата на документа, нито дали се допуска използване на стандартен формат като Europass.</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 18 от Раздел 16, като:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. конкретизира, че професионалната автобиография съдържа минимум: трите имена, образование, специалност, квалификация, професионален опит, участие в проекти, езикови умения, дата и подпис; 2. утвърди възможност за използване на стандартизиран формат на ЕС – Europass, както и на автобиография по утвърден образец на УО; 3. уточни, че документът се представя на български език, а когато е изготвен на чужд език – се прилага превод на български, заверен от кандидата или преводач; 4. предвиди, че при електронно подаване автобиографията следва да бъде във формат PDF, подписана с квалифициран електронен подпис от лицето, за което се отнася, или от съответния член на оперативната група, който го предлага; 	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>5. уточни, че при хартиен документ автобиографията се подписва саморъчно („мокър“ подпис) от лицето, с изписани трите му имена и дата;</p> <p>6. предвиди, че когато автобиографията съдържа повече от една страница, документът се подава в архивен файл .zip, .rar или .7z с последователно номерирани изображения и еднакво наименование на файловете;</p> <p>7. уточни, че когато лицата в екипа ще бъдат определени след подписване на договора за БФП, към заявлението се представя декларация от кандидата и съответните членове, че ще определят и представят състава на екипа в срок, определен от УО, преди старта на дейностите по проекта;</p> <p>8. уточни, че ако предложените лица се откажат в периода на разглеждане или оценка на проекта, кандидатът следва в писмен вид да уведоми УО и да представи нова автобиография на заместник-експерт, без това да се счита за промяна на проекта, при условие че новото лице притежава равностоен или по-висок опит и квалификация;</p> <p>9. предвиди, че всяка автобиография следва да бъде придружена с писмено решение или потвърждение от съответния член на оперативната група по т. 2, букви „в“, „г“, „д“, „е“ или „ж“ от Раздел 7, удостоверяващо, че лицето е предложено и одобрено от него за участие в екипа;</p> <p>10. уточни, че при липса на такова решение Управляващият орган може да изиска допълнително писмено потвърждение или декларация от кандидата или съответния член за удостоверяване на валидността на информацията.</p> <p>Така ще се осигури предвидим и прозрачен ред за представяне на автобиографиите, ще се уреди процедурата при промяна на екипа и ще се избегнат неясноти относно времето, формата и</p>	<p>52. Към пакета с документи по процедурата са разработени указания за попълване на заявлението в CEY, в т.ч. за</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>начина на определяне на лицата, участващи в изпълнението на новаторския проект.</p> <p>Предложение № 52</p> <p>„3. Документите се прилагат към заявлението за подпомагане във формат, указан в Раздел 16 „Изискуеми документи, в т.ч. документи, доказващи съответствие с критерии за подбор“. Оригиналите на документите се съхраняват от кандидата и се представят при поискване.“</p> <p>Текстът не определя какво означава „прилагане“ на документ в контекста на електронното заявление и не урежда задълженията за съхранение на оригинали, когато документите принадлежат на отделните членове на оперативната група. В периода на общественото обсъждане няма отворен достъп до формуляра в СЕУ, поради което не може да се установи как ще се осъществява техническото прикачване на файловете, дали за всеки документ има отделно поле и как се обозначава кой член е негов подател.</p> <p>Особено неясно е задължението за „съхраняване на оригиналите от кандидата“, когато:</p> <ul style="list-style-type: none"> – даден документ (напр. счетоводен, лицензионен, научен или правен) е собственост на член на групата и е част от неговата одитна следа, като оригиналът се съхранява при него съгласно Закона за счетоводството, ЗКПО или вътрешни одитни правила; – кандидатът разполага само със сканирано копие или електронен файл, но не и с оригинала; – документът е електронен и се издава чрез онлайн система (банка, публичен регистър, РИОСВ, НАП и др.), без възможност за изтегляне на подписан файл, а достъпът се 	<p>прилагане на изискуеми документи.</p>
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>осъществява чрез електронен идентификатор или динамична връзка.</p> <p>Тези случаи правят невъзможно реалното изпълнение на задължението за съхранение в оригинал само от кандидата.</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 3, като:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. уточни, че под „прилагане“ се разбира електронно качване (upload) на съответните файлове в СЕУ, като за всеки документ се посочва членът на оперативната група, който го предоставя; 2. разграничи отговорностите за съхранение, като посочи, че: <ul style="list-style-type: none"> – оригиналите на документите, издадени от или за член на групата, се съхраняват от този член като част от неговата собствена одитна следа; – кандидатът съхранява копия или електронни версии на представените документи, които удостоверяват комплектността на заявлението; – при поискване от УО кандидатът осигурява достъп до оригиналите чрез съответния член, който ги притежава; 3. уточни, че при документи, издадени в електронна форма, кандидатът и съответният член са длъжни да съхраняват оригинала във формата, в който е издаден, заедно с метаданни или идентификатор, позволяващ проверка на електронния подпис или източника (напр. QR код, хеш стойност, уникален номер); 4. предвиди, че когато документът е издаден чрез електронна услуга, без възможност за изтегляне на подписан файл, се съставя протокол или декларация от съответния член, удостоверяваща датата, източника и начина на получаване, която се съхранява заедно с документа; 	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>5. уточни, че при сканирани документи кандидатът съхранява копието в електронен вид, а оригинатът се пази от лицето, при което се намира документът;</p> <p>6. предвиди, че при проверка на място УО може да изиска представяне на оригиналите на мястото на съхранение, независимо дали това е при кандидата или при отделен член на оперативната група;</p> <p>7. предвиди, че прикачените файлове в СЕУ трябва да бъдат ясно наименовани, включвайки номера на приложението и наименование на лицето, което ги представя (например „Приложение_3_Декларации_ЗП_Иванов.pdf“).</p> <p>Така ще се осигури реалистично и правно издържано разпределение на отговорностите за съхранение на оригиналите, ще се премахне противоречието между задълженията на кандидата и правото на собственост върху документите на отделните членове и ще се гарантира пълна проследимост на одитната следа по всеки представен документ.</p>	
7	Петко Симеонов „Български органик фуудс“ ООД	23.10.2025 г.	<p>В раздел XII, т. 2, буква „г“ от проекта на Насоките са посочени като допустими следните разходи:</p> <p>„разходи за закупуване на препарати за растителна защита, торове, семена, посевен и посадъчен материал, фуражи, медикаменти и лабораторно оборудване.“</p> <p>Тази формулировка не включва изрично реактиви и лабораторни консумативи, необходими за провеждане на научни изследвания и анализи от партньорите (например институти и университети).</p> <p>Същевременно, съгласно т. 3, буква „д“, общият размер на разходите за „услуги – проучвания, анализи, изследвания, тестове“ е ограничен до 50 000 евро, което практически</p>	Приема се. Текстът е допълнен.

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>ограничава възможността научните партньори да изпълняват пълноценно своите аналитични дейности в рамките на проекта, особено когато анализите изискват значителни количества консумативи и реактиви.</p> <p>Аргументация:</p> <p>Научните организации често разполагат с необходимото лабораторно оборудване, но за реалното изпълнение на изследователските дейности са им нужни:</p> <ul style="list-style-type: none"> - реактиви, филтри, колони и разтворители; - стандартни вещества, стъклария, лабораторни съдове; - консумативи за аналитична техника. <p>Тези материали:</p> <ul style="list-style-type: none"> - представляват преки и необходими разходи за изпълнение на проекта; - не са услуги, а материали, вложени в реална изследователска дейност; - са основен компонент от разходите на научните партньори, когато апаратурата е налична. <p>Без изричното им включване като допустим разход, ще бъде възпрепятствано реалното участие на научните институти и изпълнението на иновационните цели на интервенцията.</p> <p>Предложение за редакция:</p> <p>Предлагаме следната промяна в Раздел XII, т. 2, буква „г“:</p> <p>„Разходи за закупуване на препарати за растителна защита, торове, семена, посевен и посадъчен материал, фуражи, медикаменти, лабораторни реактиви и консумативи, както и лабораторно оборудване, необходими за изпълнение на дейностите по проекта.“</p> <p>Очакван ефект:</p> <p>Приемането на горната редакция ще:</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<ul style="list-style-type: none"> - осигури яснота и предвидимост при планиране на разходите от научните партньори; - даде възможност за реално провеждане на лабораторни изследвания с практическа стойност; - предотврати нееднозначно тълкуване на насоките за кандидатстване; - насърчи ефективното сътрудничество между производители и научни организации, което е основна цел на ЕПИ. 	
8	Константин Харалампиев	23.10.2025 г.	<p>Привет,</p> <p>Имаме следните предложения/въпроси (коментари) във връзка с процедурата за подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от СПРЗСР 2023 – 2027 г.</p> <p>1. Определен размер на възнаграждения - вместо твърда ставка, която представлява средно отчетено възнаграждение по икономическа дейност да се приложи обхват от-до като се увеличи тавана (препоръка);</p> <p>2. Задължение един човек да участва само в един проект (екип) - да отпадне, като се зададат ясно дефинирани дейности и период на изпълнение, вкл. при отчитането (счетоводни справки), т.к. е допустимо едно лице да не е 100% ангажирано по даден проект, а правилата го ограничават да участва с експертиза по други проекти (екипи) – Възражение;</p>	<p>1. Всички разходи за възнаграждения са ограничени до конкретен размер, което не ограничава използване на по-ниски стойности от оперативните групи и техните членове.</p> <p>2. Няма ограничение за едно лице да участва в екипа по друг проект при спазване на трудовото законодателство и Условията за кандидатстване по процедурата.</p>

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>3. Допустима ли е изработката на софтуер вътрешно от партньор, за което да се признаят разходи за възнаграждение, когато този софтуер е част от резултатите (deliverables) на иновативното решение (въпрос или препоръка) и може да се докаже "компетентност" чрез КИД от справка към НСИ и/или друг способ (договор, презентация, дипломи, фактуриране на софтуерни лицензи и т.н.).</p> <p>Благодаря предварително за отговорите.</p>	3. Допустимо е.
9	Иванка Душкова	23.10.2025	<p>Защо представителите на земеделските производители и консултанта не могат да са част от екипа? Това според мен е неравнопоставено.</p> <p>Почти във всяка оперативна група има представител, който е по ЗОП, а това е доста сложна и скъпа процедура. Можете ли да я предвидите като допустим разход за членовете на гражданското дружество?</p>	<p>Няма ограничение участниците в оперативната група земеделски стопани и индивидуални консултанти да могат да участват в екипа на проекта.</p> <p>Участниците в оперативната група, които са възложители по ЗОП, са отговорни за провеждане на процедурите по силата на националното законодателство.</p> <p>Административните разходи са допустими само за кандидата, т.е. дружеството по ЗЗД, като процент от разходите за координатор на проекта.</p> <p>Разходи за закупуване на МПС не са допустими, но наемане на</p>

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>За инвестиционните разходи не става ясно дали е допустимо закупуването на МПС, което е наложително за доста дейности в селското стопанство? До момента това беше недопустимо по повечето мерки от ПРСР. Може ли да се коментира допълнително такава възможност ? Ако не може да бъде инвестиция, може ли да се използва такава услуга?</p> <p>Защо подготвителната мярка не е описана като възможен опит в областта на иновациите? Има и други програми, които са иновативни освен посочените две мерки, например проекти по мярка 19.3. Какво е основанието те да не се смятат за иновации, въпреки че прилагат доста иновативни методи?</p>	<p>МПС за целите на проекта не е ограничено, при условие, че е обосновано и представлява разход по точка 2, буква „д“ от раздел 12 „Допустими разходи“ от Условието за кандидатстване.</p> <p>Осигуряването на предимство по критериите за подбор е решение на КН на СПРЗСР 2023 – 2027 г. и не е предмет на обществено обсъждане.</p>
10	Сдружение“ Асоциация на малките и средни земеделски производители в България“	23.10.2025	<p>Във връзка с публикуваните Насоки за публично обсъждане, считаме, че проекта на Насоките въвежда необичайни за бизнес-средата ограничения, за което представяме следното становище:</p> <p>1. Като възможни участници в оперативната група се посочват индивидуални съветници. В тази категория се включват професори и доценти от институти по животновъдство и растениевъдство, които се очаква да са двигателите на иновационни идеи, свързани с адаптация на нови сортове и иновативните технологии за приспособяване на културите към климатичните условия, хранене и отглеждане на животните. Въпреки това, в проекта на насоките, не е създадена възможност за заплащане и възстановяване на разходи на индивидуални съветници от научните среди. Никъде в допустимите разходи (раздел 12) не е създадена адекватна</p>	<p>1. Възнагражденията за всички участници в екипа на оперативната група са определени съгласно средните за страната възнаграждения по икономически дейности, съгласно НСИ, без да се дава приоритет на едни участници пред други, когато участват в една и съща категория.</p>

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>възможност за финансиране на възнагражденията на учени от институтите, които са членове на оперативни групи в ролята си на индивидуални съветници.</p> <p>2. Силно ограничена е възможността за привличане на висококвалифицирани специалисти към иновационните проекти чрез изискването лицата, които участват в проекта да са наети само на трудово или служебно правоотношение. Привидно е включена като възможност и привличането на специалисти по граждански договор, но тази възможност е силно и нелогично орязана до 10 часа седмично. Елементарната аритметика показва, че един професор от университет попадащ в категорията "Професионални дейности и научни изследвания", би получил възнаграждение от 757.60 лв брутно месечно (18.94 лв. x 10 часа/седм. x 4 седм.= 757,60 лв). Още "по-неприлична" е ситуацията с възнагражденията за административни специалисти, които биха се занимавали със заявки за плащане, отчети, оферти, плащания по проекта и др. изискващи се документи. За административен специалист на граждански договор брутното месечното възнаграждение е 458.80 лв (11.47 x 10 x 4 = 458,80 лв.). Това е възнаграждение, което по никакъв начин не отговаря на експертизата и опита на квалифициран научен работник или административен специалист. Силно орязаната възможност на гражданските договори - до 10 часа седмично - и неадекватното възнаграждение произлизащо от нея, по- скоро би отблъснала висококвалифицирани специалисти и учени от участие в оперативните групи за иновации.</p> <p>Не виждаме никакъв смисъл, след като вече веднъж е поставен таван на възнагражденията (в таблица 1 от Насоките),</p>	<p>2. Условието за наемане на членовете на екипа в оперативната група са съобразени с трудовото законодателство в страната. Предвидената възможност за наемане на представители в екипа на граждански договор е само за ангажименти с малка продължителност в рамките на проекта. За целите на проекта лица, определени като екип могат да бъдат наемани на 2- часов или 4-часов работен ден на трудов договор за определен период от време или</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>да се поставя второ допълнително ограничение и за вида на договора.</p> <p>Предлагаме, подхода на Управляващия орган да бъде малко повече ориентиран към резултати и по-малко ограничаващ към подхода за привличане на съответните учени и специалисти. В края на сметка, това, което има значение е какъв резултат ще се постигне със съответните проекти - ще се създадат ли иновации, които да продължат да се прилагат и след приключването на проектите, защото носят реална добавена стойност за фермерите. А това няма как да бъде постигнато без висококвалифицирани специалисти, които би трябвало да са в основата на иновациите и на тази интервенция.</p> <p>Предлагаме да отпадне ограничението от 10 часа седмично за граждански договори, още повече, че то е в противоречие на целта на гражданския договор, които се сключва за извършване на "определена работа", а не за предоставяне на "определено време".</p> <p>3. Орязана е и възможността за привличане на висококвалифицирани специалисти за координатори на иновационните проекти. Отново чрез ограничаващото изискване за наемане на координатори само на трудов договор.</p> <p>Мотивите ни тук са следните:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Естеството на самата работа не изисква ежедневна трудова заетост, тя е по-скоро "проектна дейност", която се изпълнява на етапи и е обвързана с определени резултати. - Никой висококвалифициран специалист няма да напусне постоянната си работата, за да бъде нает на временна работа по проект за иновации. Това ограничава възможните кандидати за координатори до незаети лица. Всеизвестна истина е, че 	<p>за целия период на изпълнение на проекта.</p> <p>3. Координаторът е отговорен за цялостното изпълнение на новаторския проект и администриране на оперативната група. В условията за кандидатстване е предвидена възможност и за по-малко от 8 часа заетост по преценка на кандидата. С оглед на дългосрочния ангажимент на координатора е</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>недостига на персонал е повсеместен. На този фон може да се очаква, че незаети са основно лицата, които не искат да работят, а не тези които искат, но не могат да си намерят работа (както беше преди години). До тези хора ли искате да ограничите възможностите за наемане на координатори по проектите?</p> <p>Поради това, предлагаме, да се даде възможност за включване на координатори по проектите на граждански договор без да се залагат допълнителни ограничения за часове и продължителност.</p> <p>4. Ограничена е възможността за включване на земя по проектите, като за трайни насаждения се изискват дългосрочни арендни договори. Въпреки, че заместник - министър Василева каза на работната група, че това изискване може да отпадне, то не е премахнато напълно. Моля да имате предвид, че определението "трайни насаждения" включва не само овощни култури, но и някои полски, етерично маслени и фуражни култури, за които обичайната земеделска практика е да се засаждат на площи с едногодишни договори. Предлагаме ограничение за аренден договор или да отпадне изцяло или да се ограничи само до "овощни насаждения".</p>	<p>предвидено сключване на трудов договор съобразно трудовото законодателство.</p> <p>4. Приема се по принцип. Няма изискване за дългосрочни договори в Условиата за кандидатстване.</p>
11	Асоциация на българските Но-тильри (АБНТ)	23.10.2025 г.	Бележка 1: Изискване за опит на координатора на проекта Съгласно Раздел 13, т. 5 от Условиата за допустимост на разходите се изисква координаторът да притежава най-малко средно образование и най-малко една година опит в администриране на проекти, финансирани със средства от ЕС.	1. Приема се частично. Текстът е прецизиран.

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>В Условието за кандидатстване и Приложение А (т. Б.1, буква „а“) обаче не са уточнени документите, с които следва да се докаже този опит. Липсата на яснота по този критерий би затруднила намирането на подходящи специалисти, тъй като се очаква да бъдат финансирани над 100 оперативни групи.</p> <p>Предложение:</p> <p>Да се разшири обхватът на допустимия опит, като освен администриране на проекти, финансирани от ЕС, да бъдат признати и следните:</p> <ul style="list-style-type: none"> • участие в проекти, финансирани с национални или европейски средства; • опит на лица, които са били управители или членове на стопанства, изпълнявали проекти по ПРСР или СПРЗСР; • опит в администриране или изпълнение на други форми на подпомагане в земеделието (вкл. директни плащания). <p>В случай че координаторът притежава диплома за висше образование, да не се изисква допълнително доказателство за 1 година опит.</p>	
		<p>Бележка 2: Ограничение на ангажираността по граждански договори (Раздел 13, т. 7.1)</p> <p>Съгласно т. 7.1 от Раздел 13 „Условия за допустимост на разходите“, лица, ангажирани по граждански договор в рамките на повече от една оперативна група, не могат да изпълняват дейности над 10 часа седмично (около 500 часа годишно).</p> <p>Бележка: Това ограничение би създало сериозни затруднения за експертите, участващи в няколко проекта, особено за преподаватели и специалисти от университетите и НССЗ, които имат капацитет да подпомагат повече от една група.</p>	<p>2. Не се приема. Условието за наемане на членовете на екипа в оперативната група са съобразени с трудовото законодателство в страната. Предвидената възможност за наемане на представители в екипа на граждански договор е само за ангажименти с малка продължителност в рамките на проекта. За целите на проекта</p>

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Предложение:</p> <p>Да отпадне фиксираното ограничение за часове и да се замени с изискване за спазване на Кодекса на труда и ЗДСл, като всеки участник удостоверява, че няма нарушение на трудовото законодателство.</p> <p>Така ще се гарантира баланс между контрола и реалната възможност за участие на квалифицирани експерти.</p> <hr/> <p>Бележка 3: Обезпечение за авансово плащане (Раздел „Финансови условия“)</p> <p>В настоящия проект на Условия за изпълнение е предвидено единствено обезпечение под формата на банкова гаранция. Съгласно чл. 28, ал. 1 от Наредба № 4 от 25.10.2024 г., съществува и алтернативна възможност – представяне на запис на заповед „без протест“ и „без разноски“.</p> <p>Предложение:</p> <p>Да бъде включена и тази втора възможност за обезпечение, с цел улесняване на бенефициентите и намаляване на административната тежест.</p> <hr/> <p>Бележка 4: Преки инвестиционни разходи – уточнение на характера на активите</p> <p>В Приложение А към Условията за изпълнение, т. Б.3 „Преки разходи, необходими за изпълнение на новаторския проект“, е посочено, че се представят документи като:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „данъчен амортизационен план за предходната финансова година за използваните активи“; • „инвентарна книга“; • „декларация от доставчика, че активите не са втора употреба“. 	<p>лица, определени като екип могат да бъдат наемани на 2-часов или 4-часов работен ден на трудов договор за определен период от време или за целия период на изпълнение на проекта.</p> <p>3. Не се приема. Съгласно чл. 28, ал. 2, в Условията за кандидатстване се посочват условията за предоставяне на авансово плащане.</p> <p>4. Раздел 12 „Допустими разходи“ следва да отговарят на условието за дълготрайни активи (материални/или нематериални в случаите на софтуер).</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>От формулировката не става ясно дали се изисква преките инвестиционни разходи задължително да представляват дълготрайни материални активи (ДМА), или могат да включват и други видове разходи – напр. оборудване с краткотраен характер, инструменти, системи, софтуер, специализирани уреди и др.</p> <p>Въпрос:</p> <p>Моля за потвърждение дали разходите по Раздел 12, т. 3 („Преки инвестиционни разходи“) са ограничени единствено до ДМА по смисъла на Закона за счетоводството, или е допустимо да включват и други активи, използвани за целите на проекта, независимо от срока на амортизация.</p> <hr/> <p>Бележка 5: Прилагане на минималната работна заплата</p> <p>Съгласно Раздел 13, т. 5 от Условията за допустимост на разходите, възнаграждението на координатора се изчислява на база три минимални работни заплати.</p> <p>Въпрос:</p> <p>В случай че проектът се подава през януари 2026 г., коя минимална работна заплата следва да бъде приложена при изчисляване на възнаграждението –</p> <ul style="list-style-type: none"> • тази, действаща към момента на подаване на проекта (т.е. 2026 г.), или • тази за 2025 г., когато са утвърдени Условията за кандидатстване? <p>Ясното определяне на момента, към който се прилага МРЗ, е от значение както за коректното остойностяване на бюджета, така и за избягване на бъдещи финансови корекции.</p> <hr/>	<p>5. Изискването в т. 5 от раздел 13 „Условия за допустимост на разходите“ от Условията за кандидатстване се отнася за актуалната към момента на кандидатстване минимална работна заплата, съгласно действащо ПМС за определяне на минимална работна заплата.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Бележка 6: Към Раздел 16, т. 6 от Условието за кандидатстване – предварително представяне на информация за екипа</p> <p>Съгласно Раздел 16, т. 6 от Условието за кандидатстване, кандидатите следва да представят информация за лицата, които ще бъдат наети за изпълнение на дейностите по проекта, включително техните автобиографии, още на етап подаване на проектното предложение.</p> <p>Считаме, че това изискване значително затруднява процеса на кандидатстване, тъй като към този момент оперативната група често все още не е финализирала подбора на конкретните експерти и изпълнители. В много случаи изборът на лица зависи от:</p> <ul style="list-style-type: none"> • одобрението на проекта, • реалните срокове и график на дейностите, • и наличието на подходящи специалисти към момента на старта на проекта. <p>Предложение:</p> <p>Да се даде възможност кандидатите да заявяват на етап кандидатстване само броя, профила и необходимите компетентности на предвидените експерти, без задължение за посочване на конкретни имена и автобиографии.</p> <p>Конкретните лица и техните автобиографии могат да бъдат представени на по-късен етап – при подписване на административния договор или при първото искане за плащане.</p> <p>Това би осигурило повече гъвкавост и реализъм при планирането, както и по-широк достъп на оперативните групи до квалифицирани специалисти, без административно ограничение още при кандидатстването.</p>	<p>6. Екипът е ключов за изпълнението на плана за новаторски проект на оперативната група и следва да е сформиран към датата на подаване на заявлението за подпомагане, тъй като има отношение към оценката на проекта.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

12	Емил Цвятков	23.10.2025 г.	<p>Предложение № 1</p> <p>Управляващият орган да прецизира съдържанието на Условието за изпълнение, като предвиди задължително публикуване на проект на административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по интервенция П.Ж.1.</p> <p>Липсата на типова форма на договора поставя кандидатите в невъзможност да вземат информирано и обосновано решение за участие, тъй като не им е известно при какви конкретни правни и финансови условия ще се ангажират да изпълняват проекта. Кандидатът, който впоследствие ще стане бенефициент, следва да бъде предварително запознат с клаузите, уреждащи неговите задължения, основанията за прекратяване, санкции, промени и финансови последици.</p> <p>Непубликуването на проекта на договора ограничава прозрачността на процедурата и създава предпоставки за неравнопоставеност между кандидатите. Липсата на яснота относно съдържанието на договора затруднява оценката на рисковете, финансовите задължения и степента на отговорност, които се поемат с подписването му. Това е в противоречие с основните принципи на прозрачност, правна сигурност и добросъвестно управление, заложили в Регламент (ЕС) 2021/2116 и в Наредба № 4 от 25.10.2024 г., които изискват ясни, предвидими и публично достъпни правила за предоставяне и изпълнение на финансовата помощ.</p> <p>С оглед на това Управляващият орган следва да осигури пълна прозрачност и предвидимост, като публикува проект на административния договор заедно с Условието за изпълнение, така че всеки кандидат да може предварително да се запознае с</p>	<p>1. Следва да имате предвид, че всички права и задължения на кандидата/бенефициента са предвидени в Наредба № 4/2024 г. и Насоките за кандидатстване (Условия за кандидатстване и Условия за изпълнение).</p> <p>Административният договор не съдържа условия, различни от посочените в цитираните документи или други нормативни актове, приложими за подпомагането по този прием. Съгласно чл. 14, ал. 2 на Наредба № 4/2024, проект на административен договор следва да бъде предоставен едва след издаване на административен акт за одобрение.</p>
----	--------------	---------------	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>договорните клаузи, които ще бъдат задължителни при одобрение на проекта.</p> <p>Предложение № 2 Управляващият орган да прецизира текста на т. 3 от раздел 1, като предвиди уведомяване само на Държавен фонд „Земеделие“ – Разплащателна агенция при прекратяване на дейностите по проекта. Дублираното изискване за уведомяване едновременно на УО и наДФЗ не произтича от Наредба № 4 от 25.10.2024 г., тъй като оперативното изпълнение, контролът и администрирането на плащанията са делегирани изцяло наДФЗ. Уведомяването следва да се извършва чрез СЕУ до Разплащателната агенция, която по служебен път информира Управляващия орган. Това би осигурило единна комуникация, по-малко административна тежест и избягване на противоречиви действия между двете институции.</p> <p>Предложение № 3 Управляващият орган да прецизира текста на т. 3.1 от раздел 1, като изясни какво се разбира под „очакван резултат“ и по какъв ред ще се установява неговото непостигане. Да се уточни дали оценката ще се извършва въз основа единствено на информацията в поле 11 „Очаквани резултати“ от Приложение 4 „План за новаторски проект“ или ще се вземат предвид и други раздели на Плана, като „Дейности“, „График на изпълнение“ и „Индикатори“.</p>	<p>2. Комуникацията между бенефициента иДФ „Земеделие“ и УО се осъществява чрез СЕУ. Административният договор ще бъде тристранен поради което е необходимо комуникацията да протича между трите страни, още повече УО има ангажимент да докладва за напредъка по изпълнение на проекта към ЕК чрез мрежата за ОСП, в т.ч. за проекти, които няма да бъдат изпълнени по определена причина.</p> <p>3. Текстът е достатъчно ясен като преценката относно невъзможността за изпълнение на резултата е на оперативната група, която на практика го залага към момента на подаване на заявлението.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Ако се предвижда резултатът да се оценява на база на повече от едно поле или на съвкупност от данни в Плана, това следва задължително да бъде посочено изрично в пояснението към т. 3.1, за да се осигури яснота, предвидимост и равнопоставеност при тълкуването от страна на бенефициентите и контролните органи.</p> <p>Оценката за постигане или непостигане на очакваните резултати следва да се извършва въз основа на обективни показатели, извлечени от данните в Приложение 4 „План за новаторски проект“, включително степента на реализиране на предвидените дейности, съответствието между заложените и постигнатите количествени резултати, изпълнението на приложимите индикатори от Условието за кандидатстване и наличието на обосновани причини за евентуални отклонения. Констатацията за непостигане на резултати следва да се извършва от Държавен фонд „Земеделие“ – Разплащателна агенция след административна проверка или проверка на място, въз основа на документални доказателства, предоставени от бенефициента.</p> <p>Предложение № 4</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста на т. 4.1 от раздел 1, като отстрани очевидната техническа грешка в израза „СЕУ, наричана по-нататък (СЕУ чрез индивидуалния си профил“, тъй като изречението е граматически неправилно и води до неяснота.</p> <p>Следва също да се изясни конкретният ред и начин на работа със Системата за електронно управление (СЕУ) при подаване на искане за промяна на административния договор. В Условието за изпълнение не е приложено ръководство или</p>	4. Приема се.
--	--	--	---------------

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>указание, което да описва функциите на системата, начина на достъп, структурата на профила на бенефициента и възможностите за прикачване на документи.</p> <p>Без такова описание липсва прозрачност и предвидимост за начина, по който ще се осъществява комуникацията между бенефициента и администрацията по време на изпълнението на проекта. Това създава затруднения при реалното прилагане на електронното управление и може да доведе до различни тълкувания и неравнопоставеност между бенефициентите.</p> <p>Необходим е ясен и публично достъпен документ (приложение или указание), който да дефинира процеса на подаване на искане за промяна чрез СЕУ, като се опише техническият достъп, възможностите за подаване на файлове и начинът на проследяване на обработката на подаденото искане.</p> <p>Предложение № 5</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста на т. 7.4 от раздел 1, като изясни какво се разбира под „конкретна дейност“, за чието изпълнение бенефициентът или партньорът е отговорен.</p> <p>Следва да се уточни дали „дейност“ означава една от трите допустими дейности, посочени в Раздел 10, т. 1 от Условието за кандидатстване, а именно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Осъществяване на сътрудничеството във връзка с изпълнение на новаторския проект. 2. Преки дейности за изпълнение на новаторския проект. 3. Дейности, свързани с разпространение на резултатите от проекта. <p>Или дали се има предвид конкретна поддейност, етап или изпълнителска задача, описана в Приложение 4 „План за новаторски проект“.</p>	<p>5. Дейностите/разходите, подлежащи на провеждане на обществени поръчки са посочени в ЗОП.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Неяснотата относно това коя дейност се счита за „конкретна“ води до затруднения при определяне на отговорното лице за възлагане на обществена поръчка и създава риск от неправилно прилагане на Закона за обществените поръчки или на реда за избор с публична покана, както и от финансови корекции при последващ контрол.</p> <p>Предложение № 6 Управляващият орган да прецизира текста на т. 7.5 от раздел 1, като уточни къде е публикуван документът „Процедура за осъществяване на последващ контрол върху обществени поръчки и процедури за избор с публична покана“ и кой орган е негов утвърдител. В настоящия комплект Условия за изпълнение не е включено такова приложение, нито е посочено място за достъп (уебсайт на ДФЗ-РА, СЕУ или друг официален източник). При липса на публикувана процедура бенефициентите не могат да изпълнят задължението си по т. 7.5, тъй като нямат информация за сроковете, етапите и формата на контрол. Следва да се осигури публичен достъп до актуалната процедура – като приложение към Условията за изпълнение или чрез официална препратка в текста, посочваща точния интернет адрес, на който документът е достъпен. Това ще гарантира прозрачност, равнопоставеност и възможност за реално спазване на изискванията от страна на всички бенефициенти.</p> <p>Предложение № 7 Управляващият орган да прецизира текста на т. 7.6 от раздел 1, като уточни кои са „указанията на ДФЗ – РА“, прилагани при</p>	6. Приема се.
--	--	---	---------------

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>възлагане на обществени поръчки за изпълнение на дейностите по одобрения проект, и къде са публикувани.</p> <p>В Условиата за изпълнение липсва приложение с такива указания или препратка към официален източник, чрез който бенефициентите могат да се запознаят с тях. При това положение изискването за спазването им не може да се прилага, тъй като не е осигурен публичен достъп до съдържанието им и не е ясно коя версия ще се счита за задължителна.</p> <p>Следва да се осигури публичност и достъп до действащите указания наДФЗ – РА чрез включването им като приложение към Условиата за изпълнение или чрез посочване на конкретен електронен адрес, на който са публикувани. Това ще гарантира правна сигурност, предвидимост и равнопоставеност между бенефициентите.</p> <p>Предложение № 8</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста на т. 10 и 11 от раздел 1, като осигури яснота и съответствие с Наредба № 4 от 25.10.2024 г. относно основанията за отказ, намаление, оттегляне и възстановяване на финансовата помощ.</p> <p>Разпоредбата на т. 10 е твърде обща и не указва кои конкретни случаи от Наредбата се прилагат при оттегляне на помощта, което създава несигурност за бенефициентите относно обхвата на санкционните основания.</p> <p>По отношение на т. 11 и подточките 10.2 и 10.3 следва:</p> <p>– По т. 10.2: Да се изясни, че контролът и санкциите се прилагат както при нарушения на Закона за обществените поръчки, така и при нарушения на процедурите за избор с публична покана, утвърдени от Държавен фонд „Земеделие“ – Разплащателна</p>	<p>7. Указанията наДФЗ-РА се съдържат в Процедурата за осъществяване на последващ контрол върху обществени поръчки и процедури за избор с публична покана.</p> <p>8. Не е необходимо да се транспонират текстове от Наредба № 4 от 2024 г., която ясно посочва хипотезите при които Държавен фонд „Земеделие“, оттегля цялата или част от предоставената финансова помощ.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>агенция. В Наредба № 4 не е предвиден отделен член, който урежда конкретно публичната покана, поради което следва изрично да се включи позоваване на този ред, за да се избегне тълкуване, че той не подлежи на контрол или че не попада в хипотезите на чл. 51, свързан с нарушения на реда за възлагане.</p> <p>– По т. 10.3: Да се уточни, че неизпълнението на дейности по проекта се разглежда съгласно чл. 50 от Наредбата – като част от общите основания за непълно или неизпълнено задължение по административния договор, а не като самостоятелна хипотеза, въведена извън обхвата на наредбата.</p> <p>Необходимо е Управляващият орган да приведе съдържанието на т. 10 и 11 в пълно съответствие с разпоредбите на чл. 49–56 от Наредба № 4 от 25.10.2024 г., като се осигури ясно и предвидимо разграничение между случаите на оттегляне, намаление и възстановяване на финансовата помощ, включително при нарушения, свързани с процедурите по избор на изпълнители.</p> <p>Предложение № 9</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста на т. 1 от раздел 2, като осигури яснота и нормативна обосноваост на изброените видове плащания – „авансово, междинни, годишни и окончателно плащане“.</p> <p>В Наредба № 4 от 25.10.2024 г. не са въведени или дефинирани отделни категории плащания с такива наименования. В нея е уреден единствено общият ред за изплащане, отказ, намаление или оттегляне на помощта (чл. 47 и чл. 48), без разграничаване на авансови, междинни или годишни плащания.</p> <p>В проекта на Условията за изпълнение липсва и отделен раздел или приложение, съдържащо описание на условията,</p>	<p>9. Плащанията на одобрените заявления за подпомагане са авансово, междинно и окончателно плащане съгласно раздел III „Авансово плащане“ и раздел IV „Междинно и окончателно плащане“ на Наредба № 4 от 25.10.2024 г. за реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, за сключване и</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>изискуемите документи и сроковете за извършване на всеки вид плащане. Не е приложен и образец на административен договор, в който тези елементи биха могли да бъдат конкретизирани.</p> <p>Поради това бенефициентите не разполагат с достатъчна информация за реда на плащанията, за възможността да заявяват авансово или междинно плащане, нито за изискуемите документи и проценти от стойността на помощта.</p> <p>Следва Управляващият орган да допълни Условието за изпълнение с ясно описание на реда за всяко плащане или, при липса на нормативно основание за разделянето им, да използва единна формулировка, че финансовата помощ се изплаща по реда, определен в Наредба № 4 от 25.10.2024 г. и административния договор.</p> <p>Предложение № 10</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста на т. 2.3 от раздел 2, като изясни правното основание, условията и реда за предоставяне на обезпечение при авансово плащане.</p> <p>В Наредба № 4 от 25.10.2024 г. не е предвидено изискване за обезпечение под формата на банкова гаранция при изплащане на аванс, нито е утвърден образец, приложим за интервенция П.Ж.1. В проекта на Условието за изпълнение липсва и препратка към конкретна страница в Системата за електронно управление (СЕУ), където бенефициентите могат да открият посочения „утвърден образец“.</p> <p>Съгласно чл. 3, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 4 от 25.10.2024 г., Управляващият орган е длъжен да публикува в СЕУ всички документи, приложения, образци и указания, които са част от</p>	<p>изменение на административни договори, за налагане на административни санкции за интервенциите по чл. 73, 74, 75, чл. 77, параграф 1, букви „а“, „в“, „е“ и чл. 78 от Регламент (ЕС) 2021/2115, за условията и реда за изплащане, за отказ за изплащане и намаления на плащанията, и за оттегляне на изплатената финансова помощ за интервенциите по чл. 73, 74, 75, 77 и 78 от същия регламент. Тази информация е посочена и в заповедта за утвърждаване на процедурата.</p> <p>10. Условието за изпълнение на одобрени заявления за подпомагане по отделните процедури отчитат специфични условия за допустимост на кандидати и дейностите, като предвиждат различни условия и изисквания, които не са</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>условията за кандидатстване и изпълнение. Липсата на публикуван образец на банкова гаранция в СЕУ не позволява на бенефициентите да изпълнят това изискване коректно и води до неравнопоставеност при прилагането му.</p> <p>Следва Управляващият орган да осигури публикуването на актуалния образец на банкова гаранция в СЕУ или да включи документа като приложение към Условието за изпълнение, с ясна препратка и дата на утвърждаване от изпълнителния директор на ДФЗ.</p> <p>Предложение № 11</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста на т. 2.3 и т. 2.4 от раздел 2, като осигури пълно съответствие с Наредба № 4 от 25.10.2024 г. относно формите, размера и реда за предоставяне на обезпечение при авансово плащане.</p> <p>Точка 2.3 ограничава възможността за обезпечаване единствено до „безусловна и неотменима банкова гаранция в полза на ДФЗ по образец, утвърден от изпълнителния директор на ДФЗ и публикуван на електронната страница на ДФЗ“.</p> <p>Съгласно Наредба № 4 от 25.10.2024 г., допустимите форми на обезпечение включват както банкова гаранция, така и запис на заповед „без протест“ и „без разноски“ по утвърден образец, което означава, че изискването в Условието за изпълнение неправомерно стеснява предвидените в наредбата възможности и ограничава избора на бенефициентите.</p> <p>Освен това в Условието не е посочен размерът на обезпечението спрямо авансовото плащане, което противоречи на чл. 47, ал. 3 от Наредбата, според който:</p> <p>„Минималният и максималният размер, както и допустимият брой на авансовите плащания през периода на изпълнение на</p>	<p>уредени в Наредба № 4 от 2024 г.</p> <p>В текстът ясно е посочено, че образецът на банкова гаранция е публикуван на страницата на ДФЗ.</p> <p>11. Документът е предвиден във връзка с допустимите кандидати по процедурата, а именно сдружения по реда на ЗЗД.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>одобреното заявление за подпомагане се определят с условията за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане.“</p> <p>Липсата на яснота относно процента, сроковете и реда за освобождаване на обезпечението създава правна несигурност и риск от неравнопоставено прилагане.</p> <p>С оглед на това Управляващият орган следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> – да включи в Условията за изпълнение и двете допустими форми на обезпечение – банкова гаранция и запис на заповед „без протест“ и „без разноски“ по утвърден образец; – да посочи конкретно размера на обезпечението спрямо авансовото плащане и реда за неговото освобождаване; – и да осигури публикуването на утвърдените образци на тези документи в Системата за електронно управление (СЕУ) в съответствие с чл. 3, ал. 2 от Наредба № 4 от 25.10.2024 г. <p>Предложение № 12</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста на т. 3 от раздел 2, като изясни дали изразът „до четири междинни плащания в една календарна година“ включва четвъртото плащане или означава до три включително.</p> <p>Документацията по интервенцията има характера на подзаконов административен акт с външно действие по смисъла на чл. 68, ал. 3 от Закона за подпомагане на земеделските производители и следва да съдържа пълна точност и недвусмисленост. Използването на изрази, които изискват тълкуване „по обичайност“, не отговаря на изискванията за правна сигурност и яснота на административните актове, установени в чл. 4 и чл. 8 от Административнопроцесуалния кодекс.</p>	<p>12. Искания за междинни плащания могат да се подават през месеците януари, април, юли и октомври в рамките на всяка година от изпълнението на проекта.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Необходимо е изрично да се посочи дали четвъртото междинно плащане е включено в лимита, както и дали ограничението се отнася за календарната година или за целия период на изпълнение. Това ще осигури прецизност на разпоредбата и еднакво прилагане от всички бенефициенти.</p> <p>Предложение № 13</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста на т. 4 от раздел 2, като премахне противоречието с т. 3 и осигури съответствие с Наредба № 4 от 25.10.2024 г.</p> <p>В точка 3 е предвидена възможност за подаване на до четири междинни плащания в една календарна година, а точка 4 задължава бенефициента да подаде само едно междинно или годишно плащане за същия период. Двете разпоредби са взаимно изключващи се и не намират нормативно основание в Наредбата.</p> <p>Чл. 47, ал. 3 от Наредба № 4 урежда единствено броя на авансовите плащания, но не въвежда ограничения за междинните. Следователно Управляващият орган следва или да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – премахне ограничението до едно междинно плащане годишно, или – ясно да дефинира условията, при които се допуска повече от едно, включително реда, интервалите и максималния допустим брой. <p>Това ще осигури правна яснота и предвидимост за бенефициентите и ще предотврати противоречивото прилагане на правилата.</p> <p>Предложение № 14</p>	<p>13. Няма противоречие между т. 3 и т. 4.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция II.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Управляващият орган да прецизира последното изречение на т. 5 от раздел „Финансово изпълнение на проектите и плащане“, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> – се премахне ограничението първото междинно искане за плащане да обхваща само дейности и разходи до края на тримесечието, предхождащо подаването му; – се добави текст, който изрично позволява на бенефициента да избере първия отчетен период сред всички допустими варианти (тримесечие, шестмесечие, деветмесечие или дванадесетмесечие), в зависимост от темпа на изпълнение на дейностите; – се предвиди, че избраният период следва да бъде съгласуван с графика на дейностите по проекта и отразен във финансовия план. <p>Мотиви:</p> <p>Настоящата формулировка ограничава избора на бенефициентите и противоречи на по-широката възможност, предвидена в началото на т. 5. Задължението първото искане да е тримесечно не е нормативно обосновано и може да създаде затруднения при реално изпълнение, особено за проекти с по-кратък начален етап на организация и мобилизация. Прецизирането ще осигури гъвкавост, съответствие с текста на наредбата и равнопоставеност между различните видове отчетни периоди.</p> <p>Предложение № 15</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 7 от раздел „Финансово изпълнение на проектите и плащане“, като:</p>	<p>14. Не се приема. Предвиденият механизъм за подаване на заявки за плащане работи и по подмярка 16.1 от ПРСР 2014-2020 г. и позволява предвидимост и навременна обработка на заявките за плащане, респективно регулярно предоставяне на оборотни средства за изпълнение на одобрените проекти, така необходими на оперативните групи/партньорите.</p> <p>15. В чл. 43 (1) от наредба 4 от 2024 г. за интервенция II.Ж.1. „Подкрепа за оперативни</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>– се даде ясно определение дали „годишно плащане“ представлява отделен вид плащане или се счита за междинно плащане с годишен отчетен обхват;</p> <p>– се премахне неясната формулировка „се обединява с едно от междинните плащания“ и се замени с текст, който ясно определя, че бенефициентът може да избере дали да подаде междинно или годишно искане за плащане за дадена година;</p> <p>– се уточни, че когато годишно искане не е подадено, разходите и дейностите от предходния отчетен период могат да се включат в следващото искане, при условие че са извършени и платени в срока по т. 5, както и в рамките на допустимия период на изпълнение на договора.</p> <p>Мотиви:</p> <p>Формулировката на т. 7 не позволява еднозначно тълкуване и създава несигурност за бенефициентите относно вида, броя и обхвата на плащанията. Не е ясно кога се счита, че е подадено „годишно плащане“, нито какво означава неговото „обединяване“ с междинно. Това може да доведе до неправилно прилагане на правилата, забавяне на плащания и противоречия с Наредба № 4 от 2024 г. Прецизирането ще осигури яснота относно правата и задълженията на бенефициентите при планиране на отчетните периоди и подаване на искания за плащане.</p> <p>Предложение № 16</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 11 от раздел „Финансово изпълнение на проектите и плащане“, като:</p> <p>– се въведе краен срок за подаване на искане за плащане при настъпване на обстоятелствата по т. 3 от Раздел 1 „Техническо изпълнение на проектите“;</p>	<p>групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ е предвидена възможност за годишно плащане.</p> <p>16. Не се приема. УО не намира основание за определяне на срок в контекста на разпоредбата на т. 11.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>– се определи редът и начинът за подаване на това искане, така че да е съгласуван с реда за междинните и годишните искания за плащане;</p> <p>– се уточни, че искането може да обхваща само разходите, извършени и платени до датата на установяване на обстоятелствата по т. 3, като се предвиди ясно правило относно допустимостта на тези разходи и времето на тяхното плащане;</p> <p>– се осигури съгласуваност между тази точка и т. 5–6 относно сроковете и условията за допустимост на плащанията.</p> <p>Мотиви:</p> <p>Настоящият текст не съдържа срок за подаване на искане при настъпване на обстоятелства по т. 3 от Раздел 1, нито изисквания за условията и времето на плащане на включените разходи. Липсата на тези елементи води до различни тълкувания и несигурност при прекратени или спрени проекти. Прецизирането ще осигури единен ред за всички видове плащания, яснота относно допустимостта на разходите и правна сигурност при обработката на такива искания.</p> <p>Предложение № 17</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 13 от раздел „Финансово изпълнение на проектите и плащане“, като:</p> <p>– се изясни начинът на финансиране на преките разходи по т. 3 от Раздел 12 „Допустими разходи“ от Условията за кандидатстване, включително връзката между периода на използване на активите и периода на отчитане;</p> <p>– се прецизира дали разходите за амортизации могат да се заявяват и в междинни искания за плащане, когато отчетният период е по-кратък от една календарна година;</p>	<p>17. Бенефициентите могат да заявяват разходи по т. 3 Раздел 12 „Допустими разходи“ в заявките за плащане през януари или на етап окончателно искане за плащане.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>– се осигури съгласуваност с правилата за определяне на отчетните периоди по т. 5 и 7, така че финансирането да не зависи от календарната година, а от реалния период на използване на активите.</p> <p>Мотиви:</p> <p>Текстът създава неяснота относно времето и начина на финансиране на преките разходи и амортизациите. Формулировката „веднъж годишно“ противоречи на уредбата на междинните плащания и ограничава възможността за реално съответствие между отчетния и финансовия период. Прецизирането ще осигури единен подход към всички разходи и ще предотврати различни тълкувания при отчитане на амортизационни разходи.</p> <p>Предложение № 18</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 14 от раздел „Финансово изпълнение на проектите и плащане“, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> – се въведе ясно определение на изключенията, при които разходи за дейности извън съответния отчетен период могат да бъдат възстановени; – се уточни редът и условията за признаване на такива разходи, включително начина на доказване, че дейността обхваща повече от един отчетен период или че е настъпило забавяне по причини, независещи от бенефициента; – се осигури съгласуваност между изключението за амортизациите по т. 14.1 и реда за тяхното финансиране, предвиден в т. 13; – се прецизира връзката на тази точка с т. 5, така че да се избегне противоречие между правилото за плащане „до един 	<p>18. Не се приема. Разпоредбата е достатъчно ясна, като УО не намира основание да прецизира текста съгласно изложените мотиви.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>месец след края на отчетния период“ и възможността за последващо отчитане на разходи по изключенията.</p> <p>Мотиви:</p> <p>Текстът не осигурява достатъчна яснота за допустимостта на разходите, извършени извън отчетния период, и не определя ред за тяхното доказване. Липсва съгласуваност между тази точка, правилата за амортизации и общите срокове за плащане, което може да доведе до различно тълкуване и неравно третиране на бенефициентите. Прецизирането ще гарантира правна яснота и еднакво прилагане на изключенията.</p> <p>Предложение № 19</p> <p>Управляващият орган да прецизира раздел „Мерки за информиране и публичност“, като:</p> <p>Да определи изрично обхвата на информацията, която ДФЗ публикува на електронната си страница по чл. 66 от Наредба № 4 от 2024 г., включително минимално задължително съдържание, източници на данни и периодичност на актуализациите, за да е ясно какви елементи от одобрените заявления подлежат на публичност.</p> <p>Да въведе ясно правило за времевия обхват на задължението за визуализация на подкрепата от датата на сключване на договора до окончателното плащане, както и за периода на мониторинг, ако такъв е приложим, с посочване на крайна дата или събитие, което прекратява задълженията за публичност.</p> <p>Да дефинира терминологично „официален уебсайт“, „електронна страница“ и „официални сайтове в социални медии“, като определи кое е минимално изискуемото онлайн присъствие, в кои канали се публикува информацията и какво</p>	<p>19. Не се приема. Раздел „Мерки за информиране и публичност“ съдържа ясни ангажименти към бенефициентите със съответни препратки към по-подробни условия, посочени в Регламент (ЕС) 2022/129, чиито условия не е необходимо да бъдат транспонирани.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>се приема за изпълнение, когато бенефициентът няма собствен уебсайт.</p> <p>Да установи минимални изисквания за съдържание и обем на „краткото описание на подпомаганата дейност“, включително кои елементи са задължителни, на какъв източник трябва да съответстват и дали описанието следва да се извежда само от конкретни полета на Приложение № 4 „План за новаторски проект“ или е допустима редакция и допълване при запазване на фактологичната вярност.</p> <p>Да прецизира изискването за „открояване на финансовата подкрепа от Европейския съюз“, като уреди конкретни критерии за видимост, позициониране, съотношения и текстови формулировки, както и начин на прилагане в различни носители (уеб, печатни материали, събития).</p> <p>Да определи изрично съдържанието и формулировката на „изявлението, открояващо подкрепата от Съюза“, и да посочи върху кои документи и комуникационни материали се поставя задължително, като се съгласува списъкът с документите, които бенефициентът използва по процедурата.</p> <p>Да разясни изискването „пояснение за ролята“ към емблемата на ЕС и националното знаме, включително дали за изпълнение на това изискване се приема точната словесна формула „Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“.</p> <p>Да осигури единни източници за визуална идентичност, като публикува за задължително използване файл с оригиналните графични елементи и шаблони (логотипи, емблеми, знаме, примерни надписи, указания за позициониране и пропорции), който бенефициентите да използват пряко, за да се избегнат</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>различни тълкувания и грешки при прилагане на изискванията за публичност.</p> <p>Мотиви: липсва достатъчна конкретика относно обхвата, формата, каналите, съдържанието и продължителността на мерките за публичност. Неяснотите създават риск от нееднакво прилагане и санкции при проверки. Прецизирането ще осигури правна сигурност, унифициране на практиката и съответствие с изискванията на процедурата.</p> <p>Предложение № 20</p> <p>Управляващият орган да прецизира Условиата за изпълнение, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> – се въведе ясно правило относно наличието или отсъствието на мониторингов период след приключване на изпълнението на проекта и извършването на окончателното плащане; – при наличие на такъв период да се определи неговата продължителност, съдържание и задълженията на бенефициента по време на мониторинга, включително условията за контрол, отчетност, санкции и публичност; – при отсъствие на нормативно установен мониторингов период да се запише изрично, че задълженията на бенефициента приключват към датата на окончателното плащане, освен ако не е предвидено друго в административния договор или в Наредба № 4 от 2024 г. <p>Мотиви:</p> <p>В действащата редакция на Условиата за изпълнение липсва уредба относно мониторинговия период след окончателното плащане по проекта. Не е определено дали след приключването на дейностите бенефициентът продължава да има задължения за съхранение, отчетност, публичност или контрол. Това води</p>	<p>20. Интервенция П.Ж.1 не е обвързана с период на мониторинг тъй като след приключване на новаторския проект оперативната група спира да функционира тъй като е изпълнила своето предназначение, а именно да реализира новаторския проект и да разпространи информация за резултатите от него сред заинтересовани страни.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>до неяснота при прилагането на разпоредбите, особено в частта за окончателното плащане и последващите проверки. Прецизирането ще осигури яснота относно продължителността на задълженията, ще предотврати различни тълкувания и ще уеднакви практиката с нормите на Наредба № 4 от 2024 г.</p> <p>Предложение № 21</p> <p>Управляващият орган да прецизира раздел „Финансово изпълнение на проектите и плащане“ от Условията за изпълнение, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> – се включи изричен текст, който определя срока за извършване на плащанията от Държавен фонд „Земеделие“ след подаване на искане за плащане от бенефициента, съгласно чл. 37 и чл. 42 от Наредба № 4 от 25.10.2024 г.; – се уточни, че междинните и окончателните плащания се извършват от ДФЗ в срок до 90 дни от датата на подаване на искането, при условие че са изпълнени всички изисквания и не са установени основания за спиране на срока поради искане на допълнителни документи или проверка за нередности; – се включи препратка към съответните разпоредби на Наредба № 4 от 2024 г. с цел осигуряване на пълна нормативна съгласуваност. <p>Мотиви:</p> <p>В Условията за изпълнение липсва текст, който да определя срока, в който Разплащателната агенция извършва плащанията по исканията на бенефициентите. Това създава неяснота относно очаквания времеви график за одобряване и изплащане на средствата и води до различно тълкуване при прилагането. Прецизирането ще осигури съгласуваност с Наредба № 4 от</p>	<p>21. Не се приема. Сроковете са уредени в наредба № 4 от 25.10.2024 г., като не е необходимо да бъдат повтаряни и в условията за изпълнение.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			2024 г. и ще даде предвидимост относно сроковете за извършване на плащанията.	
13	Емил Цвятков	23.10.2025 г.	<p>Предложение № 1</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 1 от раздел I на Приложение А „Документи към искане за авансово плащане“, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> – изясни дали определените формати на файловете („pdf“, „jpg“, „xls/xlsx“, „word“, „rar/zip“) съответстват на действителната функционалност и ограничения на системата СЕУ, поради липсата на публикувано ръководство за отчитане на проектите; – уточни максималния брой и обем на прикачваните файлове при подаване на искания за плащане, за да се избегне несъвместимост с платформата на СЕУ; – съгласува изискванията към форматите с техническите спецификации на СЕУ, включително при подаване на архивирани файлове („rar“, „zip“). <p>Мотиви:</p> <p>В Условиата за изпълнение и приложенията към тях липсва публикувано ръководство за отчитане на проектите чрез СЕУ. Без яснота за техническите параметри на системата бенефициентите не могат да преценят дали посочените формати и обем на файловете са съвместими с реалната функционалност на платформата, което може да доведе до отказ от подаване или непълно отчитане на документи.</p> <p>Предложение № 2</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 1 от раздел I на Приложение А, като:</p>	<p>1. СЕУ позволява прилагането на документи в посочените формати.</p> <p>2. Изискуемият документ е съобразен с правната форма на дружеството кандидат, като не</p>

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>– обоснове включването на фиксирания размер на обезпечението „100 на сто от стойността на заявеното авансово плащане“, тъй като в раздел 2 от Условието за изпълнение не е посочен размерът на обезпечението по авансово плащане;</p> <p>– добави възможност за избор на алтернативна форма на обезпечение – запис на заповед, когато това е допустимо съгласно Наредба № 4 от 2024 г.;</p> <p>– прецизира срока на валидност на банковата гаранция, като той да бъде „до датата на окончателното плащане по проекта“, а не „срока за изпълнение, удължен с 12 месеца“, за да не се увеличават излишно разходите на бенефициента.</p> <p>Мотиви:</p> <p>Посоченият размер на банковата гаранция не се съдържа в Условието за изпълнение, което води до несъответствие между приложението и основния документ. Наредба № 4 от 2024 г. допуска алтернативно обезпечение със запис на заповед, но такава възможност липсва в Приложение А.</p> <p>Срокът на гаранцията, удължен с 12 месеца след изпълнение на проекта, не е нормативно обоснован и изкуствено оскъпява банковия инструмент. Привързването му към срока на окончателното плащане ще осигури баланс между защита на финансовия интерес на ДФЗ и недопускане на неоправдани разходи за бенефициента.</p> <p>В текста на Приложение А, раздел I, т. 3 („Удостоверение за наличие или липса на задължения по ЗМДТ“) е използвано единствено число („удостоверение“), но в изречението ясно е посочено:</p>	<p>се допуска представяне на еквивалент на банкова гаранция или други документи. Представянето на обезпечението „100 на сто от стойността на заявеното авансово плащане“ следва финансовата политика на ДФЗ „Земеделие“ предвид необходимостта от защита на финансовите интереси на страната и ЕС.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>„...от съответната община по седалището на бенефициента и членовете на оперативната група“.</p> <p>Това означава, че изискването обхваща всички участници в оперативната група, а не само бенефициента. Следователно всеки член, който има самостоятелно седалище и ЕИК, трябва да представи отделно удостоверение от своята община. Единственото число е използвано формално и не следва да се тълкува като изискване за представяне на един общ документ. Може да се формулира следното предложение:</p> <p>Предложение № 3</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 3 от раздел I на Приложение А, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> – уточни, че удостоверения за наличие или липса на задължения по Закона за местните данъци и такси се представят поотделно от бенефициента и от всеки член на оперативната група, съобразно тяхното седалище; – изясни дали в случаите, когато няколко члена са със същото седалище, може да се представи едно общо удостоверение; – осигури съгласуваност с текста на Раздел 9 „Условия за недопустимост“ от Условията за кандидатстване, където също се изисква доказване на липса на публични задължения чрез удостоверение от съответната община. <p>Мотиви:</p> <p>Неяснотата произтича от използването на единствено число, което може да доведе до различни тълкувания относно броя на удостоверенията. Прецизирането ще осигури еднакво прилагане на изискването за всички оперативни групи и ще предотврати откази при проверка на документите в СЕУ.</p> <p>Предложение № 3</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Управляващият орган да прецизира т. 4 от раздел I на Приложение А „Документи към искане за авансово плащане“, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> – уточни, че декларация за наличие или липса на двойно финансиране се представя от бенефициента и от всеки член на оперативната група, който извършва разходи по проекта, съобразно вписаното във финансовия план и отчетните документи; – добави, че бенефициентът подава обобщаваща декларация само за разходите, които са направени и платени от него пряко; – осигури съответствие с т. 12 от Условието за изпълнение и т. 13.4 от Условието за кандидатстване, където е посочено, че разходите могат да бъдат направени както от оперативната група, така и от нейните членове; – предвиди, че декларациите на членовете се подават отделно или обединени в един архивен файл в зависимост от техническите възможности на СЕУ. <p>Мотиви:</p> <p>Съгласно Условието за изпълнение и Условието за кандидатстване, всеки член на оперативната група може да извършва и заплаща разходи по проекта от свое име, като те се отчитат чрез водещия партньор. Бенефициентът не може да декларира липсата на двойно финансиране за разходи, извършени от други членове, тъй като не разполага с техните счетоводни доказателства и информация за други евентуални програми, от които те са получили подкрепа. Настоящият текст създава предпоставки за некоректно деклариране и следва да бъде прецизиран, така че всеки член, който извършва разходи, да поеме самостоятелна отговорност чрез собствена декларация по Приложение Г.</p>	<p>3. Декларацията се попълва само от представляващия оперативната група.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Предложение № 4 (по Условието за изпълнение)</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 2.2 и т. 3.1 от Условието за изпълнение, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> – изясни, че при отчитане на разходи по договора декларации за липса на двойно финансиране се представят от всеки член на оперативната група, извършващ разходи, а не само от бенефициента; – допълни, че бенефициентът представя обобщаваща декларация единствено за собствените си разходи и прилага към нея декларациите на останалите членове; – съгласува текстовете с Приложение А, така че документите, изискуеми при плащане, да отразяват реалното разпределение на финансовата отговорност между бенефициента и членовете на оперативната група. <p>Мотиви:</p> <p>В Условието за изпълнение е предвидено, че допустими са разходи, извършени както от оперативната група, така и от нейните членове. При това положение единна декларация само от бенефициента не може да покрива всички разходи по проекта и не гарантира законосъобразност на отчетените дейности. Прецизирането ще осигури ясно разграничаване на финансовата отговорност и ще намали риска от нередности при деклариране и отчитане на проектите.</p> <p>Предложение № 5</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 6 от раздел I на Приложение А „Документи към искане за авансово плащане“, като:</p>	<p>4. Приема се. Добавени са указания за попълване на декларацията съобразно коментара.</p> <p>5. Не се приема.</p>
--	--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>– уточни, че справка за партньорства и свързаности се прилага само когато е декларирано наличие на партньорство или свързаност, а не във всички случаи;</p> <p>– добави пояснение, че участието на предприятието в оперативна група не се счита само по себе си за основание за наличие на партньорство или свързаност по смисъла на Закона за малките и средните предприятия, освен ако между участниците не съществува контрол или собственическа зависимост.</p> <p>Мотиви:</p> <p>Настоящият текст на т. 6 не изяснява дали справката за партньорства и свързаности е задължителна във всички случаи и дали самото участие на предприятие в оперативна група поражда основание за деклариране на свързаност. Липсата на яснота създава предпоставки за противоречиво тълкуване и различен подход при проверките. Прецизирането ще внесе еднаквост в прилагането на изискването и ще ограничи административната тежест за членовете на оперативните групи.</p> <p>Предложение № 6</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 8 от раздел I на Приложение А „Документи към искане за авансово плащане“, като:</p> <p>– уточни, че в наименованието на специално откритите счетоводни сметки следва задължително да се съдържа номерът на договора или негова част, като се конкретизира до каква част от номера бенефициентът може да използва при наименоване на сметките, с оглед липсата на указание относно структурата на номера на договора;</p>	<p>6. За целите на изпълнение/отчитане на проекта се открива отделна аналитична сметка, в която е включен номера на договора или част от него.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>– поясни какво следва да се разбира под „ръководител на предприятието“, като се уточни дали това включва всеки от представляващите на бенефициента или само един от тях;</p> <p>– изясни какъв документ е достатъчен, за да се докаже утвърждаването на индивидуалния сметкоплан – например подписан вътрешен акт (заповед, протокол, резолюция) или счетоводна политика, включваща приложението му;</p> <p>– даде указание какви обособени сметки следва да се създадат съгласно типовите категории на допустимите разходи по проекта – за дълготрайни материални активи, за нематериални активи, за материали, за услуги и за разчети с доставчици, включително по аванси, така че счетоводното отчитане да е унифицирано и проверимо.</p> <p>Мотиви:</p> <p>В действащата редакция на т. 8 липсва яснота относно начина на обозначаване на сметките, лицето, което има право да утвърждава индивидуалния сметкоплан, както и относно документа, с който това утвърждаване се доказва. Не са дадени и насоки за структурата на сметките по категориите допустими разходи. Прецизирането ще осигури еднаква практика за всички бенефициенти, ще улесни проверките на Управляващия орган и ще гарантира съгласуваност между счетоводното и финансовото отчитане на проектите.</p> <p>Предложение № 7</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 9 от раздел I на Приложение А „Документи към искане за авансово плащане“, като:</p> <p>– определи минимално съдържание на аналитичната оборотна ведомост и на извлеченията от счетоводни сметки, така че за</p>	<p>7. Не се приема. При необходимост при обработка на заявка за плащане могат да бъдат изискани допълнителни документи.</p>
--	--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>двата документа да са ясно посочени необходимите реквизити и данни, които ще се изискват при проверка на отчетените разходи;</p> <ul style="list-style-type: none"> – поясни, че ведомостта или извлеченията могат да бъдат и от синтетични сметки, когато те отразяват конкретни разходи по проекта и не се използват за други операции; – уточни кой има право да заверява ведомостта и извлеченията от сметки и в каква форма следва да се извършва заверката (подпис, печат или електронен подпис); – конкретизира обхвата на понятието „разходи по проекта“, като изясни дали включва и инвестиционните разходи за дълготрайни материални и нематериални активи, които счетоводно се третират като активи, но са допустими по договора; – премахне повторението на изискването за вписване на номера на договора в сметките, тъй като това вече е уредено в т. 8; – коригира синтаксиса на изречението така, че да гласи: „Представя се и от членовете на оперативната група в случай, че в искането за плащане са включени разходи, извършени от тях“; – уточни за физическите лица, прилагащи облекчена форма на счетоводна отчетност, каква част от книгите за приходи и разходи следва да се представя и как се удостоверява тяхната заверка. <p>Мотиви:</p> <p>Текстът на т. 9 не съдържа яснота относно минималното съдържание и формата на аналитичните ведомости и извлеченията от сметки, както и за начина на тяхната заверка и обхвата на включените разходи. Формулировката е неясна и допуска различно тълкуване относно приложимостта към</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>синтетични сметки и отчетността на физически лица. Прецизирането от Управляващия орган ще осигури единни критерии за съдържание, форма и заверка на документите, както и съгласуваност между счетоводните изисквания и реалното финансово отчитане на проектите.</p> <p>Предложение № 8</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 10 от раздел I на Приложение А „Документи към искане за авансово плащане“, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> – уточни дали за земеделските стопани, участващи в оперативната група, следва да се представя актуалната справка за дейността по чл. 6, ал. 3 от Наредба № 3 от 1999 г., като част от удостоверяването на регистрацията за упражняване на дейност; – посочи дали при всяко искане за плащане трябва да се прилага само удостоверението за регистрацията или и актуалната справка, когато регистрацията е подновена в периода на изпълнение на проекта; – изясни дали изискването обхваща и членовете на оперативната група, когато те са физически лица – земеделски стопани, вписани в регистъра по Наредба № 3/1999, както и дали документите се прилагат за всеки член поотделно или обобщено от водещия партньор. <p>Мотиви:</p> <p>Ежегодната пререгистрация на земеделските стопани удостоверява валидността на упражняваната дейност и следователно попада в обхвата на изискването на т. 10. Липсата на яснота дали се изисква и справката за дейността води до нееднаква практика при проверките и риск от формални</p>	<p>8. Информацията относно регистрацията по реда на Наредба № 3 от 1999 г. се проверява служебно.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>забележки. Прецизирането ще осигури еднакъв подход при прилагането на изискването и ще улесни земеделските стопани – членове на оперативните групи, при подаване на документите за плащане.</p> <p>Предложение № 9</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 11 от раздел I на Приложение А „Документи към искане за плащане“, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> – изясни коя е конкретната форма на ЕПИ (EIP-AGRI common format for Operational Groups 2023–2027), която следва да се използва, и осигури официален образец или линк към нея в СЕУ, като едновременно с това уточни дали документът може да бъде представян и във формат „pdf“ или „jpg“, освен във формат „xlsx“; – поясни дали се изисква заверка на съдържанието на формуляра и, ако такава е предвидена, да се посочи кой е компетентен да извърши заверката – бенефициентът, водещият партньор, лицето, което е съставило формуляра, или друг член на оперативната група; – уточни дали формулярът се попълва на български или на английски език, с оглед на това, че е документ на Европейската комисия; – конкретизира в кои случаи и при какви условия информацията може да се представя и към искане за междинно плащане, например при наличие на междинни резултати от изпълнение на дейности; – поясни кой носи отговорност за попълването и потвърждаването на данните, като се уточни, че формулярът се попълва от бенефициента и от членовете на оперативната 	<p>9. Не е допустимо да се предоставя документът във формат “pdf” или “jpg”. Добавен е линк към образеца на ЕПИ-АГРИ.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>група, които са изпълнили дейности, довели до конкретни резултати по проекта;</p> <p>– предвиди възможност при подаване на окончателното искане за плащане формулярът да бъде актуализиран и допълнен с всички постигнати резултати до приключване на проекта.</p> <p>Мотиви:</p> <p>Текстът на т. 11 не съдържа яснота относно конкретната форма на ЕПИ, езика и формата на подаване, изискванията за заверка и лицата, отговорни за попълването ѝ. Не е указано и дали документът може да се представя и в други формати, различни от „xlsx“, нито дали заверката на съдържанието е задължителна. Прецизирането ще осигури единен подход при изготвянето и подаването на формуляра, ще улесни бенефициентите и ще предотврати формални несъответствия при отчитането на резултатите по новаторските проекти.</p> <p>Предложение № 10</p> <p>Управляващият орган да прецизира т. 1 от раздел Б „Специфични документи според предмета на разходите“ на Приложение А „Документи към искане за плащане“, като:</p> <p>– уточни дали специфичните документи, свързани с определен вид разход, трябва да се прилагат към всяко искане за плащане, когато същият разход се повтаря в няколко отчетни периода, или е достатъчно документите да бъдат представени еднократно – при първото възникване на съответния разход;</p> <p>– изясни реда за прилагане и потвърждаване на вече представени документи, ако те са били одобрени при предходно искане, за да не се допуска излишно дублиране на информация;</p>	<p>10. Не се приема. УО счита, че описанието на изискуемите документи е ясно обвързано с разходите за чието възстановяване се кандидатства.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>– предвиди възможност в СЕУ бенефициентът да посочва, че даден документ вече е представен и одобрен по предходно искане за плащане, като се посочи неговият номер и дата.</p> <p>Мотиви:</p> <p>Текстът на т. 1 не уточнява дали при повтарящи се разходи от един и същи вид (например възнаграждения, услуги или периодични дейности) специфичните документи трябва да се прилагат многократно или еднократно. Това създава риск от различна практика при проверки и от излишна административна тежест за бенефициентите. Прецизирането ще осигури яснота относно приложимостта на документите при повтарящи се разходи и ще позволи ефективно използване на СЕУ без ненужно дублиране.</p> <p>Предложение № 11</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста относно „Съотносими документи, доказващи компетентност или опит в областта на управлението на проекти, финансирани от ЕС“, като:</p> <p>– определи минималните изисквания към съдържанието на съотносим документ, чрез които може да се приеме, че той доказва компетентност или опит в управлението на проекти, финансирани от ЕС – например данни за проекта, периода на изпълнение, ролята на лицето/организацията и конкретните функции, изпълнявани в процеса на управление;</p> <p>– уточни допустимите видове документи, които могат да бъдат признати като съотносими – договори за управление или консултиране на проект, удостоверения или препоръки от възложители, референции от управляващи органи или други доказателства, издадени от компетентни институции;</p>	11. Приема се.
--	--	--	---	----------------

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>– въведе изискване за удостоверяване на автентичността на документите – чрез подпис и печат на издателя или чрез електронен подпис, за да се гарантира доказателствената им сила;</p> <p>– изясни дали документите могат да бъдат издадени и от частноправни организации, които са изпълнявали ролята на бенефициенти или партньори по проекти, финансирани от ЕС, или се признават само документи, издадени от публични органи;</p> <p>– допълни определение за понятието „съотнесими документи“, така че да е ясно, че това са документи, съдържащи пряка връзка между заявената роля/функция в проекта и реално придобития опит в управлението на проекти, финансирани от ЕС.</p> <p>Мотиви:</p> <p>Текстът в действащата редакция е неясен и не съдържа критерии за вида, формата и съдържанието на документите, които могат да бъдат приети като доказателство за опит. Без ясно определени минимални изисквания и критерии за достоверност, документите нямат еднаква доказателствена стойност и подлежат на субективна преценка при проверка. Прецизирането ще осигури прозрачност, еднакъв подход и правна сигурност при доказване на компетентност и опит на лицата, участващи в управлението на проекти, финансирани от ЕС.</p> <p>Предложение № 12</p> <p>Управляващият орган да прецизира текстовете, свързани с „ведомост за изплатена работна заплата“ и „справка за</p>	<p>12. УО не намира основание да прецизира посочените текстове, които счита за изчерпателни. УО счита, че</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>изплатените възнаграждения и осигуровки по трудови договори“, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> – уточни разликата в предназначението и съдържанието на двата документа, като посочи в кои случаи се прилага ведомост и в кои – справка, или дали те са взаимнозаменяеми при доказване на изплатени възнаграждения и осигуровки по проекта; – посочи приложимия нормативен акт, който определя минималното съдържание на тези документи. При липса на изрично предвиден акт да бъдат дадени минимални изисквания, съответстващи на чл. 128, т. 2 от Кодекса на труда, чл. 6 и чл. 7 от Кодекса за социално осигуряване и Наредба Н-13 от 17.12.2019 г. за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване на данни в НАП; – поясни дали е достатъчно представянето на един от документите (например ведомостта), ако той съдържа цялата необходима информация, или и двата са задължителни едновременно; – уточни как следва да се удостоверява автентичността на представените документи във формат „pdf“ или „jpg“ – чрез подпис и печат на работодателя, електронен подпис, или чрез удостоверяване от лицето, водещо счетоводството (счетоводител или счетоводна фирма), с подпис и дата. <p>Мотиви:</p> <p>В действащия текст липсва яснота относно разликата между ведомостта и справката, както и относно начина на удостоверяване на тяхната автентичност при представяне в електронен формат. Не е определен нормативният акт, който установява минималните изисквания за съдържанието на тези документи, което създава предпоставки за нееднакво</p>	<p>залагането на допълнителни условия ще представляват допълнителна административна тежест за кандидатите.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>тълкуване. Прецизирането ще осигури унифициран подход при доказване на изплатени възнаграждения и осигуровки по проектите и ще гарантира надеждността на представените документи.</p> <p>Предложение № 13</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста, съдържащ изискването за представяне на „платежни нареждания за платени възнаграждения, за внесени данъци и осигуровки и банково извличение, доказващо плащане от страна на бенефициента на помощта“, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> – уточни дали се допуска изплащане на възнаграждения в брой, когато това е извършено при спазване на изискванията на Кодекса на труда и подзаконовите актове по неговото прилагане, и дали подписът на лицето във ведомостта има доказателствена сила, равностойна на банков превод; – посочи изрично дали координаторът на проекта може да получава възнаграждение в брой, когато е физическо лице без банкова сметка, или е задължително плащането да се извършва по банков път; – изясни израза „банково извличение, доказващо плащане от страна на бенефициента на помощта“, като конкретизира какъв вид плащане се има предвид – дали към участниците в екипа, към доставчици или към държавния бюджет за данъци и осигуровки, за да не се създава впечатление, че се изисква доказателство за плащане на самата безвъзмездна помощ. <p>Мотиви:</p> <p>В действащия текст липсва яснота относно допустимостта на плащания в брой и относно тълкуването на израза „плащане от страна на бенефициента на помощта“. Това може да доведе до</p>	<p>13. Не се допуска изплащане на възнаграждения в брой. Документите се изискват във връзка с разходите за които се кандидатства към конкретната заявка за плащане и следва да обхващат отчетния период. Плащанията могат да бъдат извършвани както от бенефициента така и от отделните членове на ОГ в зависимост от конкретния тип разход съгласно насоките за кандидатстване и плана за изпълнение на новаторския проект.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>неправилно разбиране, че се изисква доказателство за плащане на самата финансова помощ или че всички плащания по проекта следва да се извършват по банков път. Прецизирането ще внесе яснота относно допустимите форми на плащане на възнагражденията и реда за доказването им, без да се натоварват излишно бенефициентите с несъществуващи изисквания.</p> <p>Предложение № 14</p> <p>В текста на Приложение А – „Документи към искане за плащане“, изискването за представяне на „подробен отчетен доклад и документи от служителя, удостоверяващи извършената работа по проекта за отчетния период“, е неясно по отношение на обхвата и предмета на отчета. Не е уточнено какво включва този отчет, спрямо какви количествени показатели следва да бъде изготвен и въз основа на кои документи се удостоверява извършената работа. Липсата на яснота относно тези елементи води до различно тълкуване при подготовката на отчетите и при тяхната последваща проверка. Управляващият орган да прецизира текста, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> – изясни обхвата и предмета на „подробния отчетен доклад“; – определи спрямо какви количествени показатели се изготвя; – посочи въз основа на кои документи се удостоверява извършената работа. 	<p>14. Отчетът, който е необходимо да представи бенефициента е свързан с предмета на новаторския проект, напредъка в изпълнение на предвидените дейности и постигането на етапни цели, ако такива са заложиени. Ясно е предвидено да бъдат описани:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнени текущи дейности във връзка със разходи за осъществяване на сътрудничеството при изпълнение на новаторския проект; • Изпълнени преки дейности във връзка с изпълнение на проекта;
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Предложение № 15</p> <p>В Приложение А – „Документи към искане за плащане“, в частта по т. в) „разходи за предоставени от членовете на оперативната група за нуждите по проекта – земеделска техника, машини, сгради, оборудване и земеделски площи“, липсва яснота относно редица елементи, свързани с доказването на извършените дейности и предоставените активи. Не е уточнено:</p> <ul style="list-style-type: none"> – от кого се представя данъчният амортизационен план и дали това е всеки член, предоставил актив, или водещият партньор; – кой изготвя отчета за извършените дейности с предоставените активи и какъв е неговият обем и съдържание; – с какви документи следва да се доказват данните, включени в този отчет; – кои са страните по договорите за наем и/или аренда, както и дали са определени минимални или максимални срокове за тяхното действие; 	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнени дейности, свързани с разпространение на резултатите от проекта; • Постигнати резултати; • Описание на възникнали пречки за успешното реализиране на проекта както и предвидими рискове. <p>15. Данъчен амортизационен план може да представи единствено собственикът на предоставения актив. Същото важи за отчета за извършена дейност.</p>
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>– има ли специални изисквания за нотариална заверка или вписване на тези договори в съответните регистри.</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста, като изясни горепосочените неясноти и посочи конкретните изисквания по прилагането им.</p> <p>Предложение № 16</p> <p>В Приложение А – „Документи към искане за плащане“, в частта по т. г) „разходи за закупуване на препарати за растителна защита, торове, семена, посевен и посадъчен материал, фуражи, медикаменти и лабораторно оборудване“, не са уточнени изискванията относно регистрацията и допустимостта на продавачите по договорите за доставка на тези продукти. Не е ясно дали Управляващият орган изисква доставчиците на препарати, торове и медикаменти да бъдат вписани в специални регистри и как следва да се удостоверява това обстоятелство при отчитането на разходите. Липсва яснота и относно това дали самите препарати, торове и медикаменти трябва да бъдат вписани в съответните национални регистри и към кой момент следва да бъде доказано това вписване.</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста, като изясни:</p> <ul style="list-style-type: none"> – има ли специални изисквания към продавачите по договорите за закупуване на посочените продукти, включително задължения за регистрация и начина на доказването им; – изисква ли се вписване на закупените препарати, торове и медикаменти в съответните регистри и към кой момент следва да се представят доказателства за това. <p>Предложение № 17</p>	<p>16. Изискванията към оферентите/респективно доставчиците на суровини и материали по проектите по силата на сключени договори са посочени в условията за кандидатстване. Ако не е предвидено изрично изискване към оферентите не е необходимо такова условие да бъде посочвано в условията за изпълнение на одобрени проекти.</p> <p>17. Както е посочено в условията за кандидатстване</p>
--	--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>В Приложение А – „Документи към искане за плащане“, в частта по т. д) „разходи за услуги – проучвания, анализи (вкл. свързани със софтуер), изследвания, проучвания за осъществимост, тестове, както и други дейности свързани с проекта“, не са ясно разграничени и определени отделните видове услуги и документи, които ги придружават.</p> <p>Не е изяснено каква е разликата между понятията „проучвания“ и „проучвания за осъществимост“ и дали се третираат като различни видове дейности.</p> <p>Не е ясно какво следва да се разбира под формулировката „анализи (вкл. свързани със софтуер)“ – дали това се отнася до анализи, извършвани чрез софтуер, или до анализи, свързани със създаване и разработване на софтуер.</p> <p>Не е уточнено кой от членовете на оперативната група следва да бъде страна по договорите за извършване на посочените дейности и на какво основание.</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста, като изясни горепосочените неясноти относно смисъла на използваните термини, съдържанието на дейностите и страните по договорите.</p> <p>Предложение № 18</p> <p>В Приложение А – „Документи към искане за плащане“, в частта по т. 3 „Преки разходи, необходими за изпълнение на новаторския проект“, са налице неясноти относно субектите, които изготвят и представят отделните документи, както и относно съдържанието на част от тях.</p> <p>Не е уточнено дали данъчният амортизационен план за предходната финансова година се представя от бенефициента</p>	<p>разходите по предвидените дейности могат да се извършват от оперативната група или член на оперативната група, като това е решение на кандидата/бенефициента. УО счита за ненужно и излишно утежняващо да дефинира разлика между проучвания и проучвания за осъществимост предвид многообразието от новаторски проекти, които могат да бъдат подадени в рамките на процедурата.</p> <p>18. Не се приема. Виж отговор на въпрос № 17.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>или от съответния член на оперативната група, който използва актива.</p> <p>Не е ясно кой подписва договора с избрания доставчик – бенефициентът или членът на оперативната група, извършващ разхода.</p> <p>Не е изяснено дали приемо-предавателният протокол следва да съдържа детайлно описание на техническите характеристики и индивидуализиращи данни на активите, независимо от наличието на отделна декларация от доставчика.</p> <p>Не е посочено кой съставя справката или отчета за извършените дейности с активите на оперативната група, когато те се използват от повече от един член или от бенефициента.</p> <p>Управляващият орган да прецизира текста, като изясни горепосочените неясноти относно задължените лица и съдържанието на документите.</p>	
14	Филип Попов	23.10.2025 г.	<p>СТАНОВИЩЕ относно публикувани за обществено обсъждане насоки за кандидатстване и изпълнение по интервенция П.Ж.1 "Европейско партньорство за иновации (ЕПИ)</p> <p>Настоящото становище адресира два сериозни проблема в документацията за интервенция П.Ж.1 "Европейско партньорство за иновации", които създават правна несигурност за бенефициентите и противоречат на императивни разпоредби на европейското и българското законодателство.</p> <p>Първият проблем се отнася до изискване за безусловно прилагане на Закон за обществените поръчки и Постановление № 4 от 11.01.2024 г. при дейности, които по своята същност са научно-развойни и попадат в изричното изключение на чл. 14,</p>	<p>Спазването на националното законодателство е задължение на всички участници в процедурата.</p> <p>Условията за кандидатстване по процедурата не могат да служат за тълкуване на разпоредбите на Закона за обществените поръчки и неговата приложимост.</p> <p>Постановление № 4 от 11.01.2024 г. не е приложимо за настоящата процедура,</p>

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>ал. 1, т. 5 от ЗОП. Това създава правна празнота за бенефициентите - оперативни групи, които включват НПО и частни фирми, тъй като не могат да определят приложимата процедура за възлагане на услуги.</p> <p>Вторият проблем засяга признаването на амортизационни разходи, които са ограничени до данъчните норми по ЗКПО, независимо от реалното интензивно използване и износване на оборудването в краткосрочните иновационни проекти. Това противоречи на европейската правна рамка, която изисква амортизацията да съответства на периода на изпълнение на проекта, а не на формални счетоводни норми.</p> <p>ПРОБЛЕМ 1: НЕЗАКОННО ИЗИСКВАНЕ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗОП И ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 4</p> <p>Условия за изпълнение по интервенция П.Ж.1, т. 7.4, 7.6, 8, 10.2 изискват безусловно прилагане на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Закон за обществените поръчки (ЗОП) - за възлагания над 30 000 лв. • Постановление № 4 от 11.01.2024 г. (публична покана) при дейност, при дейност, която по своята същност е научно-развойна и е изрично изключена от обхвата на ЗОП съгласно чл. 14, ал. 1, т. 5." <p>Конкретни точки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Т. 7.4 - изисква прилагане на ЗОП над 30 000 лв. • Т. 7.6 - изисква прилагане на Постановление № 4 под 30 000 лв. • Т. 8 - детайлни изисквания за обществени поръчки • Т. 10.2 - санкция за "неспазване на ЗОП" без уточнение "когато такова се прилага" <p>В резултат бенефициентите (НПО и частни фирми в оперативни групи) попадат в правна празнота - не могат да</p>	<p>която се прилага по реда на ЗПЗП, а не ЗУСЕФСУ.</p> <p>Разходите за амортизация се признават до размерите, определени в ЗКПО и само за срока на използване на активите, за които се начисляват.</p> <p>В мотивите към предложението относно разходите, които се подпомагат под формата на амортизационни отчисления, са използвани препратки към несъществуващи текстове в Регламент (ЕС) 2021/2115.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>определят дали трябва да прилагат ЗОП/Постановление № 4 или не.</p> <p>ЗОП, чл. 14, ал. 1, т. 5 "Исключения за публични възложители":</p> <p>"Законът за обществените поръчки НЕ СЕ ПРИЛАГА за поръчки за услуги за научноизследователска и развойна дейност, когато не е изпълнено НЯКОЕ от следните условия:</p> <p>а) ползите възникват изцяло за възложителя, за да ги използва при извършване на дейността си;</p> <p>б) предоставената услуга се заплаща изцяло от възложителя."</p> <p>Правилно тълкуване на разпоредбата:</p> <p>Законът използва отрицателна конструкция: ЗОП НЕ СЕ ПРИЛАГА когато не е изпълнено НЯКОЕ от двете условия. Това означава, че изключението се активира при изпълнение на поне едно от следните условия:</p> <p>1. Ползите НЕ възникват изцяло за възложителя (т.е. ползват ги и други лица) ИЛИ</p> <p>2. Услугата НЕ се заплаща изцяло от възложителя (т.е. финансира се от трета страна)</p> <p>Критично важно: За прилагане на изключението е достатъчно да е изпълнено ЕДНО от двете условия, не е необходимо и двете.</p> <p>Анализ на приложимостта към ЕПИ проектите:</p> <p>Условие 1 е БЕЗСПОРНО изпълнено:</p> <p>Самата същност на механизма "Европейско партньорство за иновации" е насочена към създаване и разпространение на знания, които надхвърлят интересите на конкретния възложител. Резултатите от проектите по интервенция П.Ж.1 не възникват изцяло за ЮЛНЦ като възложител, а са предназначени за:</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<ul style="list-style-type: none"> • Цялата оперативна група, която обединява множество земеделски производители • Широк кръг заинтересовани лица в съответния сектор • Публичното пространство чрез задължителното разпространение (т. 4 от Раздел 12 на Условието) • Европейската мрежа на ЕПИ-АГРИ, където информацията се споделя на континентално ниво <p>Споделянето на иновационни практики и резултати от изследванията е централна цел на интервенцията, както е посочено в чл. 127 на Регламент (ЕС) 2021/2115. Това не е второстепенен ефект, а основното предназначение на финансирането.</p> <p>Въпросът за заплащането на услугата е по-сложен от правна гледна точка. Средствата за проекта идват от Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (40%) и национално съфинансиране (60%), като интензитетът на помощта е между 60% и 100%.</p> <p>Може да се аргументира, че тъй като източникът на финансирането е публичен (ЕС фондове и държавен бюджет), а не собствени средства на ЮЛНЦ, услугата не се заплаща изцяло от възложителя. ЮЛНЦ получава средствата като безвъзмездна помощ и ги преразпределя към изпълнители.</p> <p>От друга страна, може да се възрази, че ЮЛНЦ действа като официален възложител по договора с изпълнителя и извършва плащането, дори то да е с получени средства. При наличие на собствен принос (при интензитет под 100%) има елемент на реално съфинансиране от страна на бенефициента.</p> <p>Независимо от тълкуването на Условие 2, изключението от ЗОП се прилага:</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Дори да се приеме спорно тълкуване на втората хипотеза, безспорното изпълнение на Условие 1 е достатъчно за активиране на изключението по чл. 14, ал. 1, т. 5 ЗОП. Законът изисква "не е изпълнено НИКОЕ" от условията - т.е. достатъчно е едно да не е изпълнено (или казано иначе - едно от двете да е налице в отрицателна форма).</p> <p>Правна последица:</p> <p>Следователно, ЗОП НЕ ТРЯБВА ДА СЕ ПРИЛАГА за възлагания в рамките на ЕПИ проектите по интервенция П.Ж.1 на основание чл. 14, ал. 1, т. 5. Изискването в Условието за изпълнение за безусловно прилагане на ЗОП (т. 7.4, 7.6, 8) противоречи пряко на тази законова разпоредба и създава незаконосъобразна правна рамка за бенефициентите.</p> <p>Постановление № 4 от 11.01.2024 г. и правната празнота за бенефициентите:</p> <p>Проблемът се задълбочава от факта, че Постановление № 4 от 11.01.2024 г. за определяне на правилата за разглеждане и оценяване на оферти при избор с публична покана от бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ, което е приложимо за НПО и частни фирми (които не са класически възложители по ЗОП), изобщо не споменава изключението по чл. 14, ал. 1, т. 5 от ЗОП.</p> <p>Това постановление урежда процедурите за възлагания под праговете на ЗОП от страна на бенефициенти, които получават европейско финансиране. Логично би било да съдържа указания за случаите, в които дори тези опростени процедури не се прилагат - именно при научноизследователска и развойна дейност, изключена от ЗОП.</p> <p>Липсата на каквото и да е споменаване на това законово изключение създава погрешното впечатление, че всички</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>бенефициенти, при всякакви обстоятелства, трябва да прилагат процедурите по Постановление № 4 за възлагания под 30 000 лв. Това води до ситуация, в която оперативните групи по ЕПИ не могат да определят дали:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Трябва да прилагат процедурата по Постановление № 4, или • Попадат в изключението по чл. 14, ал. 1, т. 5 ЗОП и следователно не са обвързани от процедурните изисквания <p>Така бенефициентите се оказват в положение на пълна правна несигурност, при което всеки избор носи риск от последващи констатации за неправомерност. Независимо дали решат да приложат процедурата (което води до ненужна административна тежест и забавяне), или да не я приложат (което може да бъде квалифицирано като нарушение), те нямат ясна правна основа за действие.</p> <p>Противоречието между Условието за изпълнение и българското законодателство води до нарушения на фундаментални принципи и императивни задължения, установени в европейската правна рамка.</p> <p>Задължението за намаляване на административната тежест: Регламент (ЕС) 2021/2115 в чл. 6, § 3 установява императивно задължение за държавите-членки: "Member States SHALL TAKE APPROPRIATE MEASURES TO REDUCE THE ADMINISTRATIVE BURDEN AND ENSURE SIMPLIFICATION". Употребата на глагола "SHALL" (трябва) показва, че това не е препоръка, а задължително изискване.</p> <p>Създаването на правна неяснота относно приложимостта на ЗОП при научно-развойна дейност противоречи пряко на това задължение. Вместо да се намали административната тежест чрез ясно посочване на изключението, Условието я увеличават,</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>като принуждават бенефициентите да наемат скъпи юридически консултации, да изготвят документация за процедури, които може би не трябва да прилагат, и да поемат риска от санкции при всеки избор на подход.</p> <p>Принципът на ясна правна рамка:</p> <p>Същият Регламент в чл. 9 изисква държавите-членки да установят правната рамка "IN ACCORDANCE WITH THE PRINCIPLES AND REQUIREMENTS set out in this Regulation". Правната рамка, създадена от Условието за изпълнение, обаче е неясна и противоречива, тъй като едновременно изисква безусловно прилагане на ЗОП, но не отчита изричното изключение в българското законодателство и не дава критерии за определяне на научно-развойния характер на дейността.</p> <p>Принципът на правна сигурност:</p> <p>Правната сигурност е основополагащ принцип на правото на Европейския съюз. В решение по дело C-63/93 Duff, Съдът на ЕС постановява: "Legal certainty requires that legal rules be CLEAR AND PRECISE, and aims to ensure that situations remain FORESEEABLE".</p> <p>Прилагайки този стандарт към настоящия случай, правилата не са ясни - има явно противоречие между изискването в Условието и изключението в ЗОП. Ситуацията не е предвидима - бенефициентът не може да предвиди дали действията му ще бъдат оценени като законосъобразни. Дори да следва добросъвестно Условието и приложи ЗОП, може да бъде констатирано, че не е трябвало. Ако не приложи ЗОП, може да бъде санкциониран за "неспазване на Условието".</p> <p>Принципът на добра администрация:</p> <p>Хартата на основните права на Европейския съюз в чл. 41 установява правото на добра администрация. Неяснотата в</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>правната рамка прави невъзможно справедливото разглеждане на действията на бенефициентите, тъй като критериите не са ясни предварително, поставя администрацията в невъзможност да прилага еднакви стандарти и води до неравнопоставеност между бенефициенти.</p> <p>Важно: Според европейското право, самата неяснота и противоречивост на правната рамка представлява нарушение, независимо от конкретните последици. Не е необходимо да се доказва конкретна вреда - фактът на противоречието е достатъчен за установяване на нарушение на европейските принципи.</p> <p>Описаното противоречие има реални и сериозни практически последици за всички заинтересовани страни.</p> <p>Последици за бенефициентите:</p> <p>Оперативните групи, които искат да кандидатстват по интервенция П.Ж.1, се оказват в безизходно положение. Те не могат да определят еднозначно приложимата процедура за възлагане на услуги - дали трябва да следват изискванията на ЗОП и Постановление № 4, или попадат в изключението и могат да възлагат директно. Това налага необходимост от скъпи юридически консултации, които са особено обременителни за по-малките НПО и земеделски производители. Съществува реален риск от оттегляне на финансиране при всеки избор - и ако приложат процедурите (ако не са трябвали), и ако не ги приложат (ако са били задължителни). Тази несигурност демотивира потенциални кандидати и прави механизма на ЕПИ по-малко привлекателен.</p> <p>Последици за администрацията:</p> <p>Управляващият орган и контролните органи се изправят пред непосилна задача да прилагат правила, които са вътрешно</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>противоречиви. Как да се контролира спазването на изисквания, когато самите изисквания са в конфликт със закона? Администрацията трябва да решава спорни случаи без ясни критерии, което води до непоследователност в подхода към различни бенефициенти. Съществува сериозен риск от жалби и съдебни спорове, както от бенефициенти, чието финансиране е оттеглено, така и от потенциални изпълнители, които считат, че са дискриминирани. При одити, особено от европейски институции, тези противоречия неизбежно ще бъдат констатирани като системна слабост.</p> <p>Последици за целите на интервенцията:</p> <p>Най-сериозни са последиците за самата цел на интервенцията - насърчаване на иновации в селското стопанство. Административните несигурности и забавяния при възлагането на услуги водят до забавяне на иновационните проекти, а понякога и до отказ от изпълнение. Намалява се интересът към механизма на ЕПИ, който е ключов инструмент на Общата селскостопанска политика за стимулиране на иновации. В крайна сметка, това води до неизпълнение на целите, заложиени в Регламент (ЕС) 2021/2115 за модернизация и повишаване на конкурентоспособността на европейското селско стопанство.</p> <p>Затова предлагаме добавяне на нова точка или корекция на съществуващи т. 7.4, 7.6, 8</p> <p>Предлаган текст:</p> <p>"За дейности, попадащи в приложното поле на чл. 14, ал. 1, т. 5 от ЗОП (научноизследователска и развойна дейност), НЕ СЕ ПРИЛАГАТ изискванията на т. 7.4, 7.6 и 8 от настоящите условия.</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Бенефициентите следва да документират характера на дейността и съответствието ѝ с посоченото изключение чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Описание на научно-развойния характер на дейността • Доказателства за публично разпространение на резултатите • Доказателства за финансиране от ЕС фондове/държавен бюджет" <p>И КОРЕКЦИЯ на т. 10.2 (санкции) Сега: "неспазване на ЗОП" Трябва да бъде: "неспазване на ЗОП, КОГАТО ТАКОВА СЕ ПРИЛАГА Предлаган точен текст на т. 10.2: "Бенефициентът да няма задължения по реда на ЗОП за неизплатени, дължими публични задължения по смисъла на чл. 162, ал. 2, т. 1 от ЗОП, включително неспазване на ЗОП, когато такова се прилага съгласно чл. 14, ал. 1, т. 5 от ЗОП."</p> <p>Корекция 3: РАЗЯСНЕНИЕ относно Постановление № 4 от 11.01.2024 г. Необходимо: Официално разяснително писмо/указание от Управляващия орган Предлагано съдържание: "Разяснение относно приложимостта на Постановление № 4 от 11.01.2024 г. при научно-развойна дейност по интервенция П.Ж.1: Постановление № 4 от 11.01.2024 г. НЕ СЕ ПРИЛАГА за възлагания на услуги за научноизследователска и развойна дейност, които са изключени от обхвата на ЗОП съгласно чл. 14, ал. 1, т. 5.</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>При такива възлагания бенефициентите следват принципите на добро финансово управление (икономичност, ефективност, ефикасност) и документират избора на изпълнител."</p> <p>Необходимо е публикуване на ясни критерии за определяне на научно-развойна дейност</p> <p>Предлагаме следните критерии:</p> <p>Дейността се счита за научно-развойна по чл. 14, ал. 1, т. 5 ЗОП, когато включва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тестване на иновативни решения в реални условия (пилотни проекти) 2. Разработка на нови технологии, практики или методи в земеделието 3. Събиране и анализ на данни за подобряване на земеделски процеси 4. Експериментална дейност с неизвестен предварително резултат 5. Задължително разпространение на резултатите към широк кръг потребители <p>ПРОБЛЕМ 2: ОГРАНИЧЕНИЯ ПРИ АМОРТИЗАЦИОННИ РАЗХОДИ</p> <p>В Условия за кандидатстване по интервенция П.Ж.1, раздел за допустими разходи се ограничават амортизационните разходи до данъчните норми по ЗКПО:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Категория II (машини, оборудване, апаратура): 30% годишно • Категория IV (компютри, софтуер): 50% годишно <p>При проекти с продължителност 36 месеца (3 години) това означава:</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<ul style="list-style-type: none"> • За Категория II: максимум 90% амортизация ($30\% \times 3$ години) • За Категория IV: максимум 100% амортизация, но само след пълните 3 години <p>Проблемът:</p> <p>В иновационни пилотни проекти оборудването се използва интензивно в началните фази (първата година), а след това:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Технологията остарява морално • Оборудването няма остатъчна стойност след проекта • Реалното износване е 100%, независимо че формално периодът е 36 месеца <p>Резултат:</p> <p>Бенефициентите трябва да осигурят собствен принос от 10-40% от стойността на оборудване, което няма да използват след проекта и което реално е 100% амортизирано.</p> <p>Регламент (ЕС) 2021/2115, чл. 76, § 3 гласи:</p> <p>"Допустими са разходи за придобиване или лизинг на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер, до пазарната стойност на активите. За други разходи се прилагат само амортизационните разходи, съответстващи на периода на изпълнение на проекта."</p> <p>Ключови думи: "съответстващи на периода на изпълнение"</p> <p>Това означава:</p> <ul style="list-style-type: none"> • НЕ "съответстващи на данъчните норми" • НЕ "пропорционално на счетоводните правила" • А реалното използване и износване през периода на проекта <p>Регламент (ЕС) 2021/2116, Преамбюл (14):</p> <p>"Следва да се намали административната тежест и да се гарантира опростяване при изпълнението на ОСП."</p>	
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Нарушение:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Текущият подход усложнява вместо да опростява • Изисква сложни счетоводни калкулации • Не отразява икономическата реалност <p>По този начин се игнорира СПЕЦИФИКАТА НА ИНОВАЦИОННИТЕ ПРОЕКТИ</p> <p>Особености на ЕПИ проектите:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Краткосрочен характер - 36 месеца е кратък период за иновационен проект 2. Интензивно използване - оборудването работи в експериментални условия 3. Морално остаряване - технологиите стават неактуални след проекта 4. Специализирано оборудване - няма пазарна стойност извън проекта 5. Експериментален характер - високи рискове от повреди/износване <p>Практически пример:</p> <table><tr><td>Параметър</td><td>Стойност</td><td>Коментар</td></tr><tr><td>IoT сензори за прецизно земеделие</td><td>40 000 лв.</td><td>100 бр. × 400 лв.</td></tr><tr><td>Период на проекта</td><td>36 месеца</td><td>Иновационен пилотен проект</td></tr><tr><td>Интензивно използване</td><td>Първите 12-18 месеца</td><td>Тестване, събиране на данни</td></tr><tr><td>Реално износване</td><td>100%</td><td>След проекта технологията е остаряла</td></tr><tr><td>Признат разход (30% × 3 години)</td><td>36 000 лв.</td><td>90% от стойността</td></tr></table>	Параметър	Стойност	Коментар	IoT сензори за прецизно земеделие	40 000 лв.	100 бр. × 400 лв.	Период на проекта	36 месеца	Иновационен пилотен проект	Интензивно използване	Първите 12-18 месеца	Тестване, събиране на данни	Реално износване	100%	След проекта технологията е остаряла	Признат разход (30% × 3 години)	36 000 лв.	90% от стойността	
Параметър	Стойност	Коментар																				
IoT сензори за прецизно земеделие	40 000 лв.	100 бр. × 400 лв.																				
Период на проекта	36 месеца	Иновационен пилотен проект																				
Интензивно използване	Първите 12-18 месеца	Тестване, събиране на данни																				
Реално износване	100%	След проекта технологията е остаряла																				
Признат разход (30% × 3 години)	36 000 лв.	90% от стойността																				

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Остатъчна стойност (10%) 4 000 лв. Остава за собствен принос</p> <p>ПРОБЛЕМ Бенефициентът плаща за оборудване, което няма стойност след проекта 10% собствен принос за изцяло амортизирани активи</p> <p>За Категория IV (50% годишна норма):</p> <ul style="list-style-type: none"> След 36 месеца: $50\% + 50\% + 0\% = 100\%$ амортизация НО: Това е само формално - реално износването е 100% много по-рано <p>ЗКПО, чл. 55 гласи:</p> <p>"При определяне на годишните данъчни амортизации данъчните амортизируеми активи се разпределят в категории с максимални годишни данъчни амортизационни норми."</p> <p>Ключова дума: "максимални"</p> <p>Това означава:</p> <ul style="list-style-type: none"> Нормите са горна граница за данъчни цели Организациите могат да намаляват нормите според счетоводната си политика НЕ СА задължителни за целите на финансиране по европейски фондове <p>Счетоводни стандарти (МСС 16 "Имоти, машини и съоръжения"):</p> <p>Амортизацията трябва да отразява:</p> <ul style="list-style-type: none"> Модела на използване на актива Очакваната полезна употреба Икономическите ползи от актива <p>За експериментални иновационни проекти реалният модел на използване оправдава ускорена амортизация.</p> <p>Нашето предложение:</p>	
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Решение 1: АМОРТИЗАЦИЯ СПОРЕД РЕАЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ</p> <p>Принцип:</p> <p>Допустими амортизационни разходи се изчисляват пропорционално на реалното използване в периода на проекта, а НЕ ограничени от данъчни норми.</p> <p>Предлаган текст в Условиата:</p> <p>"За активи, използвани изключително или предимно в проекта, допустимата амортизация се определя на база реалното износване през периода на изпълнение, документирано чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Интензитет на използване (работни часове, брой циклове и др.) • Оценка на остатъчната стойност при приключване на проекта • Експертно становище за моралното остаряване (при технологични иновации) <p>При проекти до 36 месеца с интензивно използване е допустима 100% амортизация на специализирано оборудване."</p> <p>Решение 2: УСКОРЕНА АМОРТИЗАЦИЯ ЗА КРАТКОСРОЧНИ ПРОЕКТИ</p> <p>Обосновка:</p> <p>36 месеца е краткосрочен период за иновационни проекти. Европейската практика показва, че иновационните цикли в земеделието са 5-7 години. Проект от 3 години е пилотен/експериментален по своята същност.</p> <p>Предлаган текст:</p> <p>"За проекти с продължителност до 36 месеца и експериментален/иновационен характер се прилага ускорена амортизация:</p>	
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<ul style="list-style-type: none"> • Активи Категория II: до 100% за 36 месеца (вместо 90%) • Активи Категория IV: 100% при първоначално въвеждане в експлоатация • Условие: Активите да се използват изключително за проекта" <p>Решение 3: ОЦЕНКА НА ОСТАТЪЧНА СТОЙНОСТ Метод: Вместо формални данъчни норми → реална оценка на остатъчната стойност при приключване. Предлаган механизъм: "При приключване на проекта бенефициентът представя: а) Пазарна оценка на остатъчната стойност на активите (за стандартно оборудване) б) Експертна оценка за морално остарели/специализирани активи в) Доказателства за продължаващо използване (ако има такова) Окончателният допустим амортизационен разход = Първоначална стойност - Остатъчна стойност При експериментално оборудване без последващо приложение → 100% амортизация"</p> <p>Решение 4: СЪОТВЕТСТВИЕ С ЕВРОПЕЙСКАТА РАМКА Цел: Привеждане в пълно съответствие с чл. 76, § 3 от Регламент (ЕС) 2021/2115 Предлаган общ принцип в Условиата: "Амортизационните разходи се определят в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/2115, чл. 76, § 3 - като разходи, съответстващи на периода на изпълнение на проекта.</p>	
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Данъчните норми по ЗКПО се прилагат като ориентир, но не ограничават признаването на разходи при:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Интензивно използване на оборудването • Експериментален/иновационен характер на дейността • Морално остаряване на технологиите • Липса на остатъчна стойност след проекта" <p>В заключение бихме казали, че двата проблема нарушават:</p> <p>Европейско законодателство:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Регламент (ЕС) 2021/2115, чл. 6(3) - задължение за намаляване на административната тежест • Регламент (ЕС) 2021/2115, чл. 9 - ясна правна рамка • Регламент (ЕС) 2021/2115, чл. 76(3) - амортизация според периода на изпълнение • Принцип на правна сигурност (Case C-63/93 Duff) • Принцип на добра администрация (Хартия на основните права, чл. 41) <p>Българско законодателство:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ЗОП, чл. 14, ал. 1, т. 5 - изключение за научно-развойна дейност <p>Правна последица:</p> <p>САМАТА НЕЯСНОТА И ПРОТИВОРЕЧИЕТО представляват самостоятелни нарушения на европейското законодателство, независимо от конкретните последици. Не е необходимо да се доказва конкретна вреда.</p> <p>Необходими са корекции в публикуваните насоки за обществено обсъждане:</p> <p>По проблем 1 (ЗОП):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Изясняване в Условието за изключението по чл. 14, ал. 1, т. 5 ЗОП 2. Корекция на т. 10.2 - добавяне на "когато такова се прилага" 	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>3. Разяснително писмо относно Постановление № 4 от 11.01.2024 г.</p> <p>4. Публикуване на критерии за научно-развойна дейност По проблем 2 (амортизации):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Амортизация според реално използване, не данъчни норми 2. Ускорена амортизация за проекти до 36 месеца 3. Оценка на остатъчна стойност при приключване 4. Привеждане в съответствие с чл. 76, § 3 от Регламент 2021/2115 <p>Привеждане на Условието за кандидатстване и изпълнение в пълно съответствие с европейското и българското законодателство, за да се осигури:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Правна сигурност за бенефициентите • Ефективно изпълнение на иновационните проекти • Постигане на целите на интервенция П.Ж.1 	
15	Рангел Матански	23.10.2025 г.	<p>Уважаеми представители на МЗХ,</p> <p>във връзка с представения за обществено обсъждане Проект на насоки ОГ (ЕПИ) правя следните предложения:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предлагам да бъде дадена възможност на координатора на проекта да работи на граждански договор. Това ще позволи привличане на опитни експерти, които да управляват проектите на необходимото високо ниво. Гаранция за качествено изпълнение и отчитане без санкции. 	<p>1. Не се приема. Предложението не съдържа мотиви. Координаторът следва да е ангажиран основно с дейностите на оперативната група за изпълнение на новаторския проект, като за целта е предвидено адекватно възнаграждение и съответните административни разходи. Също така е предвидена възможност за заетост на 4-часов работен ден.</p>

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>2. Всеки един от партньорите да разполага с възможност да заявява 15% административни разходи свързани с наетия персонал. Предложението правя във връзка с това, че всеки един партньор има административни разходи, като тяхното покриване би било от полза за качествено изпълнение на проекта.</p> <p>3. Допускане на фуражни добавки (естествени и синтетични) за допустим разход или изрично посочване, че те са част от допустимите разходи като една от групите съгласно международната класификация на фуражите.</p>	<p>2. Не се приема. Администрирането на проекта е задължение на бенефициента – оперативната група. Разходите на участниците в оперативната група за участие в проекта не са административни разходи и не са допустими за подпомагане, те не могат да бъдат и част от преките разходи.</p> <p>3. Приема се по принцип. Определението за „фуражи“ съгласно чл. 3, пар. 4 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на ЕП и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните включва и фуражни добавки: „фуражи“ (или „фуражни продукти“) означава всяко вещество или продукт,</p>
--	--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>4. Изискването за 10 часа по граждански договори на седмица да отпадне или да бъде посочено като максимален брой от 1200 часа годишно /100 часа месечно/ на проект. Това ще позволи часовете да се ползват тогава, когато са необходими, съгласно натовареността по проектните дейности. Също така ще позволи привличане на полезни за качествено изпълнение на проекта експерти.</p> <p>5. Допълване на разход за семенен материал към допустимите разходи. Необходим е при проекти в животновъдство за подобряване на селекционната дейност и управление на стадата за преодоляване на различни предизвикателства.</p>	<p>включително добавки, изцяло или частично преработени или непреработени, които са предназначени за хранене на животни през устата.</p> <p>Не се приема. Условието за наемане на членовете на екипа в оперативната група са съобразени с трудовото законодателство в страната. Предвидената възможност за наемане на представители в екипа на граждански договор е само за ангажименти с малка продължителност в рамките на проекта.</p> <p>5. Приема се. Текстът е допълнен.</p>
16	НССЗ	23.10.2025 г.	БЕЛЕЖКИ НА НАЦИОНАЛНА СЛУЖБА ЗА СЪВЕТИ В ЗЕМЕДЕЛИЕТО ПО ПРОЕКТА НА НАСОКИ ПО ПРОЦЕДУРА ЧРЕЗ ПОДБОР „ПОДКРЕПА ЗА ОПЕРАТИВНИ ГРУПИ (ВТОРА СЪПКА)“ ПО ИНТЕРВЕНЦИЯ П.Ж.1 „ПОДКРЕПА ЗА ОПЕРАТИВНИ	

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>ГРУПИ В РАМКИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ПАРТНЬОРСТВО ЗА ИНОВАЦИИ“ ОТ СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2023-2027 Г.</p> <p>А. Бележки по Условието за кандидатстване</p> <p>А.1 Раздел 12 „Допустими разходи“</p> <p>1. В т. 1 „Разходи за осъществяване на сътрудничеството във връзка с изпълнение на новаторския проект“ на раздел 12 „Допустими разходи“ да бъдат включени допустими разходи и на координатори на проекти, които работят на т.нар. граждански договори. Също е най-добре е да се фиксира максималния размер разходите за възнаграждение на база на часова ставка.</p> <p>Мотиви: Дейностите на координатора на проекта не изисква той да бъде зает по 4 или повече часа на ден в дейността на оперативните групи за да бъде задължително на трудов договор или на служебно правоотношение. Неговата натовареност ще бъде различна в различните периоди на изпълнение на проекта – например в периодите на подготовката на заявките за плащане. Също така оперативните групи могат да бъдат с различен обем на дейностите за изпълнение на новаторския проект и съответно на заетостта на координатора да не изисква наемане на експерт на трудов договор. Подобно ограничение е необосновано. По Програма Хоризонт Европа, където стойностите и обема на работата по проектите е много по-голям, няма подобно ограничение. По тях има възможност за наемане на всички членове на екипа в т.ч. на координаторите/ръководителите на екипа и на граждански договор. Също така в интервенцията част „Предоставяне на съветнически пакети на земеделски и горски стопани“ по</p>	<p>1. Не се приема. Координаторът следва да е ангажиран основно с дейностите на оперативната група за изпълнение на новаторския проект, като за целта е предвидено адекватно възнаграждение и съответните административни разходи. Управляващият орган не счита, че дейностите на координатора не изискват той да бъде зает на 4 или повече часа на ден, както е посочено в мотивите. Изпълнението на новаторски проект, включващ множество партньори, изисква ежедневна ангажираност на координатора с оглед успешното изпълнение на проекта.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>интервенция П.И.1 „Консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет“ от СПРЗСР 2023 – 2027 г. е допустимо съветниците да са наети на граждански договор: „8. Екипът от съветници, който ще е ангажиран с предоставяне на съветническите пакети, заявени от кандидата, могат да бъдат наети лица по трудово или служебно правоотношение или със сключен граждански договор.“ - защо и тук да не е допустимо?! В тази връзка, за да се осигури по-голяма гъвкавост при организиране и изпълнение на дейностите по новаторския проект, предлагаме в допустимите разходи да се включи възможността за възнаграждения на координатора, които работят на граждански договори. Това ще позволи на партньорите да ангажират специалисти с необходимата експертиза без да се налага сключване на трудови договори, което често е ненужно при дейности с различна и непостоянна натовареност. Така се гарантира ефективно използване на ресурсите и съобразяване с реалните нужди на проекта, като се следват утвърдени европейски практики и се премахват ненужни административни ограничения. Оперативната група има най-голям интерес да има координатор на проекта, който да изпълнява ефективно задачите си, защото от негова работа много зависи успешното изпълнение на проекта и съответно плащанията по проекта. Изискването за трудов договор също така ще ограничи избора на качествени координатори на проектите.</p> <p>Също така, това изискване за трудов договор ограничава публичните организации, като НССЗ да бъдат водещи партньори по проектите, тъй като няма ясно законодателство доколко те могат да назначават на трудов договор извънцатни лица. Също така не дава възможност да се използват лица наети</p>	
--	--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>на служебни правоотношения. Това изискване може да се приеме за дискриминационно спрямо тях!</p> <p>Също така по отношение на координатора - представляващия ОГ трябва да може да наема не 1 лице на трудов договор, а няколко лица на граждански договори със специфични умения – счетоводство, правни дейности, подаване на исканията за плащане. Ако се наеме 1 лица на трудов договор, с какви умения трябва да бъде – да координира, да подготвя заявки, да води счетоводство, да сключва договори и т.н.</p> <p>2. По отношение на т. 1., буква „а“ на раздел 12 „Допустими разходи“ относно възнаграждението на координатора да се уточни какво точно се включва във възнаграждението на координатора – подобно на т.2., буква „а“ на раздел 12, където е уточнено, че се включват и здравни и осигурителни вноски за сметка на работодателя.</p> <p>Мотиви: По-голяма яснота.</p> <p>3. В т.1, буква „б“ административните разходи да са 15% от всички разходи за персонал, а не само от разходите за координатора на проекта т.е. буква „б“ да е по следния начин: „административни разходи в размер на 15 на сто от разходите за възнаграждения по т. 1, буква „а“ и т.2 буква „а“ под формата на единна ставка на основание чл. 83, пар. 1, буква „г“ от Регламент (ЕС) 2021/2115.</p> <p>Мотиви: В чл. 83 на Регламент (ЕС) 2021/2115 е записано, че прилаганите единни ставки трябва да са в съответствие с правилата за прилагането на съответните единични разходи, еднократни суми и единни ставки, прилагани в други политики на Съюза за подобен вид интервенция . В тази връзка, съгласно</p>	<p>2. Приема се</p> <p>3. Не се приема. Администрирането на проекта е задължение на бенефициента – оперативната група. Разходите на участниците в оперативната група за участие в проекта не са административни разходи и не са допустими за подпомагане, те не могат да бъдат и част от преките разходи.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>чл. 54 на Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г., единната ставка може да бъде до 15 % от допустимите преки разходи за персонал, като в този случай от държавата членка не се изисква да извършва изчисления за определянето на приложимата ставка. Разходите и по т.2 буква „а“ също са разходи за персонал за целите на прилагането на този регламент и на интервенцията и съответно е допустимо да бъдат включени. 15% от разходите за възнаграждение на координатора на проекта (максимално в размер на около 550 лв. месечно) са крайно недостатъчни за покриване на административните разходи на водещия партньор и на членовете на оперативната група, особено когато координаторът работи на по-кратък работен ден. Всички членове на оперативната група също имат административни разходи, които трябва да бъдат покрити по проекта. Обвързването на административните разходи само с разходите за координатора създава значителна опасност, от изкуствено увеличаване на разходите за координатора на проекта с цел увеличаване и покриване на административните разходи.</p> <p>4. По отношение на т. 2., буква „б“ на раздел 12 „Допустими разходи“ - допустимите разходи за командировки да включват и разходите на координатора/лектора на гражданския договори, както и на лекторите в събитията т.е. „б) разходи за командировки, съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (ДВ, бр. 11 от 1987 г.) за лица, които участват в изпълнението на проекта и са наети на трудово или на служебно правоотношение или на граждански договор от член на оперативната група във връзка с изпълнение</p>	<p>4. Разходите за командировки по т. 2, буква „б“ са допустими за всички лица, определени като екип в проекта. Тези разходи не се отнасят за лицето, определено като координатор, за което са предвидени административни разходи в размер на 15 % от разходите за възнаграждения и</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>на проекта, както и за членовете на оперативната група, когато вземат участие в информационни събития или други дейности в изпълнение на новаторския проект;</p> <p>Мотиви: Мотивите за гражданските договори са дадени по-горе. По отношение на лекторите на събития – те също изпълняват дейности по изпълнение на новаторския проект и този разход би трябвало да е допустим и за тях.</p> <p>5. По отношение на т. 2., буква „г“ на раздел 12 „Допустими разходи“ - допустимите разходи да включват и разходи за закупуване на продукти и консумативи, необходими за провеждане на експериментите/внедряването на иновативните практики, напр. хомеопатични и билкови екстракти, както и разходите за фуражни добавки (естествени и синтетични). Да се даде и определения на медикаменти.</p> <p>Мотиви: Ограничаващо условие е ако само се възстановяват разходи за „медикаменти“, билковите и хомеопатичните средства, които се използват в биологичното земеделие, в част от практиките могат да се явят основни продукти и без тях да не може да се проведе експеримента и да се изпълни новаторския проект. Също да е ясно, че и фуражните добавки са допустими, тъй като те също ще са необходими за някои новаторски проекти.</p> <p>6. По отношение на лабораторното оборудване в т. 2., буква „г“ на раздел 12 „Допустими разходи“ – да се уточни, че се отнася за оборудване, което не е дълготраен актив, а лабораторното оборудване, което е дълготраен актив би трябвало да е в т. 3 на раздел 12.</p> <p>Мотиви: По-голяма яснота и точност.</p>	<p>осигуровки за сметка на оперативната група.</p> <p>5. Приема се.</p> <p>6. Приема се. Допустимо е закупуване на консумативи за лабораторно оборудване, които не са ДМА.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>А.2 Раздел 13 „Условия за допустимост на разходите“</p> <p>7. По отношение на т. 5., на раздел 13 „Условия за допустимост на разходите“:</p> <p>а) да няма ограничение за времето, за което може да бъде нает на трудов договор координатора на проекта. Също така нищо не е уточнено в тази точка или на друго място, за случаите на публични организации, като НССЗ, които имат и служители на служебно правоотношение, които си имат специфични изисквания по длъжност и име отнета възможността да бъдат координатори.</p> <p>Мотиви: Мотивите за гражданските договори и служебните правоотношения са дадени по-горе.</p> <p>б) да се даде определение за администриране на проект и какви документи се изискват за доказване на 1 година опит. Да се приемат и граждански договори за доказване на опит. Да се уточни и че управлението на собствен проект (например изготвяне и подаване на заявка за плащане също е администриране на проект). По принцип, считаме че подобно изискване само затруднява администрирането на интервенцията и предлагаме да отпадне или поне да има изискване само за опит, без минимален срок на опита.</p> <p>Предлагаме и да се разшири обхвата на изискванията за експертиза (опит в администрирането на проект). Освен опит в администриране на проекти, финансирани със средства от ЕС, да бъдат признавани за опит и дейности като „участие в проекти, финансирани с национални и европейски средства; земеделски стопани, които успешно са приключили свои проекти, финансирани по Програмите за развитие на селските райони (ПРСР) 2007-2013 / 2014 – 2020 г. и Стратегическия</p>	<p>7. Не се приема. За целите на настоящата процедура координатора може да бъде наеман единствено на трудов договор към оперативната група на най-малко 4-часов работен ден. Това ще гарантира устойчивост на проекта. В допълнение, не е необходимо координатора да бъде посочван към датата на подаване на заявлението за подпомагане, а следва да бъде определен след сключване на административния договор. Що се касае до условието по отношение на опита, с които следва да разполага координатора, текстът е прецизиран.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>план за развитие на земеделието и селските райони (СПРЗСР) 2023 – 2027 г. или са в процес на изпълнение на такива по ПРСР 2020-2024 г. и/или по СПРЗСР 2023-2027 г.. Също така може в случай, че координаторът притежава висше образование, да не се изследва експертизата му.</p> <p>Мотиви: С цел избягване на различни тълкувания трябва да има ясно определение какво е администриране на проекта. Трябва да се признават всички видове документи доказващи такъв опит. Много често подобни документи не са за конкретен период и не може ясно да се изчисли времето на опита и за това ако остане изискването за административен опит, то да няма изискване за продължителност на опита. Отделно изпълнението на собствен проект, финансиран със средства от ЕС или национални средства, също е административен опит! Оперативната група има най-голям интерес да има координатор на проекта, който да изпълнява ефективно задачите си, защото от негова работа много зависи успешното изпълнение на проекта и съответно плащанията по проекта. За това трябва изцяло да си остане отговорност на оперативната група, избора на координатора – дали да има административен опит или не и дали да е на трудов или граждански договор.</p> <p>8. По отношение на т. 6., на раздел 13 „Условия за допустимост на разходите“ – тази точка е по-добре да отпадне, тъй като ясно е написано в допустимите разходи, кои административни разходи са допустими. Ако остане да се преформулира, за да е ясно, че оперативната група може да си има административни разходи и в периодите, в които по някаква причина може да няма назначен координатор на проект(например поради напускане на предходния</p>	<p>8. Не се приема. Разходите са обвързани с изплатени средства по т. 1, буква „а“ на основание чл. 83, пар. 1, буква „г“ от Регламент (ЕС) 2021/2115. Тези разходи не са допустими, в случай, че по проекта не е назначен</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>координатор) и в този период тя може да използва неусвоени предходни административни разходи..</p> <p>Мотиви: По-голяма яснота и избягване на различни тълкувания.</p> <p>9. По отношение на т. 7.1, на раздел 13 изискването да бъде тези 10 часа да са на средна база за периода, за който се заявяват разходите т.е. 10 часа да не е абсолютния максимум на седмица, а да е средния максимум на седмица за периода т.е. да може например една седмица работата да е 15 часа, а следващата седмица 5 часа и така средноседмично да не надхвърля 10 часа. Считаме дори за по-удачно разходите за „възнаграждения, включително здравни и осигурителни вноски за сметка на работодателя за лица, които участват в изпълнението на проекта (екип) и са наети на граждански договор от член на оперативната група“ да не се ограничават до определен брой часове, а да са съобразени с Кодекса на труда, където максималните работни часове на ден са 12 часа и трябва да има 48 часа непрекъсната почивка т.е. едно лице на трудово или служебно правоотношение, или на граждански договор да не може да работи общо повече от 60 часа седмично като член на един или повече екипи на партньорите по оперативните групи .</p> <p>Мотиви: Дейностите на членовете на екипите по проекта, в никакъв случай не са равномерно разпределени, те ще зависят от вида на проекта и дейностите. Например ако има проекти, които са свързани с отглеждани на култури на открито, вероятно в периодите на тяхното отглеждане, ще има по-голяма натовареност през този период спрямо зимните месеци.</p>	<p>координатор, за който се полага възнаграждения за извършената работа по проекта.</p> <p>9. Гражданският договор е допуснат като възможност за краткосрочна ангажираност по проекта.</p> <p>Съществува хипотеза и за наемане на служител на 2-часов или 4-часов трудов договор към член на оперативната групата за изпълнение на ангажименти, предвидени в проекта.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Също така, ако дейността на нает член на екипа по проекта е свързан с организиране на демонстрации, то може в два дни той да бъде зает повече от 10 часа, но след това в продължение на месец изобщо да не бъде зает! Подобно ограничение за толкова кратък период само от една седмица е необосновано.</p> <p>По-удачно дейностите на членовете на екипите наети на граждански договор да не се ограничават до определен брой часове, а да са както е записано в Кодекса на труда за наетите по този кодекса, а именно:</p> <p>„Чл. 152. Работникът или служителят има право на непрекъсната междудневна почивка, която не може да бъде по-малко от 12 часа.</p> <p>Чл. 153. (1) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 1992 г.) При петдневна работна седмица работникът или служителят има право на седмична почивка в размер на два последователни дни, от които единият е по начало в неделя. В тези случаи на работника или служителя се осигурява най-малко 48 часа непрекъсната седмична почивка“.</p> <p>По този начин ще се избегнат и злоупотребите със записването на много часове от експертите на граждански договори.</p> <p>10. По отношение на т. 8., на раздел 13 „Условия за допустимост на разходите“ – да се уточни, че разходите за нощувка са без ДДС. Да се увеличи сумата на 120 лв. на база на инфлационните процеси през последните няколко години и значителното увеличение в България на цените на услугите за настаняване.</p> <p>Мотиви: По-голяма яснота и равнопоставеност на кандидати регистрирани и нерегистрирани по ДДС. Национално проучване на Българската асоциация на професионалистите в</p>	<p>10. Приема се.</p>
--	--	--	-----------------------

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>мениджмънта на хотели (BAHE) (https://bahe.bg/wp-content/uploads/2025/02/Rezultati-ot-dopitvaneto-BAHE-2024-2025.pdf) – показва, че в над 72% от хотелите, цената за нощувка е над 100 лв. без ДДС.</p> <p>11. По отношение на т. 21 , на раздел 13 „Условия за допустимост на разходите“ – да са допустими и разходите за полагаем платен годишен отпуск и съгласно чл. 156 от Кодекса на труда. Мотиви: Членовете на оперативната група са длъжни да прилагат Кодекса на труда и по отношение на чл. 156.</p> <p>12. По отношение на т. 14 , на раздел 13 „Условия за допустимост на разходите“ – да се изискват две, а не три съпоставими оферти. Мотиви: Облекчаване на кандидатстването и прилагане на същия подход, както при първа стъпка.</p> <p>А.3 Раздел 16 „Изискуеми документи, в т.ч. документи, доказващи съответствие с критерии за подбор“</p> <p>13. По отношение на т. 16 , на раздел 16 „Изискуеми документи, в т.ч. документи, доказващи съответствие с критерии за подбор“ – да се уточни дали се отнася за представляващия ОГ или дали може от всички членове на ОГ и ако може за отделни членове на ОГ, да се уточни в случай на партньор – публична организация с одобрен бюджет. Този</p>	<p>11. Приема се.</p> <p>12. Не се приема. Представянето на най-малко 3 съпоставими и независими оферти гарантира обоснованост на размера на разхода в пазарната обстановка. Условието е съобразено с максималния размер на допустимите разходи за един проект и бюджетът по настоящата процедура.</p> <p>13. Наличието на финансов ресурс се следи за кандидата, а не за партньорите. Няма пречка партньорите да предоставят на обединението (ДЗЗД) средства за осигуряване на дейността за</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>документ да не се изисква при кандидатстване, а при подписване на договора. Мотиви: Облекчаване на кандидатстването по-голяма яснота.</p> <p>14. По отношение на т. 18 „Професионална автобиография за лицата, определени като екип на членовете на оперативната група, попадащи в категориите по т. 2, букви „в“, „г“, „д“, „е“ и „ж“ от Раздел 7 „Допустими кандидати“, на раздел 16 „Изискуеми документи, в т.ч. документи, доказващи съответствие с критерии за подбор“ – този документ да не се изисква при кандидатстване, а при подаване на заявките за плащане или поне при подписване на договора. Мотиви: Експертизата на тези лица не е необходима на етап оценка на проектното предложение. Затова предлагаме за тези лица да се приложи аналогично изискването за координаторатази точка да се прехвърли в Условиата за изпълнение и да се изисква на етап – изпълнение. Някои земеделски стопани нямат в момента постоянно наети лица. Ако трябва на този етап да се прилага информация за тях, това означава, че същите или трябва да бъдат наети на трудов или на граждански договор или най-малкото от сега да чакат да бъдат наети особено тези на трудов договор, без да имат сигурност, че проектното предложение ще бъде одобрено и сключен административен договор. Същото важи и за изискването, в Договора за създаване на оперативната група да бъде вписано лице, представляващо съответния член на групата. Някои земеделски стопани, особено тези на които НССЗ помага, нямат на този етап наети служители. Това означава да сключат граждански договор с</p>	<p>първата прогнозна година от изпълнение на новаторския проект.</p> <p>14. Твърдението, че екипът следва да е назначен на трудов или граждански договор към член на оперативната група към датата на подаване на заявлението за подпомагане е погрешно. Професионалната автобиография за лицата, определени като екип към членове на ОГ, попадащи в категориите по т. 2, букви „в“, „г“, „д“, „е“ и „ж“ от Раздел 7 „Допустими кандидати“ е документ, който е необходим във връзка с оценката на заявлението за подпомагане. В примерния образец на договора за сформирание и функциониране на ОГ не е предвидено условие да се посочват лица, определени като екип.</p>
--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>лице, което да ги представлява като член на ОГ и да го впишат в договора по ЗЗД, което е административна тежест за фермерите.</p> <p>Обобщено, предложението ни е: Лицата, които влизат в изпълнение на проекта от страна на членовете на ОГ да бъдат поименно посочени и приложени за тях документи – договори и CV, да е на етап подаване на заявка за плащане като част от Условията за изпълнение или поне към подписване на договора.</p> <p>А.4 Приложение № 4 „План за новаторски проект“</p> <p>15. Под таблица 7 „Екип“ на Приложение № 4 „План за новаторски проект“ или на друго подходящо място (например част „Важно“ на раздел 13. „Условия за допустимост на разходите“) да бъде уточнено, че наемането на трудов договор /служебно правоотношение/ граждански договор на членовете на екипите на партньорите в оперативната група, както и на координатора на проекта може да бъде извършено и след подписването на административния договор, а не е задължително към датата на кандидатстване.</p> <p>Мотиви: Към датата на кандидатстване не е логично да бъдат наемани лица, които реално ще започнат работа, чак след одобрението на проекта и това би било само финансова тежест на участниците в оперативната група. В допълнение, подобен подход би осигурил по-голяма гъвкавост и възможност за адаптиране към специфичните нужди на проекта, като същевременно намалява административната и финансова тежест върху кандидатите. Така ще се улесни процесът на подготовка на проектните предложения, като съществената информация и необходимите документи ще се изискват на по-</p>	15. Приема се.
--	--	---	----------------

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>късен етап, когато има сигурност за реализацията им, което ще осигури по-ефективно участие и ще стимулира повече оперативни групи да кандидатстват по процедурата.</p> <p>А.5 Приложение № 6 Стандартна таблица на разходите за единица продукти</p> <p>16. В т.9 и т. 10 на Стандартната таблица на разходите за единица продукт на Приложение № 6 да се добави, че тези разходи важат освен за излъчване в регионални медии (телевизия) и за излъчване в национални медии (телевизии). В случай, че не може да се добавят там, то в условията за допустимост на разходите да се уточни че тези разходи са допустими, при представяне на поне две оферти.</p> <p>Мотиви: Не е уточнено кои телевизии са национални и регионални. Отделно националните имат по-голям обхват от регионалните и не е логично да се ограничава разпространението на информацията. Ограничават се и националните телевизии, което в известна степен е дискриминация към тях..</p> <p>Б. Бележки по Условията за кандидатстване</p> <p>Б.1 Раздел 2 „ Финансово изпълнение на проектите и плащане “</p> <p>17. В т.2.3 се предвижда в случай на авансово плащане бенефициентът да представи обезпечение по авансово плащане под формата на безусловна и неотменима банкова гаранция в полза на ДФЗ по образец, утвърден от изпълнителния директор на ДФЗ и публикуван на електронната страница на ДФЗ. В Условията за кандидатстване, като допустима да бъде</p>	<p>16. В извадката, определяща цената на опростения разход съгласно заданието не са включени националните медии, които покриват страната, а са включени по-малки, регионални и местни телевизии. В тази връзка, посочването на национални медии би било некоректно. В таблицата са предвидени други начини за популяризиране на резултатите от проекта на национално ниво.</p> <p>17. Изискуемият документ е съобразен с правната форма на дружеството кандидат, като не се допуска представяне на еквивалент на банкова гаранция или други документи.</p>
--	--	--	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>включена и втората възможност по Наредба № 4 от 25 октомври 2024 г.:</p> <p>„Чл. 28. (1) Бенефициентът представя обезпечение по авансово плащане под формата на:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. безусловна и неотменима банкова гаранция в полза на ДФЗ по образец, утвърден от изпълнителния директор на ДФЗ и публикуван на електронната страница на ДФЗ; 2. запис на заповед „без протест“ и „без разноски“ по образец, утвърден от изпълнителния директор на ДФЗ и публикуван на електронната страница на ДФЗ.“ <p>Мотиви: По този начин повече оперативни групи ще могат да се възползват от авансови плащания и съответно изпълнението на проектите ще бъде по-успешно и по-облекчено.</p>	
17	Български фермерски съюз	23.10.2025 г.	<p>Относно: проект на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от СПРЗСР 2023–2027 г.</p> <p>1. Бележка към раздел 13, т. 5 – изисквания към координатора Изискването координаторът да притежава най-малко една година опит в администрирането на проекти, финансирани със средства от ЕС, поставя сериозни практически ограничения пред възможността за наемане на подходящи лица. Предлагаме да се разшири обхватът на изискваната експертиза, като освен опит в администриране на проекти, финансирани със средства от ЕС, да се признава и участие в проекти, реализирани с национални или европейски средства, както и опит, придобит в изпълнението на проекти по ПРСР 2020–2024 г. или СПРЗСР 2023–2027 г. Също така е целесъобразно да се признава и управленски опит в земеделски стопанства,</p>	<p>1. Приема се частично. Текстът е прецизиран.</p>

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>включително биологични, които са били получатели на директни плащания, тъй като това предполага познаване на процедурите и работата със СЕУ. Допълнително предлагаме когато координаторът притежава висше образование, да не се изисква доказване на конкретен професионален опит. По този начин се запазва изискването за квалифицирани кадри, но се създават реални условия за привличане на компетентни специалисти и се намалява административната тежест при доказването на изискванията.</p> <p>2. Бележка към раздел 13, т. 7.1 – възнаграждения и граждански договори</p> <p>Настоящият текст, който ограничава участието на лица, наети по граждански договори, до 10 часа седмично и общо до 500 часа годишно в рамките на една или повече оперативни групи, е прекалено рестриктивен и не отчита спецификата на проектната работа. Това ограничение може да възпрепятства включването на външни експерти с необходимата компетентност, които могат да участват само по отделни дейности, както и да затрудни реалното изпълнение на проектите.</p> <p>Предлагаме ограничението за максимален брой часове и за участие само в една оперативна група да отпадне. Вместо това всеки участник следва да удостоверява спазването на трудовото и осигурителното законодателство съгласно разпоредбите на Кодекса на труда и Закона за държавния служител, които и без това гарантират достатъчна защита срещу прекомерна заетост и осигуряват необходимите междудневни</p>	<p>2. Гражданският договор е допуснат като възможност за краткосрочна ангажираност по проекта.</p> <p>Съществува хипотеза и за наемане на служител на 2-часов или 4-часов трудов договор към член на оперативната групата за изпълнение на ангажименти, предвидени в проекта.</p>
--	--	--	--	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>и седмични почивки. Подобен подход би осигурил по-гъвкаво и ефективно управление на човешките ресурси, като същевременно се запазва контролът върху спазването на закона и се избягва ненужна административна тежест.</p> <p>3. Бележка по отношение на Преки неинвестиционни разходи Предлагаме в обхвата на буква „в“ изрично да се включи и лабораторно оборудване, когато то е необходимо за изпълнение на дейностите по проекта. Лабораторното оборудване е съществен елемент при прилагането на иновативни решения, свързани с анализ на почви, растителен и животински материал, хранителни продукти и др. Включването му като допустим разход ще позволи на оперативните групи да осъществяват пълноценни изследвания и да доказват резултатите от иновациите на научна основа, без да се налага използването на външни услуги на завишени цени. Предлагаме към буква „г“ да се добави възможност за разходи за консумативи, когато се използва лабораторно оборудване, собственост на член на оперативната група. В тези случаи се налага закупуване на специфични реактиви, материали и други консумативи, които са пряко свързани с изпълнението на проектните дейности, но не се покриват чрез самото предоставяне на оборудването. Допускането на подобен тип разходи е оправдано, тъй като те имат пряка връзка с постигането на целите на проекта и гарантират качествено и ефективно провеждане на лабораторните анализи. Направените предложения целят да осигурят по-широк достъп до процедурата и реална възможност за участие на компетентни и активни участници в оперативните групи, без</p>	<p>3. Приема се. Разходите за предоставени от членовете на оперативната група за нуждите на проекта активи и оборудване се подпомагат под формата на амортизационни разходи. Лабораторното оборудване е посочено като допустим разход по т. 2, буква „г“. Добавени са лабораторни консумативи.</p>
--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			това да води до компромис с качеството на изпълнение и контрола върху средствата.	
18	Божидар Петков Сдружение „Българска асоциация на малинопроизводителите“	23.10.2025 г.	<p>След Разяснителен семинар който бе проведен в Хисар с представители на МЗХ възникнаха следните казуси които още тогава предложихме да бъдат променени в текстовете или обсъдени с ръководството.</p> <p>Предлагаме като задължителни да бъдат направени следните промени:</p> <p>1. Да бъдат допустими разходите за координатори на проекти, които работят на граждански договори. Предложението е по следните причини, а най важната е липса на хора за работа, както на полето така и в администрацията ние трудно бихме намерили свободни хора за да ги назначим за постоянен трудов договор само за тази задача.</p> <p>С цел постигане на по-голяма гъвкавост в организацията и изпълнението на дейностите е разумно в допустимите разходи да се предвиди опция за възнаграждение на координаторите, които работят на граждански договор.</p> <p>Тази мярка позволява да се наемат специалисти с необходимата експертиза, без да е задължително сключването на трудови договори. В случаите, когато дейностите са с променлива и непостоянна натовареност, трудовият договор често се оказва ненужен и води до излишна административна тежест.</p> <p>Ограничаването до трудови договори би свило възможностите за избор на качествени координатори и би затруднило намирането на подходящи кандидати, като същевременно би намалило ефективността на проектното изпълнение.</p>	<p>1. Не се приема. Координаторът следва да е ангажиран основно с дейностите на оперативната група за изпълнение на новаторския проект, като за целта е предвидено адекватно възнаграждение и съответните административни разходи.</p>

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж.

1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

		<p>Работата на координатора на проекта не изисква непременно пълен работен ден на трудов договор, тъй като натоварването е различно според етапите на проекта. Оперативните групи могат да имат различна интензивност и често не се налага постоянна заетост. Подобно ограничение е неаргументирано и е разумно и тук да се допусне възможност за граждански договор.</p> <p>Въвеждането на граждански договори гарантира ефективното използване на наличните ресурси и съобразяване с действителните нужди на проекта. Мярката следва доказани успешни практики и премахва ненужни административни ограничения, които могат да затруднят изпълнението на иновационните дейности.</p> <p>2. Административните разходи да са 15% разходите за персонал на всички партньори по проекта.</p> <p>Причини</p> <p>15% от разходите само на координатора на проекта не са достатъчни (максимално в размер на около 550 лв. месечно) са крайно недостатъчни за покриване на тези разходи, особено когато координаторът работи на по-кратък работен ден за покриване на административните разходи на водещия партньор и на членовете на оперативната група.</p> <p>Всички членове на оперативната група също имат административни разходи, които трябва да бъдат покрити по проекта. Обвързването на административните разходи само с разходите за координатора създава значителна опасност, от изкуствено увеличаване на разходите за координатора на проекта с цел увеличаване и покриване на административните разходи.</p>	<p>2. Администрирането на проекта е задължение на бенефициента – оперативната група, за което се начисляват административни разходи. Разходите на участниците в оперативната група за участие в проекта не са административни разходи и не са допустими за подпомагане.</p>
--	--	---	---

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>Административни разходи само в размер на 15% от разходите на координатора на проекта) е недостатъчно за осигуряване на необходимото финансиране за административните разходи на оперативната група. Всеки член на оперативната група генерира административни разходи, които следва да бъдат включени в бюджета на проекта. Ако се гледат само разходите за координатора то вероятно всички оперативни групи, дори и без нужда, ще назначават координатори на 8 часа.</p> <p>3. Да няма ограничение в часовете, за които може да бъде нает на трудов договор координатора на проекта По отношение на т. 5., на раздел 13 „Условия за допустимост на разходите“:</p> <p>Натовареността за всеки проект е различна и не трябва предварително да се ограничават оперативните групи.</p> <p>4. Изискването за тези 10 часа да отпадне или да бъде на годишна база и да бъде поне 1000 часа годишно разходите. Работата на членовете на проектен екип не е равномерно разпределена и зависи от характера на проекта. При сезонни проекти натоварването варира значително. Например при изготвяне на брошури може да има интензивна работа за три-четири дни и после дълъг период да няма работа, затова подобни особено седмични ограничения са неоснователни. Тук може да се прилага правилото за "сумарно работно време" което е разрешено от ТК</p> <p>6. Да се увеличи сумата за нощувка до 150 лв. на база на голямото увеличение в България на цените на хотелските услуги последните две-три години, а с</p>	<p>3. и 4. Не се приема. Условията за наемане на членовете на екипа в оперативната група са съобразени с трудовото законодателство в страната. Предвидената възможност за наемане на представители в екипа на граждански договор е само за ангажименти с малка продължителност в рамките на проекта.</p> <p>5. Приема се по принцип. Допустимият размер на</p>
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>приемане на Еврото най-вероятно още повече за следващите 3 години.</p> <p>6. Стандартните разходи за излъчване в регионални медии (телевизия) да важат и за националните медии. Ако не може да важат директно, този разход за национални телевизии е да бъде с две оферти. Първо не е ясно кои телевизии са национални и кои регионални. Националните достигат до по-голям брой лица.</p> <p>7. Да се изискват две, а не три съпостави ми оферти. Улесняване на кандидатстването, ще има големи трудности за част от разходите. (като се има в предвид все пак, че става въпрос за иновативни или новаторски неща, продукти, техники, препарати или материали.</p>	<p>разхода за една нощувка е увеличен до 120 лв.</p> <p>6. С оглед облекчаване на административната тежест, разходите за популяризиране на резултатите от проекта се прилагат единствено под формата на опростени разходи. Предвидени са други методи за разпространение на резултатите от проекта на национално ниво, различни от излъчване в национални телевизия.</p> <p>7. Не се приема. Представянето на най-малко 3 съпоставими и независими оферти гарантира обоснованост на размера на разхода в пазарната обстановка. Условието е съобразено с максималния размер на допустимите разходи за един проект и бюджетът по настоящата процедура.</p>
--	--	--	---	--

Таблица за направените предложения в процеса на обществено обсъждане на проект на заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по процедура чрез подбор „Подкрепа за оперативни групи (втора стъпка)“ по интервенция П.Ж. 1 „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (16 - 23.10.2025 г.)

			<p>8. Наличието на финансов ресурс в размер на 10 на сто от размера на заявените разходи за първа прогнозна година от изпълнение на плана да може да се доказва и чрез партньорите по проекта.</p> <p>Улесняване на кандидатстването и гъвкавост.</p>	<p>8. Наличието на финансов ресурс се следи за кандидата, а не за партньорите. Няма пречка партньорите да предоставят на обединението (ДЗЗД) средства за осигуряване на дейността за първата прогнозна година от изпълнение на новаторския проект.</p>
--	--	--	---	--